

คู่มือการปกป้อง

และ

ความปลอดภัยสำหรับนักปกป้องสิทธิมนุษยชน
ระดับชุมชน

จัดทำโดย

พิมพ์ครั้งที่ 1 มิถุนายน 2556

โรงพิมพ์ สแกนด์มีเดีย-คอร์ปอเรชั่น จำกัด
www.scandmedia.com

เจ้าของ Protection International

ผู้จัดพิมพ์ Protection International
Rue de la Linière, 11
B-1060 Brussels, Belgium.

ลิขสิทธิ์เป็นของ Protection International

คู่มือการปกป้องและความปลอดภัยสำหรับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนระดับชุมชน

ผู้เขียน: Tessa de Ryck

ผู้เขียนร่วม: Mauricio Angel, ปราณม สมวงศ์, คีตนาฏ วรรณบวร

ผู้แปล: จุติมาศ สุกใส

พิสูจน์อักษร: คีตนาฏ วรรณบวร, ปราณม สมวงศ์, อรฤดี สุมะนังกุล

ภาพประกอบ: @MartoArt (martoart.wordpress.com)

ISBN number: 978-2-930539-28-7

Creative Commons License (CC BY-NC-ND 3.0);

This work is distributed under a Creative Commons License
(CC BY-NC-ND 3.0).

คู่มือฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนและอนุญาตให้มีการนำข้อความจากคู่มือไปอ้างอิงได้ หรือนำคู่มือไปถ่ายเอกสารได้ ตราบที่ไม่เป็นการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และมีการแจ้งให้ผู้จัดพิมพ์และผู้เขียนได้ทราบ การนำข้อความในคู่มือเพื่อไปประกอบในหนังสือเล่มอื่น หรือการใช้ประโยชน์อย่างอื่น กรุณาแจ้งเพื่อขออนุญาตด้วย

คู่มือการปกป้อง

และ

ความปลอดภัยสำหรับนักปกป้องสิทธิมนุษยชน
ระดับชุมชน

สารบัญ

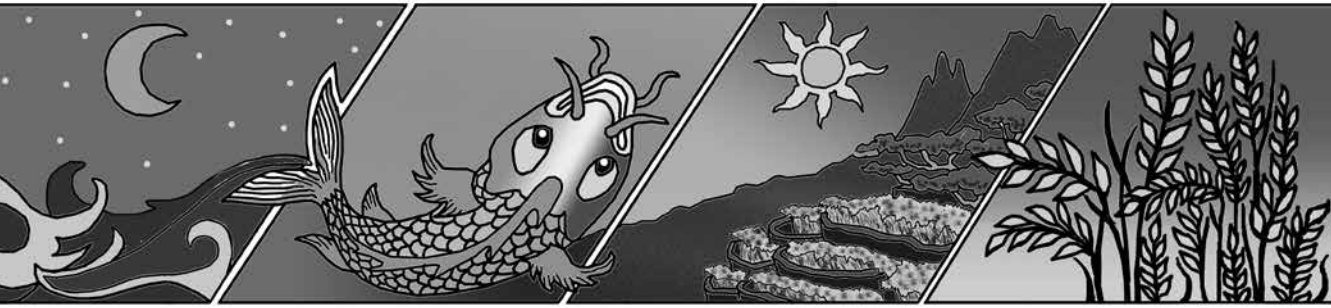
คำนำ	โดย นายแพทย์นรินทร์ พิทักษ์วัชร ประธานคณะกรรมการด้านสิทธิชุมชน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	1
บทนำ	“ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว”	2
บทที่ 1	ฉันเป็นใคร: การเตรียมดิน ฉันจะต้องทำงานกับใครบ้าง: การเลือกเมล็ดพันธุ์	5
บทที่ 2	ความเสี่ยงและการวิเคราะห์ความเสี่ยง: การเก็บเกี่ยวที่ล้มเหลว	13
บทที่ 3	เหตุสงสัยด้านความปลอดภัยและการข่มขู่คุกคาม: ตัวชี้บ่งความล้มเหลวในการเก็บเกี่ยว	20
บทที่ 4	ยุทธศาสตร์การรักษาความปลอดภัย - รักษาสุขภาพกายและใจ: ยุทธศาสตร์การปลูกข้าวและรักษาสุขภาพพืชผล	26
บทที่ 5	การพัฒนาวัฒนธรรมการรักษาความปลอดภัย: การเตรียมการเก็บเกี่ยวที่ยั่งยืนและให้ผลดี	41
บทที่ 6	การปรับแต่งยุทธศาสตร์และวิธีการ: การเก็บเกี่ยวผลผลิต	50
ภาคผนวก		59
ภาคผนวก 1	ตัวอย่างแบบฟอร์มเพื่อนำเสนอเรื่องร้องเรียน ไปยังคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	
ภาคผนวก 2	หน่วยงานที่นักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนในชุมชน สามารถขอความช่วยเหลือได้	
ภาคผนวก 3	ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิและความรับผิดชอบของปัจเจกบุคคล กลุ่มบุคคล และองค์กรของสังคม ในการส่งเสริมและ คุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างสากล	

คำนำ

หนังสือคู่มือเล่มนี้จัดทำขึ้นภายใต้บรรยากาศของปัญหาและอุปสรรคของการทำงานสร้างสิทธิและเพิ่มศักยภาพของชุมชนของ “นักปกป้องสิทธิมนุษยชน” หรือคำคุณศัพท์ที่เราใช้เรียกกันว่า “นักต่อสู้สิทธิมนุษยชน” สถานการณ์ดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นการกล่าวหาว่านักต่อสู้สิทธิมนุษยชนเป็น “นักประท้วงคัดค้าน ยุแหย่ชาวบ้านให้รวมตัวก่อความรุนแรง ขัดขวางความเจริญก้าวหน้าของชุมชน เป็นผู้เห็นแก่ตัว ไม่เสียสละเพื่อส่วนรวม หรือมองว่าเป็นเอ็นจีโอก็ตาม” ทั้งหมดนี้จึงเป็นสาเหตุของความสับสนยุ่งต้อกันตรงรายต่างๆ ที่นักต่อสู้สิทธิมนุษยชนจะได้รับในพื้นที่ เช่น การข่มขู่ คุกคาม ไปจนถึงการทำร้ายร่างกาย และสังหารเอาชีวิต ในสถิติของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในท้วงระยะเวลาการทำงานครบ ๑๒ ปี มีนักต่อสู้สิทธิมนุษยชนที่ลุกขึ้นมาปกป้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามสิทธิชุมชนในรัฐธรรมนูญตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๔๐ และฉบับปี พ.ศ.๒๕๕๐ ถูกฆาตายเป็นจำนวนกว่า ๓๐ ราย ยังไม่รวมที่เป็นจำเลยในคดีความต่างๆ ทั้งอาญาและแพ่งที่รัฐและเอกชนได้ฟ้องร้องฐานผิดกฎหมายความสงบเรียบร้อย กล่าวหาเป็นโจรหรือการกระทำเป็นช่องโหว่ ผู้ก่อการร้าย หรือละเมิดกฎหมายหน่วยงานรัฐ เช่น กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ที่เราเรียกรวมกันว่า คดีคนจนบ้าง คดีโลกร้อนบ้าง อีกหลายร้อยกว่าคดี ถูกตัดสินจำคุกไปมีไม่น้อย ต้องชดใช้ทรัพย์สินเงินทองในคดีแพ่ง ทั้งๆ ที่เป็นคนยากคนจนอยู่แล้ว บางรายก็เสียชีวิตในเรือนจำก็ยังมี ประชาชนจึงถูกซ้ำเติมมิใช่แค่ละเมิดสิทธิชุมชน แต่ถูกละเมิดทั้งสิทธิในกระบวนการยุติธรรม สิทธิในการมีชีวิตอยู่ และสวัสดิภาพความปลอดภัยของชุมชน

ดังนั้น หนังสือ “คู่มือการปกป้องและความปลอดภัยสำหรับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนระดับชุมชน” จึงมีความสำคัญและความจำเป็นสำหรับภาคประชาชนที่ต้องศึกษาให้เข้าใจ และสร้างแนวปฏิบัติอย่างเป็นทางการภายใต้จิตสำนึกความเป็นพลเมืองในการใช้สิทธิชุมชนตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๗ ในการเปิดพื้นที่ให้ชุมชนใช้ประโยชน์และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นหลักประกันการพัฒนาที่มั่นคงและยั่งยืน ตลอดจนสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชนตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐในมาตรา ๘๗ สร้างพลังอำนาจของภาคประชาชนในการต่อรองเพื่อให้เกิดความสมดุลในการพัฒนาโดยกระบวนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเชิงนโยบายโดยชุมชน เพื่อรักษาไว้ซึ่งระบบนิติรัฐและนิติธรรมในสังคมไทย

นายแพทย์นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

บทนำ

“ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว” หลักศิลาจารึกสุโขทัย

ในช่วงสองปีที่ผ่านมา องค์กรโพรเทคชัน อินเตอร์เนชันแนล ทำงานร่วมกับนักปกป้องสิทธิมนุษยชน¹ ในประเทศไทยผู้กำลังเผชิญความเสี่ยงระหว่างการต่อสู้เพื่อสิ่งแวดล้อมที่สะอาดและการปกป้องหลักการประชาธิปไตย คู่มือการปกป้องและความปลอดภัยที่ท่านกำลังถืออยู่เป็นผลมาจากการทำงานร่วมกันดังกล่าว โดยพัฒนาขึ้นจากประสบการณ์และมุมมองของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนเหล่านี้ตลอดระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา นักปกป้องสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยอย่างน้อย 35 ราย² เสียชีวิตเนื่องจากการต่อสู้เพื่อความยุติธรรม หลายๆ คนเป็นนักกิจกรรมจากชุมชน

บทบาทของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนระดับชุมชนมักไม่ได้รับความสนใจนัก เมื่อเทียบกับความเสี่ยงที่เผชิญและความเสียหายมหึมาที่คนเหล่านี้กระทำทั้งในอดีตและปัจจุบัน คู่มือเล่มนี้มีจุดประสงค์เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานะของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนโดยเพิ่มการปกป้องและความปลอดภัยให้กับพวกเขา คู่มือดังกล่าวจะอุทิศให้กับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนจากชุมชนในประเทศไทยและที่อื่นๆ ทั้งผู้ที่กำลังต่อสู้และผู้ที่ได้ละชีวิตเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีและสิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพในชุมชน

นักปกป้องสิทธิมนุษยชนระดับชุมชนในประเทศไทยยังคงยึดถือคำพูดในหลักศิลาจารึกข้างต้น ซึ่งแสดงความสอดคล้องของชีวิตที่มีเสรีภาพและชีวิตที่สามารถกำหนดทางเดินของตนเองได้ กล่าวอย่างง่าย คือ กลุ่มนักปกป้องสิทธิมนุษยชนจากชุมชนพยายามรักษาน้ำและสภาพแวดล้อมให้ปราศจากมลพิษจากการพัฒนาอย่างสิ้นเกินเพื่อให้สามารถดำรงวิถีความเป็นอยู่และใช้ชีวิตที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับธรรมชาติได้

1 อีกคำที่ใช้เรียกคือ นักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชน ซึ่งในภาษาอังกฤษ คือ Human Rights Defenders

2 <http://www.manager.co.th/Politics/ViewNews.aspx?NewsID=9560000049992> สำหรับการประเมินตัวเลขโดยองค์กรฮิวแมนไรท์วอช โปรดดู <http://www.hrw.org/news/2013/02/26/thailand-investigate-murder-environmentalist>

เกี่ยวกับองค์กรโพรเทคชั่น อินเตอร์เนชันแนล (พีไอ)

องค์กรโพรเทคชั่น อินเตอร์เนชันแนลคือใคร

องค์กรโพรเทคชั่น อินเตอร์เนชันแนล เป็นองค์กรระหว่างประเทศที่ไม่แสวงหากำไร ทำงานด้านยุทธศาสตร์การปกป้องและเครื่องมือการจัดการความปลอดภัยสำหรับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่เผชิญความเสี่ยง องค์กรโพรเทคชั่น อินเตอร์เนชันแนลเริ่มดำเนินการทำงานร่วมกับองค์กรท้องถิ่นใน 30 ประเทศทั่วโลกตั้งแต่ พ.ศ. 2548

เราทำอะไร

องค์กรโพรเทคชั่น อินเตอร์เนชันแนลสร้างเครื่องมือและยุทธศาสตร์แก่นักปกป้องสิทธิมนุษยชนเพื่อการปกป้องตนเอง องค์กรฯ สนับสนุนบุคคล องค์กร เครือข่าย และชุมชนที่ถูกละเมิดสิทธิจากการต่อสู้เพื่อสิทธิชุมชนจากการข่มขู่ การคุกคามโดยใช้กฎหมาย การตีตราแง่ลบ และการกดขี่รูปแบบต่างๆ

องค์กรโพรเทคชั่น อินเตอร์เนชันแนล สนับสนุนการปกป้องนักปกป้องสิทธิมนุษยชนโดยวิธีต่างๆ ดังนี้

- ร่วมพัฒนาวิธีการและวิธีปฏิบัติการ โดยองค์กรโพรเทคชั่นอินเตอร์เนชันแนลมีสำนักงานให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองในประเทศต่างๆ ที่นักปกป้องสิทธิมนุษยชนมีความเสี่ยงเป็นพิเศษ
- สร้างศักยภาพให้นักปกป้องสิทธิมนุษยชนทั้งระดับบุคคล องค์กร และเครือข่าย เพื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงและเสริมสร้างความปลอดภัยของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนให้ดีขึ้น
- ศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีและความท้าทายในการปกป้อง แปลงข้อค้นพบดังกล่าวเป็นคู่มือ รายงาน และเครื่องมืออื่นๆ เพื่อให้นักปกป้องสิทธิมนุษยชนในพื้นที่อื่นๆ ทั่วโลกเข้าถึงได้
- สนับสนุนให้รัฐชาติปฏิบัติตามพันธกรณีเพื่อปกป้องนักปกป้องสิทธิมนุษยชนโดยใช้ปฏิญญานักปกป้องสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ กลไกกฎหมายระดับประเทศ ภูมิภาค และระหว่างประเทศ

จุดมุ่งหมายของคู่มือ

คู่มือเล่มนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักปกป้องสิทธิมนุษยชนมีความรู้และเครื่องมือที่จะสร้างความเข้าใจ พัฒนารูปแบบการจัดการความปลอดภัยและการปกป้องนักปกป้องสิทธิมนุษยชนเอง เนื้อหาภายในคู่มือจะช่วยให้นักปกป้องสิทธิมนุษยชนสามารถประเมินความเสี่ยง พัฒนาแผนและมาตรการความปลอดภัยให้เหมาะสมกับสถานการณ์จำเพาะของตน โดยการจัดการความปลอดภัยนั้นจำเป็นต้องดำเนินการเป็นกระบวนการ คู่มือจึงถูกออกแบบมาเพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้เพื่อสร้างศักยภาพดังกล่าวและมุ่งหมายให้เกิดการปฏิบัติจริง

ช่วยปรับปรุงคู่มือฉบับนี้ด้วยกัน

ข้อเสนอแนะและแนวคิดในคู่มือนี้ยังต้องการการปรับปรุงและการนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่ต่างกันออกไป คู่มือเล่มนี้เป็นเพียงจุดเริ่มต้นของกระบวนการที่ไม่สิ้นสุดและมีไข่ออกสารที่เสร็จสิ้นตายตัว เนื่องจากองค์กรโพรเทคชั่น อินเตอร์เนชันแนลยังคงทำงานร่วมกับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง เราหวังว่าเนื้อหาในคู่มือเล่มนี้จะได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามกลไกและยุทธศาสตร์การปกป้องที่นักปกป้องสิทธิมนุษยชนไทยสามารถนำมาใช้ได้มากขึ้น

คำขอบคุณ:

การต่อสู้เพื่อปกป้องสิทธิของสมาชิกชุมชนเป็นการหว่านเมล็ดพันธุ์แห่งการมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมให้กระจายทั่วประเทศ เมื่อเมล็ดพันธุ์กลายเป็นต้นกล้าที่เติบโต ต้นกล้าเหล่านี้จะสร้างประชาธิปไตยที่แท้จริง นั่นคือการที่สิทธิของทุกคนได้รับการเคารพและเติมเต็มอย่างเท่าเทียมกัน หากปราศจากเมล็ดพันธุ์นับพัน นับแสน หรือล้านๆ เมล็ด ประเทศก็ไม่สามารถเก็บเกี่ยวประชาธิปไตยและการเคารพสิทธิมนุษยชนได้ “ต้นกล้า” จะนำเราเข้าสู่เนื้อหาที่ละเอียดอ่อนที่ละบท โดยเป็นสัญลักษณ์แทนเมล็ดข้าวเหล่านั้น

องค์กรโพรเทคชั่น อินเตอร์เนชันแนล ขออุทิศคู่มือฉบับนี้ให้นักปกป้องสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย โดยเฉพาะผู้ที่ปกป้องสิทธิมนุษยชนของชุมชนตนเอง คู่มือนี้เกิดขึ้นจากประสบการณ์ของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนจากชุมชน โดยรวบรวมจากแนวคิดและการปฏิบัติที่สร้างแรงบันดาลใจ ผสมผสานกับองค์ความรู้ และความเชี่ยวชาญด้านความปลอดภัยและการปกป้องที่มีอยู่ในชุมชน

องค์กรโพรเทคชั่น อินเตอร์เนชันแนล ขอขอบคุณคำแนะนำอันมีค่าจากชุมชนที่เราทำงานด้วยโดยตรง โดยเฉพาะตัวแทนชุมชนที่ได้เข้าร่วมการประชุมระดมความคิดเห็นที่องค์กรฯ จัดขึ้นเมื่อต้นปี พ.ศ. 2556 ได้แก่ กลุ่มอนุรักษ์คนฮักท้องถิ่น อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย, กลุ่มรักษบ้านแก่อำเภองาว จังหวัดลำปาง, กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอุดรธานี, กลุ่มป่าชุมชนเขาเหล่าใหญ่ - ผาจีนไค อำเภอสวรรคคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู, กลุ่มอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบ้านกรูด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และสหพันธ์เกษตรกรภาคใต้ ด้วยความหวังว่าคู่มือนี้จะเป็นประโยชน์ในการต่อสู้เพื่อสิทธิชุมชน ช่วยเสริมสร้างความยั่งยืนและความสำเร็จในที่สุด

ข้อจำกัดความรับผิดชอบ:

เนื้อหาในคู่มือฉบับนี้ไม่จำเป็นจะต้องสะท้อนมุมมองขององค์กรโพรเทคชั่น อินเตอร์เนชันแนล ทั้งนี้ ผู้เขียนและผู้พิมพ์ไม่สามารถรับประกันได้ว่า ข้อมูลในคู่มือจะสมบูรณ์ ถูกต้อง และจะไม่รับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการใช้คู่มือ คู่มือเล่มนี้และส่วนใดส่วนหนึ่งของคู่มือไม่สามารถใช้เป็นบรรทัดฐานหรือเป็นเครื่องประกันความปลอดภัย หรือการนำไปใช้โดยไม่มีหลักเกณฑ์ในการประเมินความเสี่ยงและการวิเคราะห์ปัญหาด้านความปลอดภัยที่นักปกป้องสิทธิมนุษยชนอาจเผชิญ

บทที่ 1:

ฉันเป็นใคร: การเตรียมดิน

ฉันจะต้องทำงานกับใครบ้าง: การเลือกเมล็ดพันธุ์

สำหรับหลายชุมชน การพัฒนาอย่างรวดเร็วทำให้ชุมชนต้องต่อสู้เพื่อสิทธิชุมชนตามความจำเป็นมากกว่าเป็นการต่อสู้ด้วยความตั้งใจแต่แรก การต่อสู้มีลักษณะเช่นเดียวกับการรับประทานอาหารเพื่อดำรงชีวิต พวกท่านต่อสู้เพื่อดำรงรักษาที่ดิน น้ำ และวิถีชีวิตของตน การต่อสู้ไม่ได้หมายความว่าชุมชนต่อต้านการพัฒนา ชุมชนส่วนใหญ่สนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่คำนึงถึงสภาพแวดล้อม ผู้คนที่อาศัยและดูแลสิ่งแวดล้อมนั้นด้วย โดยชุมชนเหล่านี้ต่างมุ่งมั่นที่จะรักษาสมดุลระหว่างความเจริญทางเศรษฐกิจและประเพณีดั้งเดิมของตน

ในการสร้างสมดุลดังกล่าว ชุมชนต้องเผชิญกับความท้าทายหลายขนาดและหลากหลายรูปแบบ โดยคู่มือเล่มนี้จะเปรียบเทียบการสร้างสมดุลกับการปลูกข้าว หากต้องการเก็บเกี่ยวผลผลิตที่อุดมสมบูรณ์ เราต้องกำจัดความท้าทายต่างๆ เช่น โรคพืช หนูนา สภาพอากาศเลวร้าย รวมถึงแมลงศัตรูพืช การเตรียมดินและการจัดการน้ำจะทำให้เราสามารถเอาชนะความท้าทายมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ในทำนองเดียวกับการที่เรากำจัดเตรียมการป้องกันและจัดการความปลอดภัยให้ตนเองเมื่อต้องเผชิญความท้าทายที่เกิดขึ้นจากการปกป้องสิทธิของตนและชุมชน

ในการต่อสู้เพื่อปกป้องสิทธิชุมชน สิ่งแรกที่ท่านต้องทำคือการเตรียมดินและเลือกเมล็ดพันธุ์ที่เหมาะสม ท่านต้องเข้าใจผืนดินที่ท่านยืนอยู่เพื่อเลือกพันธุ์พืชที่ถูกต้องและให้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ในฐานะนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชน ท่านต้องเข้าใจสถานการณ์และพื้นที่การต่อสู้ที่ท่านอยู่ในบริบทที่กว้างขึ้น

ฉันเป็นใคร: การเตรียมดิน

นักปกป้องสิทธิมนุษยชน

ในคู่มือฉบับนี้เราจะใช้คำว่า “นักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชน” แทนนักปกป้องสิทธิมนุษยชน เพราะนี่คือคำที่นักกิจกรรมชุมชนในประเทศไทยใช้เรียกตนเอง อย่างไรก็ตาม ในระดับนานาชาติภาษาทางการและในต่างประเทศจะเรียกว่า **นักปกป้องสิทธิมนุษยชน (Human Rights Defenders: HRDs)**

คำว่า **นักปกป้องสิทธิมนุษยชน** เป็นคำที่ได้รับการยอมรับทั่วโลก และได้รับการรับรองในปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิและความรับผิดชอบของบุคคล กลุ่มและองค์การของสังคม เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอันได้รับการยอมรับเป็นสากลและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2531 หรือโดยทั่วไปเรียกว่าปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน โดยท่านสามารถค้นหาเอกสารเพิ่มเติมได้จากด้านหลังคู่มือเล่มนี้ ในลำดับแรกขอให้พิจารณาความหมายของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนตามนิยามขององค์การสหประชาชาติและประเทศสมาชิกรวมทั้งประเทศไทยที่ยอมรับปฏิญญานี้

นักปกป้องสิทธิมนุษยชนคือใคร? นักปกป้องสิทธิมนุษยชนคือ ...

- ▲ คนที่ทำงานตามลำพังหรือทำงานร่วมกับผู้อื่น
- ▲ เป็นผู้ประกอบอาชีพโดยตรง เช่น ทนายความสิทธิมนุษยชน หรือเจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน
- ▲ เป็นอาสาสมัคร เช่น นักเรียน นักศึกษา
- ▲ สามารถประกอบอาชีพต่างๆ ไปด้วยได้ เช่น ช่างนา หมอ หรือครู

สิ่งที่สำคัญ คือ นักปกป้องสิทธิมนุษยชนต่อสู้เพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชนอย่างน้อยหนึ่งประเด็นหรือมากกว่า และยอมรับว่าสิทธิมนุษยชนทุกประเด็นต่างมีความสำคัญเท่าเทียมกัน และใช้ได้กับทุกคนโดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ สัญชาติ อายุ เพศ รสนิยมทางเพศ หรือปัจจัยอื่นๆ

ตัวอย่างนักปกป้องสิทธิมนุษยชนซึ่งเป็นที่รู้จักในประเทศไทย

- ▲ นายทง โพธิ์อ่าน
- ▲ ทนายสมชาย นิละไพจิตร
- ▲ นายเจริญ วัตอักษร
- ▲ นางจินตนา แก้วขาว
- ▲ กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอุดรธานี (ประเด็นเหมืองแร่โปแตช) และกลุ่มต่อต้านท่อแก๊สไทย-มาเลเซีย

ประเด็นสำคัญอีกประเด็นหนึ่งคือ **นักปกป้องสิทธิมนุษยชนอาจไม่ถูกต้องเสมอไป** สิ่งสำคัญคือนักปกป้องสิทธิมนุษยชนทั้งหญิงชายต้องเป็นผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน เช่น ทนายความผู้ให้การสนับสนุนชุมชนชนบทที่ขัดแย้งกับบริษัทซึ่งพยายามอ้างสิทธิในที่ดินที่ชาวบ้านอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์มาหลายชั่วอายุคน กรณีนี้ถือว่า ทนายความเป็นนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่ปกป้องสิทธิในที่ดินของชุมชน แม้ว่ากรณีนี้ชาวบ้านอาจแพ้คดีและบริษัทได้ที่ดินไปในที่สุด สิ่งสำคัญคือ นักปกป้องสิทธิมนุษยชนต้องไม่ใช้ความรุนแรงและไม่พยายามบรรลุเป้าหมายของตนโดยใช้ความรุนแรง

นักปกป้องสิทธิมนุษยชนหญิง หรือผู้หญิงที่ต่อสู้เพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชนเป็นกลุ่มที่สมควรกล่าวถึงและใส่ใจเป็นพิเศษ เนื่องจากผู้หญิงทั่วโลกอาจถูกกดขี่เพราะเพศของตน นักปกป้องสิทธิมนุษยชนหญิงเผชิญความเสี่ยงเช่นเดียวกับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนชาย แต่การเป็นผู้หญิงทำให้ต้องเผชิญกับความท้าทายเพิ่มขึ้น ในหลายๆ ประเทศผู้หญิงถูกกักบริเวณให้อยู่ในบ้านและต้องดำรงชีวิตโดยมีข้อจำกัดมากมายที่กำหนดจากรอบประเพณี ผู้หญิงที่ไม่ได้ใช้ชีวิตตามกฎนั้นๆ มักเผชิญการเลือกปฏิบัติและการคุกคาม ในบางประเทศผู้หญิงต้องต่อสู้เพื่อให้ได้รับการศึกษาที่เท่าเทียมกับผู้ชายหรือถูกเลือกปฏิบัติเมื่อต้องการทำงานบางอย่าง ในประเทศไทยผู้หญิงหลายคนเผชิญกับความท้าทายหากลุกขึ้นมาปกป้องสิทธิมนุษยชนของตนเองอย่างแข็งขัน โดยสมาชิกในสังคมคนอื่นๆ อาจกล่าวว่าพวกผู้หญิงควรจะอยู่บ้านเพื่อดูแลลูกและสามีมากกว่า มาชุมนุมตามท้องถนนหรือต่อสู้ในกระบวนการยุติธรรม นี่เป็นเพียงตัวอย่างหนึ่งของการเลือกปฏิบัติที่นักปกป้องสิทธิมนุษยชนหญิงอาจต้องเผชิญ

ปฏิญญาว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชนกำหนดสิทธิของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนหลายประการ สิทธิเหล่านี้ไม่ใช่สิทธิใหม่ แต่เป็นสิทธิที่มีอยู่แล้วในฐานะส่วนหนึ่งของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน พ.ศ. 2491 และอนุสัญญาสิทธิมนุษยชนต่างๆ ได้แก่ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองแห่งองค์การสหประชาชาติ ซึ่งประเทศไทยให้สัตยาบันและมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตาม สัตยาบันด้วย

ในที่นี้จะยกตัวอย่างสิทธิพอสังเขป เช่น

- ▲ การแสวงหาการปกป้องและทำให้เกิดความตระหนักด้านสิทธิมนุษยชนทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ
- ▲ การก่อตั้งสมาคมและองค์กรพัฒนาเอกชน
- ▲ การประชุมหรือชุมนุมโดยสันติ
- ▲ การร้องเรียนทางนโยบายและการดำเนินการในทางสิทธิมนุษยชน เพื่อให้มีการทบทวนข้อร้องเรียนดังกล่าว
- ▲ การเข้าร่วมประชาพิจารณ์ การดำเนินคดีและการพิจารณาคดีเพื่อประเมินว่าการดำเนินการโดยรัฐเป็นไปตามกฎหมายสิทธิมนุษยชนระดับประเทศและพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนระดับนานาชาติหรือไม่
- ▲ การคุ้มครองที่มีประสิทธิภาพภายใต้กฎหมายระดับประเทศเพื่อดำเนินการหรือติดตามการดำเนินการหรือละเว้นการดำเนินการของรัฐที่ส่งผลให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้วยสันติวิธี ปฏิญญานี้ยังกำหนดภาระผูกพันของรัฐด้านการปกป้องส่งเสริมและดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชน

สิทธิชุมชน เป็นส่วนหนึ่งของกรอบกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่กว้างกว่าสิทธิที่ชุมชนให้การปกป้อง เช่น สิทธิในการชุมนุมอย่างสงบ สิทธิด้านสุขภาพ หรือสิทธิในมาตรฐานการดำรงชีวิตที่จำเป็น ต่างได้รับการบัญญัติไว้ในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมขององค์การสหประชาชาติ และกติการะหว่างประเทศของสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

กฎหมายไทย:

เมื่อประเทศไทยให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาสหประชาชาติที่ย่อมมีภาระผูกพันที่จะแปลสิทธิในอนุสัญญาเป็นกฎหมายภายในประเทศ

รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2550 รับรองสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของประชาชน ทั้งยังสนับสนุนสิทธิของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของตน มาตรา 66 ความว่า “บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติและมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน”

ข้อกำหนดเชิงบวกภายใต้รัฐธรรมนูญมาตรา 67 ยังเสริมกับมาตรา 66 โดยกำหนด “สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมทั้งกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษาและการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ “

มาตรา 67 ยังห้ามมิให้มี “การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม” และจะต้องจัดการศึกษาเพื่อประเมินผลกระทบของโครงการหรือกิจกรรมที่มีต่อคุณภาพของสภาพแวดล้อมก่อนที่จะเริ่มโครงการ ทั้งนี้ ชุมชนมีสิทธิที่จะ “ฟ้องหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล” ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา 60 (สิทธิที่จะฟ้องหน่วยงานของรัฐ) และมาตรา 62 (สิทธิติดตามและร้องขอให้มีการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่) ตามรัฐธรรมนูญไทย

นักปกป้องสิทธิมนุษยชนระดับชุมชนมีบทบาทสำคัญในการก่อให้เกิดการสร้างหลักประกันสิทธิของกลุ่มคนชายขอบ เพราะความพยายามของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนทำให้คนยากไร้ได้ประโยชน์อย่างมีนัยสำคัญ แม้กฎหมายจะทำการรับรองสิทธิในป่าไม้และทรัพยากรธรรมชาติแต่การรับรองสิทธิดังกล่าวยังขาดการนำไปปฏิบัติจริง เนื่องจากรัฐบาลยังคงลังเลที่จะออกกฎระเบียบและกลไกเพื่อบังคับ

ใช้กฎหมายอย่างชัดเจน เช่น กรณีที่เกี่ยวกับสิทธิชุมชนในกระบวนการมีส่วนร่วมและการตัดสินใจต่อโครงการที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตสภาพแวดล้อมและคุณภาพชีวิตโดยรวมของตน ประเทศไทยในเวลานี้ยังขาดการก่อตั้งองค์การอิสระเพื่อกำกับดูแลการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ แม้จะมีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญมาตรา 67 วรรค 2

ฉันทำงานกับใคร-การเลือกเมล็ดพันธุ์:-

ถึงตอนนี้ท่านทราบแล้วว่าท่านเป็นใคร และสิทธิของท่านคืออะไรบ้าง อย่างไรก็ตาม ท่านยังต้องเรียนรู้เกี่ยวกับคนอื่นๆ ที่ท่านทำงานด้วยระหว่างขั้นตอนการเพาะปลูกและการเจริญเติบโตของเมล็ดข้าว ท่านจำเป็นต้องรู้จักผู้ขายเมล็ด ผู้ซื้อ เกษตรกรรายอื่นๆ หรือเจ้าหน้าที่การเกษตรในท่านองเดียวกันเมื่อท่านปกป้องสิทธิของตนเอง ท่านจำเป็นต้องรู้วิธีการรับมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องบุคคลใดก็ตามที่มีส่วนหรือมีผลประโยชน์ร่วมในกระบวนการต่อสู้ของท่าน คือ **ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย** แม้ว่าสิทธิของท่านจะได้รับการรับรองตามกฎหมายไทยและกฎหมายระหว่างประเทศที่ปกป้องสิทธิมนุษยชน สิทธิของท่านก็มักจะปะทะกับผลประโยชน์ของคนอื่นๆ

ผลประโยชน์ทับซ้อนมักทำให้ฝ่ายตรงข้ามขัดขวางการทำงานของท่าน ดังที่ตัวอย่างข้างต้นได้แสดงให้เห็น อย่างไรก็ตาม ยังมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ ที่อาจเห็นอกเห็นใจในประเด็นที่ท่านกำลังต่อสู้และตัดสินใจจะช่วยเหลือและสนับสนุนการทำงานของท่าน ท่านจะต้องระบุว่าคนกลุ่มนั้นเป็นใคร เพราะคนเหล่านี้สามารถช่วยให้ท่านมีที่ยืนที่แข็งแกร่งต่อหน้าฝ่ายตรงข้าม ท่านจะต้องแยกเมล็ดไม้ดีออกจากเมล็ดพันธุ์ดี หากท่านจะดำเนินการต่อสู้

การทำแผนผังระบุและทำความเข้าใจผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่จะสนับสนุนการต่อสู้ของชุมชนเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับยุทธศาสตร์ของท่าน ตัวอย่างเช่น วิธีการทำงานของท่านส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย? ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรายใดมีอิทธิพลในการให้การปกป้องคุ้มครองตัวท่านเองและสมาชิกชุมชนที่ทำงานด้วย?

ในการรวบรวมแรงสนับสนุน ท่านจะต้องสร้างพันธมิตรกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่จะสามารถช่วยเพิ่มอำนาจต่อรองให้แก่ท่าน ในฐานะบุคคลหรือชุมชนเสียงของท่านอาจไม่เป็นที่ยิน ต่อเมื่อท่านและชุมชนมีคนอื่นๆ ออกมาพูดให้การสนับสนุน เสียงของท่านจะดังและมีพลังมากขึ้น

ตัวอย่างเช่น เมื่อชุมชนของท่านไม่เห็นด้วยกับโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้า

ผลประโยชน์ของชุมชนคือการป้องกันน้ำและที่ดินของตนเอง ซึ่งอาจปะทะกับผลประโยชน์ของนักลงทุนและเจ้าหน้าที่รัฐที่ได้รับประโยชน์จากโครงการดังกล่าว เนื่องจากบุคคลเหล่านี้มักจะมีอำนาจ เงิน และมีอิทธิพลมากกว่าที่ท่านมี จึงง่ายมากที่พวกเขาจะใช้อำนาจด้านทานการต่อสู้ของท่านเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของตนเอง ซึ่งในกรณีนี้คือการสร้างโรงไฟฟ้า

บางครั้งพวกเขาอาจใช้อำนาจผลักดันให้ได้รับใบอนุญาตโดยไม่เคารพกระบวนการทางนโยบาย (ไม่จัดทำการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น) บางครั้งก็อาจใช้วิธีการที่รัดตึงขึ้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เช่น การติดสินบน การฟ้องร้อง (ด้วยเจตนาตีตราผู้ถูกฟ้องว่ากระทำความผิด) และแม้กระทั่งการโจมตีหรือลอบสังหารสมาชิกชุมชนที่ออกมาเรียกร้องเป็นปากเสียงให้กับชุมชนของตน ในฐานะที่เป็นนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชน ท่านกำลังเผชิญความเสี่ยงเหล่านี้ รวมทั้งความเสี่ยงอื่นๆ ซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อสุขภาพของตนเอง ทั้งยังส่งผลกระทบต่อครอบครัวและชุมชนโดยรวมด้วย

โปรดจำไว้ว่า ท่านอาจไม่เคยเห็นหรือพบปะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อาจเป็นผู้สนับสนุนการต่อสู้ของท่าน นี่เป็นสิ่งสำคัญสำหรับยุทธศาสตร์การหาแนวร่วม ลองนึกถึงองค์กรพัฒนาเอกชน (เอ็นจีโอ) ระหว่างประเทศที่อาจส่งอิทธิพลต่อผลลัพธ์ของโครงการที่ชุมชนของท่านเผชิญอยู่ เพราะองค์กรเหล่านี้ อาจทำการรณรงค์เกี่ยวกับประเด็นที่เกี่ยวข้อง (เช่น พลังงานสะอาด) ร่วมกับชุมชนอื่นๆ ที่ประสบปัญหาคล้ายคลึงกัน นอกจากนี้ สถานทูตหรือหน่วยงาน เช่น สหภาพยุโรปยังมีหน้าที่สนับสนุนนักปกป้องสิทธิมนุษยชนด้วย

ลองกลับไปดูตัวอย่างของโรงไฟฟ้า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อาจอยู่ตรงข้ามการต่อสู้ของชุมชน ได้แก่

- ▲ ผู้ที่ดำเนินโครงการ
- ▲ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.)
- ▲ ผู้ว่าราชการจังหวัด
- ▲ บริษัทรับเหมาก่อสร้าง/ แรงงาน
- ▲ เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อาจสนับสนุนการต่อสู้ของชุมชน ได้แก่

- ▲ สมาชิกในชุมชน
- ▲ ผู้ใหญ่บ้าน
- ▲ เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ▲ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- ▲ องค์กรพัฒนาเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ ยังมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ท่านไม่รู้จักเพียงพอที่จะตัดสินใจว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนั้นสนับสนุนหรือต่อต้านท่าน สื่อบางรายอาจยังไม่มีท่าทีชัดเจนในเรื่องดังกล่าว โดยท่านอาจลองติดต่อเพื่อให้สื่อเข้าใจมุมมองของท่าน อย่างไรก็ตาม ท่านต้องระมัดระวังหากสื่อมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายตรงข้ามเป็นเจ้าของ โดยเฉพาะสื่อท้องถิ่นซึ่งอาจจะไม่เคยเขียนสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการเคลื่อนไหวของท่าน ท่านต้องแน่ใจว่ากำลังรับมือกับสื่อประเภทใด!

ท่านต้องตัดสินใจว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรายใดที่จะดึงเข้ามามีส่วนร่วม และท่านจะแสวงหาแรงสนับสนุนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างไร

ชุมชนของท่านอาจมีชุมชนใกล้เคียงซึ่งก่อนหน้านี้สนับสนุนโครงการพัฒนาเพราะผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่คาดว่าโครงการจะนำมาให้ หากท่านมีส่วนให้ข้อมูลกับชุมชนดังกล่าวเกี่ยวกับอันตรายของโครงการตามข้อเท็จจริงและไม่มีอคติส่วนตัว รวมทั้งแจ้งให้ทราบถึงผลกระทบของโครงการต่อแหล่งน้ำในท้องถิ่น ชุมชนเหล่านั้นอาจจะเริ่มตั้งคำถามว่ายังต้องการโครงการพัฒนาหรือไม่และยอมสนใจมุมมองของท่านที่ต่อต้านโครงการมากขึ้น สิ่งนี้คือการโน้มน้าวพันธมิตรที่จะเป็นแรงสนับสนุนของท่าน ถ้าท่านต้องการการสนับสนุนจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ท่านสามารถยื่นคำร้องเพื่อให้กสม.¹ ทราบเรื่องการข่มขู่ที่ท่านได้รับจากบริษัทและการปฏิเสธสิทธิของท่านมิให้มีส่วนร่วมในประชาพิจารณ์ที่จัดขึ้น เป็นต้น

การดำเนินการเหล่านี้ล้วนเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งที่เราเรียกว่าการเรียกร้องเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (advocacy) ในคู่มือนี้ คำดังกล่าวหมายถึงการสนับสนุนระยะยาวในฐานะกระบวนการที่มุ่งสร้างอิทธิพลต่อผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งจะนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบาย การดำเนินการ และทำที่ที่ส่งผลดีต่อสิทธิชุมชนและการเคารพสิทธิมนุษยชนโดยทั่วไป ทั้งนี้ มีหลายวิธีที่จะดำเนินการเรียกร้องเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เช่น การประชุมร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การล่ารายชื่อ การชุมนุม การแจกจ่ายแผ่นพับ หรือการสร้างเครือข่าย เพื่อสนับสนุนการต่อสู้ของท่าน

การเรียกร้องเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางนโยบายและทางปฏิบัติเป็นส่วนสำคัญของยุทธศาสตร์ทางการเมืองของท่าน ซึ่งท่านจะต้องเลือกว่าจะให้ใครมีส่วนร่วมและเลือกใช้วิธีการอย่างไร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการรวบรวมแรงสนับสนุน เพื่อให้แน่ใจว่าท่านจะดำเนินการได้เป็นผลสำเร็จและมีความความปลอดภัย

1 โปรดดูตัวอย่างคำร้องในภาคผนวก 1

บทสรุป

ท่านได้เรียนรู้ว่า ...

- ▶ ท่านคือนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ซึ่งได้รับการยอมรับในระดับสากลโดยองค์การสหประชาชาติ และในประเทศไทย
- ▶ ท่านมีสิทธิตามกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายไทย
- ▶ บุคคลและกลุ่มที่มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผลประโยชน์จากการต่อสู้ของท่านคือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- ▶ ท่านควรทำแผนที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและทำความเข้าใจว่าใครคัดค้าน - ใครสนับสนุนท่าน เพื่อพัฒนา ยุทธศาสตร์ทางการเมืองอย่างชาญฉลาดสำหรับการต่อสู้ของท่าน

บทที่ 2:

ความเสี่ยงและการวิเคราะห์ความเสี่ยง: การเก็บเกี่ยวที่ล้มเหลว

ในบทก่อนหน้านี้ เราได้เรียนรู้ถึงการต่อสู้เรียกร้องของนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนซึ่งมักขัดแย้งกับผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้เสียรายอื่นๆ ผู้มีส่วนได้เสียที่ต่อต้านท่านอาจใช้มาตรการต่างๆ เพื่อขัดขวางหรือหยุดท่าน มาตรการดังกล่าวอาจมีตั้งแต่วิธีการที่ไม่รุนแรง (ติดสินบน) หรือวิธีการรุนแรง (ลอบสังหาร) วิธีเหล่านี้ทำให้ความปลอดภัยของตัวท่าน สมาชิกครอบครัว และสมาชิกชุมชนมีความเสี่ยง เมื่อท่านปลูกข้าว ท่านก็ต้องเผชิญความเสี่ยง ความเสี่ยงหลักๆ ได้แก่ การเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ไม่ดีหรือเก็บเกี่ยวไม่ได้เลย ซึ่งอาจเกิดจากภัยคุกคามหรือปัญหาหลายประการ เช่น ฝนตกมากเกินไป เกิดความแห้งแล้งยาวนาน หรือปัญหาศัตรูพืชระบาด

ท่านเผชิญความเสี่ยงเนื่องจากสิ่งที่ท่านทำ เช่น เมื่อท่านรณรงค์ต่อต้านโครงการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกในเมืองของท่าน ท่านอาจเผชิญความเสี่ยงจากผู้ดำเนินโครงการและรัฐบาลที่มีผลประโยชน์ทางการเงินจำนวนมากในโครงการและไม่ต้องการให้เกิดการโต้แย้งใดๆ

ท่านเผชิญความเสี่ยงเพราะสิ่งที่ท่านเป็น แกนนำการเคลื่อนไหวย่อมเผชิญความเสี่ยงมากกว่าคนอื่นๆ ด้วยเหตุต่างๆ เพราะเป็นผู้ที่ปรากฏตัวมากที่สุดและเป็น “หน้าตา” ของชุมชน ฝ่ายตรงข้ามมักคิดว่าถ้ากำจัดผู้นำก็สามารถกำจัดการต่อต้านโครงการได้ ท่านอาจต้องเผชิญกับความเสี่ยงจากวิธีดำเนินการ สถานที่ และเวลาที่ดำเนินการด้วย

ท่านรณรงค์ต่อต้านท่าเรือน้ำลึกอย่างไร ผ่านการชุมนุมและร้องเรียนหรือไม่? กลยุทธ์ การเคลื่อนไหวของท่านคืออะไร?

พื้นที่ที่ท่านดำเนินการอยู่ที่ไหน พื้นที่รณรงค์ เป็นพื้นที่ความขัดแย้งหรือไม่? เช่น ภาคใต้ของ ประเทศไทย?

การต่อสู้ของท่านเกิดขึ้นเมื่อไหร่ เช่น เกิด หลังจากรัฐประหารเมื่อเร็วนี้ๆ หรือไม่? หรือขณะนี้มีกฎหมายพิเศษที่จำกัดสิทธิในการ ประท้วงหรือไม่? ระดับความเสี่ยงขึ้นอยู่กับ คำตอบของท่าน ระดับความเสี่ยงแท้จริงที่ท่าน เผชิญอาจจะสูงหรือต่ำกว่านี้ก็ได้

โดยทั่วไปแล้ว**ความเสี่ยง** หมายถึง ผลด้านลบจากการกระทำหรือสิ่งทีอาจก่อให้เกิดอันตราย ความเสี่ยงที่ชุมชนต้องเผชิญในการต่อสู้เพื่อสิทธิของตนเองมีหลายมิติ ในที่นี้ เราจะยกตัวอย่างบางประการที่นักต่อสู้เพื่อ สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยต้องเผชิญ ได้แก่

การทำร้ายร่างกาย: ถูกโจมตีเมื่อขับขี่ มอเตอร์ไซด์ไปยังตำบลใกล้เคียง

การตั้งข้อหาอาชญากรรม: ถูกฟ้อง คดีอาญาหรือคดีแพ่งข้อหาหมิ่นประมาท เมื่อให้สัมภาษณ์ทางวิทยุหรือโทรทัศน์ถึงกรณี ที่บริษัทไม่ดำเนินการตามขั้นตอนที่ถูกต้อง ตามกฎหมาย

การติดตามหรือถูกจับตาดู: ถูกคนแปลกหน้าสอดแนมการประชุมโดยที่ท่านไม่รู้จัักบุคคลนั้นๆ และบุคคลนั้นไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน

แม้จะมีความเสี่ยงที่ต้องเผชิญ หากท่านตัดสินใจที่จะดำเนินการต่อสู้ ท่านจะต้องเรียนรู้การ จัดการกับความเสี่ยงต่างๆ แต่ข่าวร้ายคือ ตามปกติท่านจะ**ไม่สามารถขจัดความเสี่ยงไปโดยสิ้นเชิง** ทว่าข่าวดี คือ ท่านสามารถดำเนินการต่างๆ เพื่อลดความเสี่ยงได้ โดยท่านจะต้องทำตามขั้นตอน และใช้มาตรการบางอย่างเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายให้ท่านอาศัยและทำงานได้อย่างปลอดภัยมากขึ้น

ทำไมจึงต้องปรับปรุงการรักษาความปลอดภัยของท่าน?

นักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนและผู้นำชุมชนมักจะพูดว่าพวกเขายินดีตายเพื่อการต่อสู้ นี่คือความกล้าหาญอย่างมาก แต่โปรดใช้เวลาสักครู่เพื่อทบทวนประเด็นนี้

ถ้านักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนและผู้นำชุมชนเสียชีวิต จะเกิดอะไรขึ้นกับการเคลื่อนไหว จะเกิดอะไรขึ้นกับผู้ที่อยู่เบื้องหลังรวมทั้งสมาชิกในครอบครัว การยอมสละชีวิตคุ้มค่าจริงๆ หรือ หากยอมตายโดยไม่มีความคับหน้าเกิดขึ้นจริงกับการต่อสู้ จุดมุ่งหมายของท่านคือการดำเนินการให้รัฐและบริษัทต้องรับผิดชอบต่อการละเมิดสิ่งแวดล้อมและสิทธิมนุษยชน ไม่มีการต่อสู้ใดๆ ที่มีจุดมุ่งหมายให้นักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนต้องถูกสังหาร

องค์กรโพรเทคชัน อินเตอร์เนชันแนลมั่นใจว่า แม้จะไม่สามารถขจัดความเสี่ยงอย่างสมบูรณ์ แต่มีวิธีการมากมายที่สามารถทำได้เพื่อลดความเสี่ยงรวมทั้งความเสี่ยงจากการสังหาร เราได้เห็นตัวอย่างครั้งแล้วครั้งเล่าเมื่อวิเคราะห์กรณีศึกษาการฆาตกรรมนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชน จากชีวิตจริง เราจะเห็นว่ามีความเสี่ยงที่นักต่อสู้ อาจดำเนินการหรือนำดำเนินการเพื่อหลีกเลี่ยงสิ่งเลวร้ายที่เกิดขึ้นได้ จากกรณีดังกล่าว เราได้เรียนรู้ว่าในการต่อสู้ปกป้องสิทธิด้านสิ่งแวดล้อมและสิทธิมนุษยชน มีความจำเป็นต้องใช้มาตรการรักษาความปลอดภัยเชิงรุก เราควรหลีกเลี่ยงการเสียสละแบบวีรชนที่เอาชีวิตเข้าแลกเพื่อสร้างการเคลื่อนไหวที่มีความเข้มแข็งและความเชื่อมั่นในกระบวนการต่อสู้

วิธีที่ท่านสามารถลดความเสี่ยงได้มีอะไรบ้าง

เราสามารถสรุปได้อย่างแน่นอนว่า นักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนทั้งหมดล้วนเผชิญความเสี่ยง แต่นักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนทุกคนต่างเผชิญความเสี่ยงในระดับแตกต่างกัน บางคนมีความเสี่ยงมากกว่าคนอื่น ๆ

องค์กรพัฒนาเอกชนขนาดใหญ่ที่มีตั้งอยู่ในกรุงเทพฯ ทำงานเกี่ยวกับการบังคับให้บุคคลสูญหาย มีเครือข่ายกว้างขวางและมีสัมพันธ์กับนักการเมืองบางคนในระดับสูง องค์กรดังกล่าวทำงานในสำนักงานที่ปลอดภัยและมีทรัพยากรเพียงพอ องค์กรนี้อาจเผชิญความเสี่ยงเพราะการทำงานด้านสิทธิมนุษยชน แต่ความเสี่ยงที่เผชิญอาจต่ำกว่าองค์กรพัฒนาเอกชนเล็กๆ ในชนบทที่ทำงานในเรื่องเดียวกันแต่ไม่สามารถเข้าถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่จะช่วยสนับสนุนและให้การปกป้องความปลอดภัย เนื่องจากมีทรัพยากรน้อยนิด

ทั้งสององค์กรอาจทำงาน (และอาจมีช่วงเวลาดำเนินโครงการ) ใกล้เคียงกัน แต่มีวิธีการและสถานที่ดำเนินงานแตกต่างกัน ดังนั้นขอให้พิจารณาว่าปัจจัยทั้งสองส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงที่องค์กรพัฒนาเอกชนหรือชุมชนเผชิญอย่างไร

ความเปราะบางและศักยภาพ

เราได้ข้อตกลงร่วมว่า ระดับความเสี่ยงที่ท่านเผชิญขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ (ท่านเป็นใคร ท่านทำงานเมื่อไหร่ ที่ไหน และอย่างไร) เพื่อที่จะวิเคราะห์ระดับความเสี่ยงที่ท่านต้องเผชิญ ลำดับต่อไป เราจะพิจารณาปัจจัยด้านความเปราะบางและศักยภาพ

ความเปราะบาง

เมื่อปลูกข้าวเกษตรกรย่อมมีความเสี่ยงจากการเก็บเกี่ยวล้มเหลวหากไม่ได้จัดเตรียมดินและใส่ปุ๋ยอย่างถูกต้อง ความเปราะบาง คือ จุดอ่อนอันเป็นปัจจัยที่ทำให้ท่านต้องปะทะกับความเสียหายมากขึ้น ความเปราะบางทำให้เกิดการทำร้ายหรือการตั้งข้อหาอาชญากรรมต่อท่านง่ายขึ้น ทำให้ท่านกลัวหรือก่อความเสียหายต่อตัวท่านหรือชุมชนของท่านได้ง่าย ตัวอย่างเช่น

ชุมชนในภาคใต้ของประเทศไทยเผชิญหน้ากับบริษัทปาล์มน้ำมันที่ต้องการใช้ที่ดินเพื่อขยายการผลิตของบริษัท ชุมชนมีความแตกแยก สมาชิกชุมชนบางคนต้องการที่จะอยู่ในที่ดิน บางคนต้องการจะขายที่ให้บริษัทซึ่งเสนอราคาดีและสัญญาว่าจะสร้างโรงเรียนและวัดให้แก่ชุมชน

บรรดาสมาชิกในชุมชนที่ต้องการต่อต้านบริษัทได้จัดการชุมนุม ต่อมาการชุมนุมมีความรุนแรงเกิดขึ้น ตำรวจยิงปืนขึ้นฟ้าและผู้ชุมนุมขว้างก้อนหินใส่ตำรวจ ความรุนแรงที่เกิดขึ้นกลายเป็นพาดหัวข่าวตามสื่อต่างๆ ตอนนี้พวกเขาถูกฟ้องคดีโดยไม่มีช่องทางติดต่อทนายหรือองค์กรพัฒนาเอกชนอื่นๆ

สมาชิกในชุมชนที่ต้องการรักษาที่ดินของตนไว้มีความเสี่ยงเนื่องจากชุมชนไม่เป็นปึกแผ่น การประท้วงด้วยการชุมนุมได้ก่อให้เกิดความรุนแรงจนเป็นข่าวพาดหัว ดังนั้น จึงเป็นเรื่องง่ายสำหรับบริษัทและคนอื่นๆ ที่มีเจตนาแสวงประโยชน์ในการเปลี่ยนมตมหาชนให้คัดค้านพวกเขา ชุมชนยังขาดช่องทางติดต่อทนายหรือเครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนและสิทธิมนุษยชนจึงมีความเสี่ยงเป็นพิเศษที่จะเผชิญการตั้งข้อหาอาชญากรรม ในที่สุด สมาชิกชุมชนก็ถูกไล่ออกจากที่ดินของตนเอง

ศักยภาพ

เมื่อท่านปลูกข้าวบนผืนดินที่ใส่ปุ๋ยอย่างถูกต้อง เช่น ท่านอาจใส่ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อรักษาคุณภาพดิน ท่านจะเผชิญความเสี่ยงจากการเก็บเกี่ยวล้มเหลวน้อยลง ศักยภาพ คือ ความเข้มแข็งซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้ท่านปลอดภัยขึ้นจากการเผชิญกับความเสียหายบางประการ ศักยภาพทำให้ท่านถูกทำร้ายยากขึ้นหรือเป็นเป้าจากการตั้งข้อหาอาชญากรรมยากขึ้น ลดความกลัวหรือความเสียหายที่อาจเกิดต่อตัวท่านหรือชุมชนของท่าน ลองพิจารณาอีกตัวอย่างที่คล้ายๆ กัน

ชุมชนในภาคใต้ของประเทศไทยเผชิญหน้ากับบริษัทปาล์มน้ำมันที่ต้องการใช้ที่ดินเพื่อขยายการผลิตของบริษัท ชุมชนมีความเป็นปึกแผ่นในการต่อสู้กับบริษัทเนื่องจากไม่ต้องการสูญเสียที่ดินของตน ด้วยความช่วยเหลือจากองค์กรพัฒนาเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมที่ตั้งอยู่ในตัวอำเภอเมืองของจังหวัดร่วมทำวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานที่ผ่านมาของบริษัทพบว่า บริษัทนี้มีประวัติการพยายามเล่นนอกกฎ

ชุมชนเริ่มการคัดค้านโดยส่งจดหมายไปยังหน่วยงานในจังหวัดเพื่อชี้ให้เห็นถึงสิทธิในที่ดินของชุมชนพร้อมกับใบรับรองโฉนดที่ดิน ทั้งยังได้ยังพูดคุยกับสื่อ เพื่ออธิบายจุดยืนและเหตุผลของตนในการต่อต้านการยึดที่ดินโดยบริษัท เนื่องจากชุมชนคาดว่าบริษัทจะใช้การดำเนินการตามกฎหมาย ชุมชนจึงติดต่อทนายที่คุ้นเคยกับคดีด้านสิทธิในที่ดินของชุมชนและขอความช่วยเหลือโดยผ่านองค์กรพัฒนาเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม

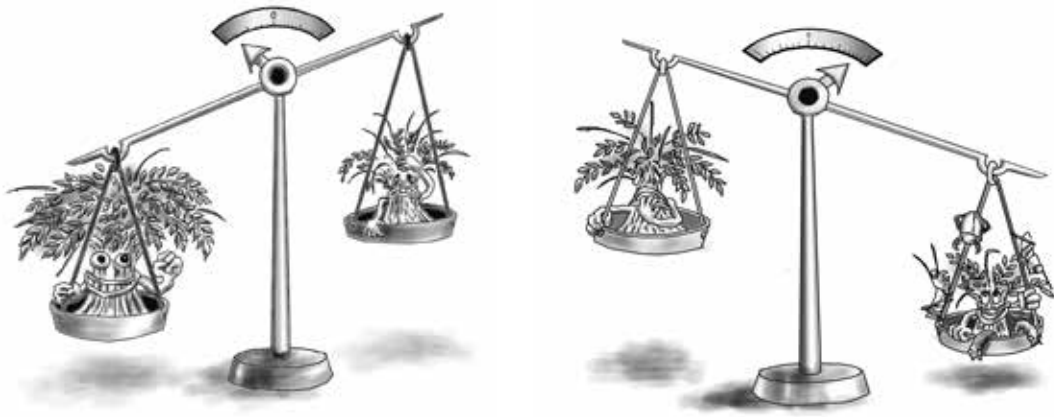
ชุมชนนี้มีศักยภาพมาก พวกเขาเข้มแข็งเป็นหนึ่งเดียวเพื่อต่อสู้กับบริษัท โดยเริ่มจากการทำวิจัยลงรายละเอียดเกี่ยวกับบริษัทเพื่อหาจุดอ่อนโจมตีตัวบริษัทเอง ชุมชนยังมีการสร้างพันธมิตรกับองค์กรพัฒนาเอกชนที่สามารถติดต่อกับทนายความและคนอื่นๆ เพื่อเป็นประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรม นอกจากนี้ ชุมชนยังเลือกใช้วิธีประท้วงที่เป็นทางการผ่านการเขียนหนังสือร้องเรียนเพื่อแสดงให้เห็นว่าชุมชนทราบถึงสิทธิที่ตนมี และพร้อมสนับสนุนข้อเรียกร้องของชุมชนด้วยเอกสาร นอกจากนี้ ชุมชนยังพยายามที่จะแสวงหาความเห็นอกเห็นใจจากสาธารณะด้วยการอธิบายมุมมองของชุมชน เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกตราหน้าว่าเป็นเพียงผู้ก่อปัญหา

สองตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นบางสิ่งที่สำคัญมาก:

ท่านสามารถควบคุมความเปราะบางและศักยภาพของท่าน ความเปราะบางและศักยภาพเป็นปัจจัยภายในที่ท่านสามารถเปลี่ยนแปลงและจัดการได้จากการกำหนดยุทธศาสตร์อย่างชาญฉลาด หากท่านมีความเปราะบางหลายประการ ท่านสามารถคิดหาวิธีเพื่อเปลี่ยนแปลงความเปราะบางเหล่านั้นเปลี่ยนเป็นศักยภาพ เพื่อยกระดับความปลอดภัยและลดความเสี่ยงของท่านให้น้อยลง ลองพิจารณาว่า สิ่งทีกล่าวมานี้เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงอย่างไร ท่านจะเห็นภาพความสัมพันธ์ระหว่างระดับความเสี่ยง ความเปราะบาง และศักยภาพ โดยพิจารณามาตรวัดความเสี่ยง ต่อไปนี้

ตาชั่งความเสี่ยง

ท่านจะเห็นว่าความเปราะบางและศักยภาพของท่านส่งผลกระทบต่อระดับความเสี่ยงที่ท่านเผชิญตามตาชั่งความเสี่ยงด้านล่าง

จากภาพ ลูกศรแทนความเสี่ยง ในที่นี้ความเสี่ยงต่ำก็เพราะท่านมีข่าวที่แข็งแกร่ง ซึ่งแสดงให้เห็นระดับศักยภาพดังภาพด้านซ้าย

จากภาพ ความเสี่ยงอยู่ในระดับสูง! ต้นข่าวด้านขวาอ่อนแอ เนื่องจากท่านมีความเปราะบางมาก และมีศักยภาพน้อย

การทำรายการความเสี่ยงที่ท่านเผชิญพร้อมนำรายการดังกล่าวเข้าสู่การหารือภายในชุมชนถือเป็นสิ่งสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิเคราะห์พิจารณาลดความเปราะบางและเพิ่มขีดความสามารถของท่านเพื่อลดความเสี่ยง บ่อยครั้งผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจะเป็นสิ่งง่ายๆ ที่ท่านสามารถทำได้ ในฐานะบุคคล ครอบครัว หรือชุมชน

หากหนึ่งในแกนนำชุมชนของท่านถูกขู่ฆ่า ท่านอาจพบว่าชุมชนของท่านไม่ได้มีการวางแผนการเดินทางสำหรับแกนนำ ไม่มีกฎที่ตกลงกันให้แกนนำต้องติดต่อกับคนอื่นๆ ในขณะที่เดินทาง หรือไม่มีกฎที่ตกลงว่าแกนนำไม่ควรเดินทางตามลำพัง ซึ่งเป็นความเปราะบางที่ท่านสามารถแก้ไขและเปลี่ยนแปลงเพื่อลดความเสี่ยงที่แกนนำจะถูกฆาตกรรมได้ หลังจากการประชุมกับแกนนำแล้วชุมชนเห็นว่า ต้องมีผู้ติดตามอย่างน้อยสามคนติดตามแกนนำไม่ว่าจะไปไหน แกนนำจะไม่เดินทางยามค่ำคืนวันแต่เมื่อจำเป็น และแกนนำจะต้องเลือกวิธีการเดินทางที่ปลอดภัยที่สุด เปลี่ยนวิธีการเดินทางสม่ำเสมอ เพื่อหลีกเลี่ยงการดึงดูดความสนใจมายังพาหนะเพียงคันใดคันหนึ่ง

ข้อควรใส่ใจ

ท่านต้องแน่ใจว่าจะจัดการกับความเสียงเร่งด่วนก่อน โดยเฉพาะในกรณีของการชู้ฆ่า ซึ่งจะต้องดำเนินการอย่างรวดเร็ว ท่านอาจเผชิญความเสี่ยงอื่นๆ ด้วยแต่มิใช่ความเสี่ยงเร่งด่วน จึงควรมุ่งเน้นการจัดการความเสี่ยงจากการชู้ฆ่าเป็นอันดับแรก แล้วค่อยพิจารณาการจัดการความเสี่ยงอื่นๆ ลงดูอีกตัวอย่างหนึ่ง เพื่อความชัดเจนในประเด็นนี้

หากหนึ่งในแกนนำชุมชนของท่านถูกชู้ฆ่า ท่านอาจจะตระหนักด้วยว่าชุมชนของท่านไม่มีพื้นที่ที่ปลอดภัยในการจัดเก็บเอกสาร ทำให้เอกสารเสี่ยงต่อการโจรกรรมและภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม แน่แน่นอนว่าท่านควรมีสำเนาหรือเอกสารฉบับสำรองและควรรหาสถานที่ปลอดภัยสำหรับจัดเก็บเอกสาร แต่การจัดการความเสี่ยงด้านเอกสารไม่สามารถจัดการกับความเสียงที่แกนนำคนหนึ่งจะถูกฆ่าตายได้ ดังนั้น ความเสียงที่แกนนำถูกฆ่าเป็นความเสียงที่ใหญ่หลวงหรือเร่งด่วนที่ท่านจำเป็นต้องลดความเสียงนี้โดยเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้!

ท่านควรวิเคราะห์ความเสียงเป็นประจำ เพราะเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนไปก็ทำให้ระดับความเสียงเปลี่ยนไปเช่นกัน ความเสียงเป็นพลวัตรที่ไม่หยุดนิ่ง โดยเฉพาะกรณีที่ท่านได้รับภัยคุกคามหลายประการ ท่านจำเป็นต้องพิจารณาระดับความเสียงและตัดสินใจว่าท่านต้องการมาตรการเพิ่มเติมเพื่อลดความเสียงหรือไม่ เราจะเรียนรู้เพิ่มเติมในบทถัดไป เรื่องภัยคุกคาม เหตุการณ์เสี่ยงด้านความปลอดภัยและยุทธศาสตร์การป้องกัน

บทสรุป

ท่านได้เรียนรู้ว่า ...

- ▲ ในฐานะที่เป็นนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชน ท่านเผชิญความเสี่ยงเพราะสิ่งที่ท่านทำ และสิ่งที่ท่านเป็น
- ▲ วิธีการ เวลา และสถานที่ ที่ท่านทำงานมีผลต่อระดับความเสียง
- ▲ ท่านจำเป็นต้องวิเคราะห์ความเสียงโดยการระบุความเปราะบางและศักยภาพของท่าน
- ▲ ท่านจำเป็นต้องหาหรือเรื่องการวิเคราะห์ความเสียงในชุมชน เพื่อดูว่าจะสามารถลดและเปลี่ยนความเปราะบางเป็นศักยภาพเพื่อลดความเสียงได้อย่างไร

บทที่ 3:

เหตุสงสัยด้านความปลอดภัยและการข่มขู่คุกคาม: ตัวชี้บ่งความล้มเหลวในการเก็บเกี่ยว

บทที่แล้วเราได้อภิปรายเรื่องความเสี่ยงต่อการเก็บเกี่ยวที่ล้มเหลวเนื่องมาจากการข่มขู่คุกคามและปัญหาศัตรูพืช สภาพอากาศเลวร้าย และการรบกวนอื่นๆ โชคดีที่ท่านมักจะตระหนักว่ามีปัญหานั้นๆ และดำเนินการเพื่อหลีกเลี่ยงการเก็บเกี่ยวที่ล้มเหลวได้ ความล้มเหลวย่อมมีสัญญาณบ่งชี้ ดังนั้น ท่านจึงสามารถดำเนินการเพื่อป้องกันความเสียหายได้

บ่อยครั้งที่การดำเนินการเพื่อจัดการความเสี่ยง เช่น การทำร้ายร่างกายหรือการลักขโมยมีลักษณะเดียวกัน เกือบทุกครั้งจะมีสัญญาณบ่งชี้ว่า ท่านมีโอกาสถูกทำร้ายร่างกายหรือลักทรัพย์ เราเรียกสัญญาณเหล่านี้ว่าเหตุสงสัยด้านความปลอดภัยและ/หรือ “การข่มขู่คุกคาม”

เหตุสงสัยด้านความปลอดภัย:

ก่อนผู้มุ่งร้ายจะโจมตีท่าน คนร้ายมักพยายามหาข้อมูลเกี่ยวกับท่านเพิ่มเติมเพื่อให้แน่ใจว่าวิธีการที่ใช้และการโจมตีจะประสบความสำเร็จ คนร้ายต้องเตรียมความพร้อมในการโจมตีและต้องการทราบเวลาใดที่ท่านจะเปราะบางที่สุด เช่น ขณะกำลังซื้อรถจักรยานยนต์คนเดียวในเวลากลางคืน หรือขณะที่ท่านไปไร่นาในช่วงเช้า คนร้ายจะลอบจับตาดูเพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับท่านหรือถามคนอื่นๆ ที่จับตาท่านแทนคนร้ายและคอยส่งข้อมูลให้ เราสามารถระบุเหตุการณ์ซึ่งจะเกิดขึ้นก่อนการเกิดความเสี่ยง ไม่ว่าจะเป็นก่อนที่ท่านจะถูกทำร้าย, ก่อนที่จะมีคนรื้อค้นบ้านเพื่อขโมยเอกสาร หรือก่อนที่ท่านจะถูกฟ้องร้องเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นนับว่าเป็น เหตุสงสัยด้านความปลอดภัย

เหตุสงสัยด้านความปลอดภัยคืออะไร?

เหตุสงสัยด้านความปลอดภัย คือ ข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของตัวท่านเอง ครอบครัว องค์กร หรือของชุมชนของท่าน บางครั้งท่านอาจจะเห็นรถคันเดิมๆ ชะลอผ่านหน้าบ้านท่านทุกวัน เมื่อใดก็ตามที่ท่านอยู่นอกบ้าน อาจมีคนที่ท่านไม่รู้จักโทรมาหาและตั้งคำถามแปลกๆ หรืออาจจะพบท่าน

เหตุสงสัยด้านความปลอดภัยโดยเจตนาและโดยบังเอิญ

เหตุสงสัยด้านความปลอดภัยโดยเจตนามีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีการวางแผนและดำเนินการตามแผน ตัวอย่างเช่น คนขับรถผ่านบ้านท่านต้องการทราบว่าท่านจะออกจากบ้านไปไคร่เวลาใดเพื่อให้รู้ว่าช่วงไหนจะเข้าถึงตัวท่านได้ง่าย หรืออาจต้องการรู้ว่าเมื่อใดท่านจะไม่อยู่ที่บ้านเพื่อจะได้เข้าหาสมาชิกครอบครัวของท่านคนใดคนหนึ่งที่เขาต้องการข่มขู่

นอกจากนี้ ยังมีเหตุสงสัยด้านความปลอดภัยโดยไม่ได้ตั้งใจหรือโดยบังเอิญ ลองนึกภาพท่านกำลังนั่งอยู่ในร้านอาหารและบังเอิญเจอเพื่อนบ้าน ท่านหารือเรื่องการประชุมของชุมชนที่ผ่านมาเพราะเพื่อนบ้านคนนั้นไม่ได้ไปร่วมประชุม มีคนแปลกหน้าที่ท่านไม่รู้จักนั่งอยู่หลังโต๊ะของท่าน ในขณะที่ท่านกำลังเล่าเรื่องการประชุมให้เพื่อนบ้านฟังเกี่ยวกับการตัดสินใจเชิงยุทธศาสตร์ที่สำคัญจากที่ประชุม บางทีคนแปลกหน้าคนนั้นอาจได้ยิน เขาอาจเป็นพันธมิตรหรือเกี่ยวข้องกับบริษัทที่อยู่ฝ่ายตรงข้าม การพูดเรื่องการตัดสินใจภายในชุมชนในที่สาธารณะถือว่าเป็นเหตุสงสัยด้านความปลอดภัยโดยไม่ได้ตั้งใจหรือโดยบังเอิญอีกประการหนึ่ง

ถ้าท่านทำโทรศัพท์หาย ท่านไม่ได้ตั้งใจทำ แต่การทำโทรศัพท์หายอาจเปลี่ยนเป็นเหตุสงสัยด้านความปลอดภัยได้หากคนที่เจอโทรศัพท์มีผลประโยชน์จากการทราบหมายเลขโทรศัพท์ที่ท่านใช้ติดต่อหรือข้อมูลอื่นๆ ที่เก็บไว้ในโทรศัพท์ เช่น รูปถ่ายหรือเอกสาร ถ้าท่านไปที่ร้านอินเทอร์เน็ตเพื่อส่งแฟกซ์หรือเช็คอีเมลล์ เจ้าของร้านย่อมสามารถเข้าถึงไฟล์และอีเมลล์ของท่านได้ และเจ้าของร้านอาจเป็นคนไม่น่าเชื่อถือก็ได้

โปรดตระหนักว่าการระบุเหตุสงสัยด้านความปลอดภัยมีความสำคัญมาก ทั้งแบบที่เกิดโดยตั้งใจและโดยบังเอิญ หากเกิดเหตุดังกล่าว ท่านต้องหารือกับครอบครัวหรือชุมชนของท่าน!

บางครั้งสมาชิกในชุมชนคนอื่นๆ อาจประสบเหตุสงสัยด้านความปลอดภัย เช่น ได้รับโทรศัพท์แปลกๆ หลังจากโทรศัพท์ของท่านหาย บางครั้งก็สังเกตเห็นรถคันเดิมผ่านบ้านของตนเองด้วย หากเป็นเช่นนี้แล้ว ท่านสามารถสรุปได้ว่าไม่ใช่เรื่องบังเอิญแน่นอน ฝ่ายตรงข้ามกำลังพยายามหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับสมาชิกชุมชนของท่านรวมทั้งการเคลื่อนไหวและเบาะแส ตลอดจนการวางแผนโจมตีในรูปแบบใดๆ ก็ตาม หากท่านหรือสมาชิกในชุมชนสัมผัสเหตุสงสัยด้านความปลอดภัยหลายประการ ท่านอาจจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและเปลี่ยนยุทธศาสตร์ของตนเอง

อย่าปล่อยให้เหตุสงสัยด้านความปลอดภัยเกิดขึ้นโดยไม่สังเกต ระบุเหตุ แบ่งปัน ทารือ และดำเนินการเมื่อมีเหตุสงสัยด้านความปลอดภัย!

เช่นเดียวกับการปลูกพืช ท่านต้องหมั่นตรวจสอบพืชเป็นประจำ เมื่อท่านสังเกตเห็นสีใบเปลี่ยนหรือเริ่มมีรูปรากตามใบ ท่านจะพยายามหาสาเหตุและดำเนินการเพื่อไม่ให้สถานการณ์เลวร้ายลง ท่านอาจจะถามเพื่อนบ้านที่มีแปลงปลูกถัดจากไร่นาของท่านว่าประสบปัญหาเดียวกันหรือไม่ การรักษาความปลอดภัยของตัวท่านเองและการรักษาความปลอดภัยของชุมชนเองก็ไม่แตกต่างกันเลย!

การชมชู้คุกคาม

บางครั้งผู้มุ่งร้ายจะชู้ท่านก่อนลงมือจริงๆ การชมชู้เป็นงานค่อนข้างง่ายและไม่ต้องใช้ความพยายามหรือทรัพยากรมาก ใครๆ ก็สามารถชมชู้ท่านหรือครอบครัวโดยการโทรศัพท์ ส่งข้อความทางโทรศัพท์หรือเดินทางไปบ้านหรือที่ทำงานของท่าน การชมชู้คุกคามนี้ถือเป็นเหตุสงสัยด้านความปลอดภัยซึ่งส่งผลต่อความปลอดภัยของท่าน คนในครอบครัว หรือของชุมชน เช่นเดียวกับเหตุสงสัยด้านความปลอดภัยอื่นๆ

การชมชู้คุกคามคืออะไร

โดยทั่วไปอาจกล่าวได้ว่า การชมชู้คุกคาม คือ การแสดงความตั้งใจที่จะก่ออันตรายแก่บุคคลโดยมักมีวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจง ในที่นี้จะเน้นการชมชู้คุกคามที่มีเป้าหมายมุ่งเน้นไปยังตัวท่านเป็นการเฉพาะ เนื่องจากท่านทำงานด้านสิทธิมนุษยชน เช่น “ห่วงชีวิตตัวเองดีกว่า อย่าเอาแต่ทำเรื่องใส่ตัวตลอด” “ถ้าไม่ถอนการร้องเรียน คุณจะถูกฟ้องข้อหาใส่ความเรา!” การชมชู้คุกคามมักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนผู้หญิงมักยกเรื่องครอบครัวมาเป็นประเด็นคุกคาม เพราะผู้ชมชู้ตระหนักว่าครอบครัวมีความสำคัญสำหรับนักต่อสู้ ที่เป็นทั้งภรรยาและแม่ๆ

คนที่ข่มขู่ท่านหวังว่า การข่มขู่อย่างเดียวน่าจะทำให้เขาทำงานสำเร็จ การข่มขู่คุกคามมีผลกระทบด้านจิตใจและต้องการให้เกิดความหวาดกลัว การข่มขู่คุกคามอาจทำให้ท่านรู้สึกเสี่ยง ไม่ปลอดภัย สับสน หรือทำอะไรไม่ถูก ทว่าการที่ใครบางคนแค่ข่มขู่ท่านก็ได้หมายความว่า การข่มขู่คุกคามจะมีการดำเนินการอื่นๆ ตามมาเสมอไป ทุกคนข่มขู่คุกคามได้แต่ไม่ใช่ทุกคนจะเป็นภัยคุกคามที่แท้จริง แล้วท่านจะทราบได้อย่างไรว่าเมื่อใดที่ท่านควรจัดการการข่มขู่คุกคามอย่างจริงจัง ถ้าท่านไม่สนใจคำขู่เลยท่านอาจได้รับอันตรายต่อตนเอง หรือชุมชนอาจเป็นอันตรายด้วย หากท่านทำตามคำขู่ทุกครั้ง ท่านอาจตื่นตูม กลัวหวาดระแวง และตกใจเกินไป ท้ายที่สุดการเคลื่อนไหวของท่านจะถูกยับยั้งไปด้วย ดังนั้น จึงจำเป็นต้องหาวิธีการที่จะรับมือกับการข่มขู่คุกคามและตอบโต้การข่มขู่คุกคามอย่างเหมาะสมและสมควรแก่เหตุ

การจัดการการข่มขู่คุกคาม: วิธีการประเมิน 5 ขั้นตอน

นักเคลื่อนไหวด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยและส่วนอื่นๆ ของโลก มีวิธีการคล้ายๆ กันในการจัดการการข่มขู่คุกคาม วิธีการที่เสนอนี้มาจากการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการข่มขู่คุกคามให้มากที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ จากนั้นจึงวิเคราะห์เพื่อให้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจว่าควรตอบโต้การข่มขู่คุกคามอย่างเหมาะสมอย่างไร เราสามารถแบ่งขั้นตอนต่างๆ เป็น 5 ขั้นตอน เพื่อให้ให้นักเคลื่อนไหวด้านสิทธิมนุษยชนใช้เมื่อทำการวิเคราะห์การข่มขู่คุกคาม ท่านสามารถใช้ขั้นตอนนี้ในการวิเคราะห์ระดับชุมชนหรือระดับแกนหลักในชุมชนเพื่อจัดการปัญหาด้านความปลอดภัยในชุมชนของท่าน

รวบรวมข้อเท็จจริง

ค้นหาว่าเกิดอะไรขึ้น? ผู้ข่มขู่แสดงการคุกคามอย่างไร? ใช้อุปกรณ์หรือวิธีการแบบใด? คนข่มขู่ใช้น้ำเสียงในการข่มขู่อย่างไร? เขาหรือเธอพูดอะไรบ้างอย่างละเอียด? การข่มขู่คุกคามเกิดขึ้นเมื่อใดและเวลาไหน? ใช้หมายเลขโทรศัพท์อะไรโทรมา?

ยังมีคำถามอื่น ๆ อีกมากมายที่ถามได้เพื่อค้นหาข้อเท็จจริงให้มากที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ สิ่งที่สำคัญคือการพิจารณาตามความเป็นจริงและยังไม่ควรด่วนสรุปใดๆ ในขั้นตอนนี้ บางครั้งท่านอาจต้องสอบถามข้อเท็จจริงของตนเองกับสมาชิกในชุมชนอื่นๆ เพื่อให้แน่ใจว่าข้อเท็จจริงถูกต้อง

ค้นหารูปแบบและแนวโน้ม

บางครั้งการข่มขู่คุกคามจะเกิดต่อเนื่องหลายๆ ครั้ง โดยบางครั้งความถี่หรือความรุนแรงในการข่มขู่คุกคามจะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ ท่านอาจได้รับโทรศัพท์เพียงสัปดาห์ละครั้ง หรือท่านอาจเห็นคนแปลกหน้าผ่านบ้านของท่าน แต่ตอนนี้ท่านได้รับโทรศัพท์ดังกล่าวดังกล่าวทุกวันและคนแปลกหน้าได้เข้ามาเคาะประตูบ้านท่าน และยังบอกกับลูกคนหนึ่งของท่านว่า “บอกพ่อให้ระวังตัวไว้” ทั้งสองกรณีเป็นการข่มขู่คุกคามที่เพิ่มขึ้นทั้งในด้านความถี่และความรุนแรง

การค้นหารูปแบบเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยท่านในขั้นต่อไป ไปผู้ร้ายบางคนมีวิธีการเฉพาะตัวหรือ “วิธีการทำงาน” ที่แตกต่างจากคนอื่น ซึ่งสามารถใช้จำแนกการข่มขู่คุกคามที่เกิดขึ้นผ่านสัญลักษณ์ที่พบ เช่น ในจดหมายข่มขู่ของผู้ร้ายรายนั้น เป็นต้น

วิเคราะห์วัตถุประสงค์

ค้นหาว่าทำไมท่านจึงถูกคุกคามในขณะนี้ เดิมท่านทำงานประเด็นสิ่งแวดล้อมมาระยะหนึ่งโดยไม่มีปัญหาใดๆ แต่เมื่อไม่กี่สัปดาห์ที่ผ่านมาท่านถูกข่มขู่ ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น? มีการเปลี่ยนแปลงอะไรที่ทำให้เป็นเช่นนั้น? บางครั้งคนข่มขู่ท่านมีวัตถุประสงค์ชัดเจน แต่ก็ไม่จำเป็นต้องเป็นเช่นนั้นเสมอไป

ประเด็นเฉพาะสำหรับท่านที่ทำงานในประเด็นต่างๆ กันในเวลาเดียวกัน ท่านจะต้องระมัดระวังการวิเคราะห์วัตถุประสงค์การข่มขู่คุกคามที่ท่านได้รับในขณะนี้ ผู้ข่มขู่อาจข่มขู่ท่านเพราะท่านทำงานเรื่องโรงไฟฟ้า หรือไม่ก็อาจเป็นเรื่องการร้องเรียนการตัดไม้ผิดกฎหมายที่ตำรวจกำลังตรวจสอบ

วิเคราะห์แหล่งที่มา

ใครคือคนที่จะคุกคามท่าน? ท่านสามารถคาดเดาเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดีเมื่อดำเนินการผ่านสามขั้นตอนแรกตามหลักการ บุคคลที่คุกคามท่านมีคนเดียวหรือมีพรรคพวก? ผู้ข่มขู่มีความเสี่ยงจากการเปิดเผยตัวเองให้คนเห็นและรู้ตัวว่าเป็นใครหรือไม่ ท่านจะต้องวิเคราะห์โดยเฉพาะเจาะจง แม้ท่านอาจคิดว่ามีองค์กรรัฐ เช่น ตำรวจอยู่เบื้องหลังการข่มขู่คุกคาม ความจริงแล้วอาจจะเป็นเพียงตำรวจนายคนเดียวหรือไม่ก็นายก็ได้

หาข้อสรุป

จากขั้นตอนข้างต้น ท่านคิดว่ามีแนวโน้มที่จะเกิดเหตุการณ์ตามการข่มขู่คุกคามจริงหรือไม่? แน่แน่นอนท่านจะต้องระมัดระวัง! ท่านไม่สามารถแน่ใจได้โดยสมบูรณ์ สิ่งสำคัญที่สุด คือ การฝึกความระมัดระวังและหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เลวร้ายที่สุด ท่านจะอย่างไรเพื่อป้องกันการถูกลอบสังหาร?

ขั้นตอนต่อไป

หากท่านคิดว่ามีโอกาสที่การข่มขู่คุกคามจะเกิดขึ้นจริง แน่แน่นอนว่าท่านต้องดำเนินการ ถ้าท่านรู้สีที่ว่าการคุกคามเป็นประเด็นเร่งด่วนและชีวิตบางคนอาจตกอยู่ในความเสี่ยง ท่านต้องดำเนินการอย่างรวดเร็ว (โดยทันที) และโปรดทำให้แน่ใจว่า บุคคลที่ถูกข่มขู่คุกคามจะได้รับความปลอดภัยซึ่งบุคคลนั้นอาจต้องไปหลบซ่อนตัวหรือย้ายไปอยู่ที่อื่นชั่วคราว เช่น เซฟเฮาส์ในอำเภอเมือง เป็นต้น สมาชิกชุมชนคนอื่นๆ ก็อาจจะต้องหลบหนาทและการปรากฏตัวลงและหยุดการรณรงค์ในกรณีที่เกี่ยวข้องจนกว่าจะมีศักยภาพในการดูแลด้านความปลอดภัยมากขึ้น

ถ้าการข่มขู่คุกคามที่เป็นเรื่องเร่งด่วนรองลงมาในขณะนั้น ท่านสามารถลองคิดมาตรการบางอย่างที่ท่าน ครอบครัว และชุมชนของท่านใช้เพื่อให้ทุกคนปลอดภัยและตัวท่านสามารถจัดการระดับการข่มขู่คุกคามที่ท่านเผชิญได้ บางทีท่านอาจตัดสินใจว่าจะไม่เดินทางไปไหนๆ หากไม่มีคนอยู่ด้วยอย่างน้อย 5 คน หรือจัดระบบเวรยามยามคำคืนเพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้คนที่ไม่พึงประสงค์เข้าหมู่บ้านในเวลากลางคืนโดยไม่มีใครทราบ

และท้ายที่สุดท่านสามารถกำหนดมาตรการเพื่อจัดการความเปราะบาง ซึ่งอาจช่วยลดการข่มขู่คุกคามลงด้วยเช่นกัน ท่านอาจต้องทำงานด้านยุทธศาสตร์ทางการเมืองที่อาจรวมถึงการขยายเครือข่ายโดยการติดต่อกับองค์กรพัฒนาเอกชนในกรุงเทพฯหรือการใช้มาตรการสนับสนุนอื่นๆ เช่น การร้องเรียนเร่งด่วนเพื่อยกระดับความสนใจในกรณีที่ท่านทำงานอยู่ บางที่ท่านอาจจะสร้างเครือข่ายกับผู้ที่สามารถติดต่อกับรัฐบาลในประเทศไทยและต่างประเทศ รวมทั้งสถาบันสิทธิมนุษยชนเพื่อให้เป็นหลักฐานว่าจะมีการคุ้มครองชุมชนตามหลักสิทธิมนุษยชนและการเคลื่อนไหวทางสังคม แน่ใจว่าการดำเนินการเช่นนี้จะใช้เวลาแต่ก็จะสร้างจุดแข็งสำคัญมากในการเคลื่อนไหวของท่าน

**อย่าประมาทต่อการข่มขู่คุกคาม เพราะอาจทำให้ท่านหรือคนอื่นๆ มีความเสี่ยง!
ในทำนองเดียวกันอย่าตื่นตูมเกินกว่าเหตุ เพราะจะสร้างความตื่นตระหนกโดยไม่จำเป็น**

นอกจากนั้น หากท่านวางแผนที่จะยกระดับความสนใจผ่านช่องทางการณรงค์ส่งเสริม ท่านจะต้องระวังไม่ให้การยกระดับนี้ทำให้เกิดการตื่นตระหนกโดยไม่จำเป็น การตื่นตูมเกินกว่าเหตุหรือให้ข้อมูลที่ผิดไม่ถูกต้องแก่เครือข่ายจะทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจและความอ่อนล้า เครือข่ายอาจจะไม่เต็มใจที่จะสนับสนุนท่านอีกต่อไปเมื่อท่านมีความต้องการเร่งด่วนจริงๆ

บทสรุป

ท่านได้เรียนรู้ว่า ...

- ▲ ก่อนที่นักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนจะถูกทำร้ายจะมีเหตุสงสัยด้านความปลอดภัยและ/หรือการข่มขู่คุกคามที่เราสามารถดำเนินการรับมือได้ก่อนที่จะสายเกินไป
- ▲ เหตุสงสัยด้านความปลอดภัยที่เกิดขึ้นคือ ข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อการรักษาความปลอดภัยของตัวเอง ครอบครัว หรือชุมชนของท่าน
- ▲ เหตุสงสัยด้านความปลอดภัยมีทั้งแบบที่เกิดขึ้นโดยเจตนาและโดยบังเอิญ
- ▲ ท่านจำเป็นต้องทราบ วิเคราะห์ ทารือและดำเนินการโต้ตอบเหตุสงสัยด้านความปลอดภัย
- ▲ การข่มขู่คุกคาม คือ การแสดงความตั้งใจที่จะทำให้เกิดอันตรายต่อตัวท่าน ครอบครัว หรือชุมชนของท่าน
- ▲ ท่านต้องวิเคราะห์การข่มขู่คุกคาม เพื่อที่ท่านจะดำเนินการโต้ตอบในลักษณะที่เหมาะสมและสมควรแก่เหตุ
- ▲ ท่านสามารถวิเคราะห์การข่มขู่คุกคามโดยใช้ขั้นตอนทั้ง 5 ขั้นตอนคือ การค้นหาข้อเท็จจริง การวิเคราะห์รูปแบบและแนวโน้มของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การวิเคราะห์วัตถุประสงค์ การวิเคราะห์แหล่งที่มา และการหาข้อสรุปที่เหมาะสมเพื่อระบุความเป็นไปได้ว่าการข่มขู่จะเกิดขึ้นจริงหรือไม่ และแสวงหาการตอบโต้ที่เหมาะสมเพื่อจัดการการข่มขู่คุกคาม

บทที่ 4:

ยุทธศาสตร์การรักษาความปลอดภัย

-รักษาสุขภาพกายและใจ:

ยุทธศาสตร์การปลูกข้าวและรักษาสุขภาพพืชผล

เมื่อท่านปลูกข้าวหรือพืชอื่นๆ ท่านต้องการเก็บเกี่ยวผลผลิตที่อุดมสมบูรณ์ซึ่งจะทำได้โดยการรักษาสุขภาพพืช ในการทำงานด้านสิทธิมนุษยชนก็เช่นเดียวกัน หากท่านต้องการที่จะอยู่ร่วมกับเพื่อนสมาชิกในชุมชนด้วยความสามัคคีและดำรงอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ท่านคุ้นเคย ท่านสามารถบรรลุเป้าหมายโดยการรักษาสุขภาพกายและสุขภาพจิต ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการรักษาความปลอดภัยของท่าน

การใช้ยุทธศาสตร์ต่างๆ ในการปลูกข้าว ต้องมีการจัดการน้ำและสารอาหาร วิธีการหลีกเลี่ยงหรือจัดการกับศัตรูพืช โรคหนู แมลงหรือวัชพืช เช่นเดียวกับการรักษาความปลอดภัย ท่านสามารถใช้ยุทธศาสตร์และวิธีการเพื่อจะหลีกเลี่ยงหรือจัดการกับความท้าทายเช่นภัยคุกคามและความเสี่ยงต่างๆ ได้เช่นกัน

ในบทที่ 4 จะนำเสนอยุทธศาสตร์จำนวนหนึ่งที่น่าทึ่งเพื่อสิทธิมนุษยชนในชุมชนไทยและที่อื่นๆ ใช้เพื่อรักษาความเข้มแข็งทางกายและสุขภาพจิตของตนเอง ของครอบครัวและของชุมชน ก่อนที่จะเริ่มต้นขอให้เรามาทบทวนความเข้าใจกันก่อน พื้นฐานของยุทธศาสตร์ของท่านควรจะมีมั่นคง เมื่อท่านปลูกข้าวท่านจะต้องทราบลักษณะของดิน สภาพอากาศ ปริมาณน้ำ และชนิดของเมล็ดพันธุ์ที่ใช้ จากความรู้เรื่องปัจจัยพื้นฐานทั้งหมดนี้ ท่านจะสามารถเริ่มต้นพัฒนายุทธศาสตร์การปลูกข้าวให้องงามได้

พื้นฐาน

บทที่ 1 ท่านจำเป็นต้องรู้ว่าใครเป็นฝ่ายตรงข้ามและใครเป็นพันธมิตรของท่าน ผู้มีส่วนได้เสียมีท่าทีอย่างไรต่อเหตุผลของการต่อสู้ของท่าน และท่านจำเป็นต้องทราบประวัติของโครงการที่ท่านกำลังต่อสู้ทั้งในพื้นที่ของท่านและในบริบทที่กว้างกว่า

นักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนจากชุมชนภาคใต้ของประเทศไทยอธิบายวิธีการที่ชุมชนใช้ ดังนี้

เรามีคู่มือเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชุมชนที่เราเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เริ่มเข้ามาอยู่ในที่ดิน ไม่ว่าจะเป็นคำสั่งศาล การดำเนินคดี และการดำเนินการต่างๆ เราเก็บหลักฐานเหล่านั้นเพื่อหนุนเสริมสถานภาพของเรา เราไม่ได้ยึดที่ดินจากคนอื่น แต่เรามีหลักฐานยืนยันว่าทำไมเราถึงอาศัยอยู่ที่นี้ เช่น มติคณะรัฐมนตรี เราใช้หลักฐานนี้เมื่อพบกับเจ้าหน้าที่รัฐและคนอื่นๆ

นอกจากนี้ท่านจำเป็นต้องทำความเข้าใจชุมชนของท่านเอง! สิ่งที่ผลักดันให้ชุมชนต่อสู้คืออะไร? อะไรที่ทำให้ชุมชนร่วมแรงร่วมใจกัน? อะไรทำให้สมาชิกบางคนในชุมชนหรือชุมชนใกล้เคียงไม่สนับสนุนการต่อสู้ของท่าน?

บทที่ 2 ท่านได้เรียนรู้วิธีการวิเคราะห์ความเสี่ยง การพิจารณาความเปราะบางและศักยภาพ เพื่อให้ท่านสามารถสร้างขีดความสามารถและลดความเปราะบางลง

บทที่ 3 กล่าวถึงเหตุสงสัยด้านความปลอดภัยและการข่มขู่คุกคาม ท่านจำเป็นต้องพัฒนาความรู้ในการระบุเหตุสงสัยด้านความปลอดภัยและรับมือให้เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับชุมชน เมื่อท่านกำลังถูกคุกคาม ท่านสามารถประเมินภัยคุกคามตามหลัก 5 ขั้นตอนเพื่อให้มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจเลือกวิธีการโต้ตอบได้

ตอนนี้ท่านมีพื้นฐานที่มั่นคงที่จะพัฒนายุทธศาสตร์ทางการเมืองและยุทธศาสตร์การรักษาความปลอดภัยแล้ว

เมื่อท่านตัดสินใจด้านยุทธศาสตร์ทางการเมือง ท่านควรถามตัวเองว่า วิธีการเหล่านี้จะนำไปสู่เป้าหมายหรือไม่? วิธีการนี้เป็นส่วนหนึ่งของการรณรงค์ส่งเสริมทางการเมืองอย่างต่อเนื่องหรือไม่? จะสามารถประเมินการดำเนินการได้อย่างไร? จะรู้ว่าวิธีการนี้เป็นประโยชน์ได้อย่างไร?

เมื่อท่านตัดสินใจเรื่องยุทธศาสตร์การรักษาความปลอดภัย ท่านก็จะตั้งคำถามคล้ายๆกัน นั่นคือเป้าหมายของท่านคือจะทำงานอย่างไรให้ปลอดภัย ดังนั้น ท่านควรถามตนเองว่า วิธีการหรือมาตรการเหล่านี้จะช่วยการรักษาความปลอดภัยของสมาชิกในครอบครัวและชุมชนได้อย่างไร? จะทำให้มาตรการนี้สอดคล้องกับมาตรการรักษาความปลอดภัยอื่นๆ ได้อย่างไร? มาตรการเหล่านี้จะช่วยในการปรับปรุงการรักษาความปลอดภัยโดยทั่วไปเพื่อให้สามารถดำเนินการปกป้องสิทธิของท่านได้อย่างต่อเนื่องหรือไม่?

ยุทธศาสตร์ต่างๆ ที่นักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนในชุมชนไทยและที่อื่นๆ ใช้มีความหลากหลายมาก ความสำเร็จจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ยุทธศาสตร์ที่ระบุ ณ ที่นี้เป็นเพียงตัวอย่าง นักต่อสู้แต่ละคนหรือชุมชนแต่ละแห่งต้องพิจารณาเพื่อประเมินยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เฉพาะเจาะจงด้วยความระมัดระวัง ทั้งนี้ ท่านสามารถปรับยุทธศาสตร์ที่มีอยู่หรือคิดค้นยุทธศาสตร์ขึ้นมาใหม่ได้ด้วย

เราจะเริ่มพิจารณาจากความเสี่ยงบางประการที่นักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนในชุมชนไทยต้องเผชิญ และยกตัวอย่างยุทธศาสตร์ที่ใช้ในการจัดการกับความเสี่ยงเหล่านั้น ตัวอย่างเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นเคล็ดลับ ท่านเองสมาชิกในครอบครัวของท่าน และชุมชนของท่านจะทราบดีที่สุดว่าเคล็ดลับใดเป็นประโยชน์ต่อสถานการณ์ของท่าน

โปรดระลึกไว้ว่าการรักษาความปลอดภัยมิได้เป็นเพียงเรื่องของแต่ละบุคคล การรักษาความปลอดภัยเป็นเรื่องที่ทั้งชุมชนและครอบครัวของท่านต้องมีส่วนร่วม ดังนั้น ท่านจำเป็นต้องพัฒนาวัฒนธรรมการรักษาความปลอดภัยที่ทุกคนมีส่วนร่วม!

แน่นอนว่ายุทธศาสตร์การรักษาความปลอดภัยมักมีมาตรการหลายอย่างร่วมกัน และจะต้องมีการดำเนินการทั้งระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาว ก่อนอื่นเราจะพิจารณามาตรการที่ง่ายและสามารถใช้ปฏิบัติได้จริงที่ท่านสามารถใช้จัดการความเสี่ยง เราไม่สามารถจัดการกับความเสี่ยงทั้งหมดได้ แต่ท่านจะพบว่าหลายมาตรการที่แสดงไว้ ณ ที่นี้ สามารถจัดการความเสี่ยงหลายประการได้ในเวลาเดียวกัน

ความเสี่ยง: ข้อมูลสูญหายและรั่วไหล
เหตุผลที่ทำให้ท่านสูญเสียข้อมูลหรือข้อมูลเกิดการรั่วไหลมีหลายประการ บางทีท่าน หรือสมาชิกในชุมชนบางคนอาจสื่อสารโดยขาดความระมัดระวัง ทำให้ข้อมูลตกไปอยู่กับคนที่ไม่สมควร หรืออาจเกิดจากการโจรกรรมหรือการดักฟังข้อมูล ท่านสามารถใช้มาตรการขั้นพื้นฐานต่างๆ เพื่อหลีกเลี่ยงได้ทั้งในฐานะบุคคลหรือกลุ่ม

ข้อมูลมีหลายระดับ ทุกคนควรจะรู้ว่าเหตุผลที่ท่านปกป้องสิทธิมนุษยชนและสิ่งที่ขับเคลื่อนชุมชนเพื่อคัดค้านโครงการคืออะไร แต่ไม่ได้หมายความว่าทุกคนต้องทราบมาตรการรักษาความปลอดภัยอย่างเฉพาะเจาะจง หรือทราบรายละเอียดการดำเนินการตามแผน

มาตรการ

- ▲ ระมัดระวังเมื่อท่านแบ่งปันข้อมูล อย่าเปิดเผยข้อมูลกับทุกคน อย่าพูดคุยเรื่องข้อมูลสำคัญทางโทรศัพท์เพราะอาจจะมีคนดักฟัง
- ▲ ห้ามพูดคุยเรื่องแผนการและยุทธศาสตร์ในที่สาธารณะโดยเด็ดขาด ท่านไม่มีทางทราบว่าใครจะลอบฟังได้เลย สังเกตสภาพแวดล้อมรอบตัวด้วยความระมัดระวังเสมอ
- ▲ เมื่อกล่าวถึงแผนและยุทธศาสตร์ในที่ประชุม ต้องแน่ใจว่าทุกคนในที่ประชุมทราบว่าแผนและยุทธศาสตร์เป็นข้อมูลภายในและห้ามเผยแพร่ออกไปนอกกลุ่มโดยเด็ดขาด
- ▲ บางคนอาจไม่ตระหนักว่าอาจมีอันตรายจากข้อมูลรั่วไหล ดังนั้น ท่านต้องสร้างความเข้าใจว่าผลจากข้อมูลรั่วไหลมีอะไรบ้าง
- ▲ ถ้าท่านรู้สึกว่าจะไม่สามารถไว้วางใจทุกคนที่อยู่ในขณะนั้น ให้หาโอกาสบอกข้อมูลสำคัญกับกลุ่มสมาชิกที่คัดเลือกมาแล้วว่าเชื่อถือได้
- ▲ เมื่อท่านมีการประชุมชุมชน การประชุมนั้นเปิดให้ทุกคนเข้าร่วมได้หรือไม่ ถ้าสมาชิกทุกคนเข้าร่วมได้ ท่านอาจเลือกที่จะไม่เปิดเผยแผนการทั้งหมดในที่ประชุมชุมชน แต่ให้แยกการประชุมและเปิดเผยแผนการกับกลุ่มแกนหลักที่ท่านสามารถเชื่อถือได้
- ▲ ถ้าท่านรู้สึกว่ามีคนที่ทำให้ข้อมูลรั่วไหล ซึ่งอาจจะเป็นการจงใจทำโดยมีวัตถุประสงค์บางอย่าง (เช่น ได้รับเงินตอบแทน) ท่านสามารถลองเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นเท็จเพื่อทดสอบว่ามีคนทำให้ข้อมูลรั่วไหลกับฝ่ายตรงข้ามหรือไม่

หมายเหตุ: ในกรณีที่ท่านพบว่ามีส่วนส่งข้อมูลให้ผู้อื่น อย่าปล่อยให้อารมณ์อยู่เหนือสิ่งอื่นใด จงจัดการปัญหาอย่างมีเหตุผลและพยายามค้นหาสาเหตุที่บุคคลนั้นๆ เลือกทำให้ข้อมูลรั่วไหลหรือขายข้อมูลให้ผู้อื่น การใช้ความรุนแรงไม่มีส่วนช่วยให้สถานการณ์ดีขึ้น แม้ว่าท่านจะรู้สึกถูกทรยศ

- ▲ ปฏิเสธทุกครั้ง ถ้าตัวแทนบริษัทมอบข้อเสนอหรือสิ่งของใดๆ ให้ท่าน เช่น อาหารหรือเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ ปกติแล้วนี่คือยุทธศาสตร์ที่ทำให้ท่านเป็นฝ่ายบริษัท หรือทำให้ท่านอ่อนแอจนท่านอาจให้ข้อมูลกับบริษัท
- ▲ ทำสำเนาเอกสารทุกครั้ง โดยถ่ายเอกสารหรือทำสำเนาไฟล์ดิจิทัลที่เก็บในคอมพิวเตอร์ได้
- ▲ เก็บข้อมูลสำรองในที่ปลอดภัย! ที่ปลอดภัยได้แก่ตู้ที่สามารถล็อกกุญแจได้ แต่ท่านจะเก็บกุญแจไว้ที่ไหน? บ้านท่านจำเป็นต้องมีมาตรการรักษาความปลอดภัยเพิ่มเติมหรือไม่? บางทีท่านอาจจำเป็นต้องสร้างรั้วหรือติดตั้งล๊อคประตูเพิ่ม หรือท่านอาจจะสอนให้หมาเห่าเมื่อคนแปลกหน้าเข้ามาใกล้หรือพยายามเข้าบ้าน

ความเสี่ยง: การเฝ้าจับตา

การเฝ้าจับตา หมายถึง การสังเกตการณ์บุคคลหรือกลุ่มคน โดยผู้ที่อยู่ในสถานะมีอำนาจ

โดยปกติแล้ว จุดมุ่งหมายของการเฝ้าจับตา คือการแสวงหาข้อมูลจากท่านหรือหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับเบาะแสของท่านและครอบครัวว่าไปไหนมาไหนอย่างไรบ้าง การเฝ้าจับตารวมถึง การถ่ายภาพของท่านในระหว่างการชุมนุม การจดบันทึกเลขหมายบนแผ่นป้ายทะเบียนรถมอเตอร์ไซด์ หรือแอปพลิเคชันการสนทนาของท่านบนถนนหรือบนรถบัส ทั้งยังครอบคลุมการอ่าน การดักอ่านข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ และดักฟังโทรศัพท์ (หรือดักฟังโทรศัพท์มือถือ) การจับตามีความซับซ้อนหลายระดับและพัฒนามากขึ้นกว่าแต่ก่อน ท่านจะต้องระมัดระวังอย่างมากและคำนึงถึงวิธีการสื่อสารกับผู้อื่นด้วย!

สังเกตสภาพแวดล้อมรอบกายท่านตลอดเวลาเพื่อจับผิดสิ่งน่าสงสัย

การดักข้อมูลดิจิทัลและการดักฟังโทรศัพท์

มาตรการ

- ▲ ถอดแบตเตอรี่จากโทรศัพท์เมื่อพูดเรื่องข้อมูลที่สำคัญ โทรศัพท์มือถือเป็นอุปกรณ์ที่ไม่ปลอดภัยอย่างมาก! ฝ่ายตรงข้ามสามารถดักฟังการสนทนาทางโทรศัพท์หรืออ่านข้อความของท่านได้ง่ายมาก โดยเฉพาะกรณีที่ฝ่ายตรงข้ามเป็นเจ้าของหน้าทีรัฐ
- ▲ กลั่นกรองข้อมูลการเคลื่อนไหวของท่านก่อนการประชุมและกิจกรรมอื่นๆ เมื่อมีการแบ่งปันข้อมูลอย่าแบ่งปันข้อมูลสำคัญหรือข้อมูลภายในเมื่ออยู่ต่อหน้าคนอื่นๆ ที่ท่านไม่รู้จักรหรือไม่ไว้ใจ
- ▲ อย่าเปิดอีเมลหรือไฟล์ที่แนบมากับอีเมลที่มีลักษณะน่าสงสัย

- ▲ ต้องมั่นใจว่าคนที่เปิดอีเมล หรือพิมพ์ไฟล์ของท่านเป็นคนที่เชื่อถือได้หากท่านต้องการให้บุคคลอื่นเปิดอีเมลหรือพรีนตเอกสารแทน
- ▲ กำหนดรหัสผ่านที่ปลอดภัยสำหรับคอมพิวเตอร์และบัญชีในอินเทอร์เน็ตทุกบัญชี อย่าใช้รหัสผ่านเดียวกันทุกบัญชี ตั้งรหัสผ่านที่ปลอดภัยอย่างน้อย 12 ตัวอักษรและใช้ทั้งตัวเลข ตัวอักษรและสัญลักษณ์ ยังมีตัวอักษรมากยิ่งดี!

การจับตาทางกายภาพ

มาตรการ

- ▲ ขณะขับรถหมั่นดูกระจกมองหลังบ่อยๆ ถ้าท่านรู้สึกว่าคุณถูกตาม ลองเลี้ยวหรือขับวนเป็นวงกลม เพื่อตรวจสอบว่ามีคนขับตามหรือไม่
- ▲ หากท่านกำลังถูกตาม พยายามขับรถไปที่ๆ มีคนพลุกพล่าน (เช่น มีสถานีตำรวจทางสรรพสินค้า ฯลฯ) และติดต่อคนอื่นให้ทราบว่าคุณกำลังถูกตามทันที จดจำข้อมูลเกี่ยวกับรถและผู้โดยสารเท่าที่ท่านสามารถจะทำได้
- ▲ ถ้าท่านใช้การขนส่งสาธารณะ เช่น รถประจำทางและมีการติดตามเกิดขึ้น ต้องแจ้งให้คนในชุมชนของท่านทราบทันทีและพยายามลงจากรถในที่สาธารณะ
- ▲ เปลี่ยนกิจวัตรประจำวันเป็นประจำ: เปลี่ยนเส้นทางการเดินทาง ยานพาหนะ และเวลาการเดินทาง หลีกเลี่ยงการทำสิ่งใดซ้ำๆ ที่สามารถคาดเดาได้!

ความเสี่ยง: การทำร้ายร่างกาย

เป็นเรื่องโชคร้ายที่นักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนตกเป็นเป้าของการถูกทำร้าย ซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อแรงจูงใจอย่างมาก แน่แน่นอนว่าผลกระทบที่ร้ายแรงที่สุดคือการฆาตกรรมนักต่อสู้ โดยผู้ร้ายอาจใช้กำลังหรืออาวุธ การโจมตีส่วนใหญ่มักเกิดเมื่อเหยื่ออยู่คนเดียวและอยู่ในสภาวะเปราะบาง เช่น ขณะขับซีทรอมอเตอร์ไซด์ ดังนั้น เมื่อมีความเสี่ยงจากการทำร้ายร่างกาย จุดมุ่งหมายสูงสุดของท่านคือการลดความเสี่ยงเพื่อมิให้คนร้ายสามารถเข้าถึงตัวท่านได้

- ▲ ไม่ออกเดินทางในเวลากลางคืนหรือตอนเช้ามืด
- ▲ อย่าออกไปข้างนอกคนเดียว
- ▲ เมื่อเผชิญความเสี่ยงสูง ต้องเดินทางเป็นกลุ่มเท่านั้น
- ▲ จัดระบบเวรยามในหมู่บ้านให้ระแวดระวังคนเข้า-ออก หรือสิ่งอื่นใดที่ผิดปกติ
- ▲ ขอให้คนที่มาเยี่ยมเยือนหมู่บ้านลงทะเบียน โดยลงชื่อและเหตุผลที่เข้ามาในสมุดบันทึกผู้เยี่ยมเยือนของหมู่บ้าน
- ▲ ไม่ควรให้ข้อมูลใดๆ (เช่น ชื่อ ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ ฯลฯ) ของชุมชนหรือของสมาชิกในครอบครัวของท่านกับผู้อื่น กำหนดกฎเกณฑ์ให้ครอบครัวของท่านปฏิบัติเช่นเดียวกัน
- ▲ แบ่งปันเหตุสงสัยด้านความปลอดภัย ร่วมหารือและวิเคราะห์ร่วมกันเสมอๆ
- ▲ ติดตามการเคลื่อนไหวของฝ่ายตรงข้าม บริษัทอาจจ้างพนักงานรักษาความปลอดภัยซึ่งท่านจะต้องระมัดระวัง
- ▲ หลีกเลี่ยงการทำสิ่งใดเป็นกิจวัตรและการทำตัวให้คาดเดาได้
- ▲ สร้างระบบเตือนภัยล่วงหน้าโดยใช้ความรู้ ความชำนาญพื้นที่ และความคุ้นเคยกับผู้คนของท่านและของสมาชิกในชุมชน (คู่มือกรอบหน้าถัดไป)

การป้องกันชุมชนและระบบเตือนภัย

แกนนำชุมชนในภาคใต้ของประเทศไทยเผชิญการข่มขู่คุกคามอย่างหนัก โดยชุมชนดังกล่าวประสบความสำเร็จในการรณรงค์ต่อต้านการสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินในอำเภอของตนหลังจากต่อสู้มานานกว่า 16 ปีเพื่อหยุดโครงการที่คุกคามการดำรงชีวิตของสมาชิกชุมชน ซึ่งประกอบอาชีพเกษตรกรรม การประมง และการท่องเที่ยว

แกนนำหญิงของกลุ่มเป็นบุคคลกล้าหาญ มีความเป็นผู้ที่น่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับ แต่ความสำเร็จของเธอก่อศัตรูจำนวนมากเช่นกัน ดังนั้น เธอจึงจัดการภัยคุกคามต่อชีวิตอย่างจริงจัง โดยทั้งแกนนำและสมาชิกในชุมชนต่างตระหนักถึงภัยคุกคามดังกล่าวและกำหนดให้มีระบบเตือนภัยล่วงหน้าที่มีสมาชิกในชุมชนเป็นหูเป็นตา อาศัยความสามัคคีและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

วันหนึ่ง สมาชิกในชุมชน 40-50 คนและแกนนำกำลังเดินทางไปส่งคณะนักศึกษาที่มาดูงานในพื้นที่ที่สถานีรถไฟ ชาวบ้านสังเกตเห็นชายสองคนและทราบว่า หนึ่งในนั้นเป็นเจ้าของบ้านที่ตำรวจในท้องถิ่น อีกคนเป็นพนักงานรักษาความปลอดภัยของบริษัทเทร็ดเดอร์อยู่บริเวณสถานี ชาวบ้านจึงบอกแกนนำหญิงของชุมชน เธอตกลงว่า ชาวบ้านบางส่วนจะไปพูดคุยกับชายทั้งสองคนว่ามีธุระอะไร ชายทั้งสองตอบว่ากำลังรอคนอยู่ ในไม่ช้าสมาชิกชุมชนก็ตระหนักว่า นี่คือการโกหก และสงสัยว่าแรงจูงใจที่แท้จริงของชายทั้งสองคืออะไร จึงเดินเข้าไปหาพวกเขาอีกครั้ง ชายสองคนจึงรีบออกจากสถานีและขึ้นรถไป

ชาวบ้านข้องใจเจตนาของชายทั้งสองคน อีกทั้งสถานการณ์ยังเริ่มตึงเครียดมากขึ้นในช่วงสองสามเดือนที่ผ่านมา มีการข่มขู่คุกคามหลายต่อหลายครั้งต่อแกนนำและคนอื่นๆ จากทั้งผู้มีส่วนได้เสียหลายราย รวมทั้งตำรวจและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น

ชาวบ้านประมาณครึ่งหนึ่ง ส่วนใหญ่เป็นชายตัดสินใจขับมอเตอร์ไซค์ 10 คัน ตามรถของชายทั้งสองไปประมาณ 10-12 กิโลเมตรจนกระทั่งถึงบริเวณบริษัท ชาวบ้านอีก 20 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงร่วมเดินทางตามแกนนำกลับบ้านทันที พวกเขายังแสดงความสามัคคีและการสนับสนุนโดยบอกว่า “ถ้าอยู่กับแกนนำ ก็เท่ากับอยู่กับชาวบ้านทั้งหมด! เรายินห์ยืนหยัดอยู่ด้วยกัน”

ชาวบ้านกำหนดให้มีคนไปอยู่ที่บ้านแกนนำหญิงด้วย ไม่เพียงแต่วันเดียวแต่จัดให้มีคนผลัดเปลี่ยนเวรไปอยู่ด้วยอีกหลายวัน โดยมีกลุ่มชาวบ้าน 10 คน เฝ้ารอบบ้านของเธอทั้งกลางวันและกลางคืนตลอดเวลา เพื่อแสดงให้เห็นฝ่ายตรงข้ามเห็นโดยตลอดว่า ชาวบ้านคอยระวังแกนนำและดูแลกันเองในชุมชน

หมายเหตุเกี่ยวกับแกนนำชุมชนและภาวะผู้นำ

ในชุมชนไทย แกนนำมักจะเป็นเป้าหมายแรกและเป็นเรื่องโชคร้ายที่แกนนำในไทยหลายต่อหลายคน เสียชีวิต ดังนั้น ยุทธศาสตร์ที่ใช้จึงมีขึ้นเพื่อลดความเสี่ยงของแกนนำ โดยมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อเบี่ยงเบน ความสนใจไปจากคนคนเดียวและแบ่งปันการเป็นผู้นำร่วมกัน ความเสี่ยงจึงลดลงได้

การกระจายความเป็นผู้นำ

การเป็นแกนนำร่วมจะช่วยลดความเสี่ยงที่จะเกิดแก่แกนนำเพียงคนเดียว ในเวลาเดียวกัน ยังเป็นการ สร้างความสามารถให้กับสมาชิกในชุมชนอื่นๆ การกระจายความเป็นผู้นำหมายความว่า ถ้าชุมชนขาด ผู้นำไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดๆ ก็ตาม ชุมชนก็ยังคงมีความสามารถที่จะดำเนินการต่อไปได้ การเคลื่อนไหวของท่านจะแข็งแกร่งขึ้นถ้ามีการเพิ่มขีดความสามารถให้คนจำนวนมากขึ้นเพื่อรองรับการเคลื่อนไหวของชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ในการต่อสู้เพื่อสิทธิชุมชน ไม่แนะนำให้พึ่งพาคนเพียงคนเดียวมากเกินไปและไม่ควรให้คนเพียงคนเดียวรับความเสี่ยงมากเกินไปด้วย นักต่อสู้เพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชนในชุมชนหลายๆ คนแนะนำมาตรการ อันเป็นรูปธรรมที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อกระจาย ความเป็นผู้นำ ดังต่อไปนี้

- ▲ จัดการประชุมกับผู้มีส่วนได้เสียร่วมกัน
- ▲ นำเสนอข้อเรียกร้องของท่านในฐานะข้อเรียกร้องที่พัฒนาร่วมกัน ระหว่างสมาชิกในชุมชน โดยต้องแน่ใจว่าท่านได้รายงานผลการ ประชุมให้ชุมชนทราบด้วย
- ▲ อภิปรายและลงนามในเอกสารร่วมกัน
- ▲ ตั้งกลุ่มร่วมกับชุมชนอื่นๆ
- ▲ กำหนดกลุ่มแกนหลักด้านการรักษาความปลอดภัย การประสานงาน การชุมนุมและการ ประท้วง รวมถึงด้านสื่อ
- ▲ เมื่อแกนนำอยู่ในภาวะเสี่ยง สมาชิกในชุมชนควรติดตามแกนนำตลอดเวลา
- ▲ ต้องแน่ใจว่ามีสมาชิกที่ไว้ใจได้น้อย 2-3 คน ทราบว่าแกนนำอยู่ที่ไหนตลอดเวลา
- ▲ ตัดสินใจร่วมกันแทนการตัดสินใจโดยคนเพียงคนเดียว

การเป็นผู้นำที่ดีเริ่มจากภูมิปัญญาร่วมของชุมชน การสร้างความเป็นปึกแผ่นของกลุ่ม และความมุ่งมั่นต่อเป้าหมายร่วมกัน เมื่อท่านใช้การตัดสินใจร่วมกันตามข้อมูลที่ทุกคน นำเสนอเราเรียกว่า การตัดสินใจตามฉันทามติ ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นแนวปฏิบัติตามระบอบ ประชาธิปไตยที่ดีเท่านั้น แต่ยังเป็นการลดความกดดันบางประการจากแกนนำหรือ กลุ่มหลัก การตัดสินใจร่วมกันและเปิดโอกาสให้ทุกคนมีสิทธิมีเสียงยังเพิ่มความไว้วางใจและ ความรู้สึกที่ว่าทุกคนเป็นส่วนหนึ่งและเป็นเจ้าของชุมชนและกระบวนการต่อสู้ ในกรณีที่ประสบ ความสำเร็จ ทุกคนจะรู้สึกภูมิใจเพราะการมีส่วนร่วมของแต่ละคนช่วยให้ชุมชนประสบความสำเร็จ ในกรณีที่มีบางสิ่งผิดพลาด ทุกคนจะรู้สึกว่าคุณเองได้เรียนรู้ร่วมกันและสามารถช่วยปรับปรุง สถานการณ์ร่วมกันแทนที่จะตำหนิใครคนใดคนหนึ่ง ซึ่งสามารถทำลายความสามัคคีในชุมชนได้

ในยามวิกฤติหรือฉุกเฉิน ชุมชนอาจมอบหมายให้ตัวแทนคนหนึ่ง หรือคณะบุคคลทำหน้าที่ รับผิดชอบชั่วคราวและดำเนินการตัดสินใจ เพราะการตัดสินใจตามฉันทามติต้องใช้เวลา มากกว่า ซึ่งอาจเป็นปัญหาในยามที่จำเป็นต้องตัดสินใจอย่างฉับพลัน

ความเสี่ยง: การฟ้องคดีหรือการโดนตั้งข้อหาอาชญากรรม

หลายชุมชนถูกฟ้องร้องเนื่องจากการต่อต้านโครงการด้วยข้อหาหมิ่นประมาท บุกรุก ใช้เอกสารปลอม หรือข้อหาที่สร้างความเสื่อมเสีย เช่น การครอบครองยาเสพติด ที่ผิดกฎหมาย นักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนในชุมชนจำนวนมากได้รับโทษจำคุกหรือโทษปรับ นักต่อสู้ บางคนได้รับการปล่อยตัวจากข้อหา แต่กระบวนการทางกฎหมายที่ยืดเยื้อเป็นปีๆ ส่งผลทั้งต่อนักต่อสู้ และชุมชน การตั้งข้อหาอาชญากรรมเป็นวิธีที่ฝ่ายตรงข้ามใช้เพื่อยับยั้งการเคลื่อนไหว สร้าง ภาระแก่นักต่อสู้ และชุมชนด้วยกระบวนการที่ซับซ้อนและใช้เวลายาวนาน รวมทั้งเป็นการทำลายพลัง และความพยายามที่ควรนำไปใช้ในการต่อสู้หรือเวลาที่จะใช้ไปในภารกิจส่วนตัว

มาตรการ

- ▲ ระมัดระวังการเผยแพร่ข้อมูล ต้องมั่นใจว่าข้อมูลของท่านวางอยู่บนข้อเท็จจริงที่ทราบแหล่งที่มา และผ่านการตรวจสอบทุกๆ ประการก่อนที่จะเผยแพร่ต่อสาธารณะเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกฟ้องร้อง ในข้อหาหมิ่นประมาท

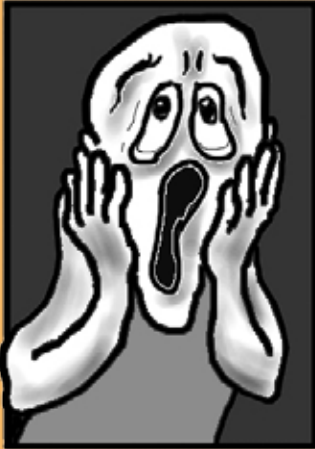

การหมิ่นประมาท

ตามกฎหมายไทย การหมิ่นประมาทคือการใส่ความเท็จ โดยทั่วไปการหมิ่นประมาท หมายรวมถึงการดำเนินการโดยเจตนาและเป็นอันตรายโดยการพูดหรือเป็นลายลักษณ์อักษร ผู้กระทำการหมิ่นประมาทผู้อื่นอาจถูกดำเนินคดีทางแพ่ง ทางอาญา หรือทั้งสองกรณี

ยังมีเคล็ดลับเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้ยุทธศาสตร์ด้านสื่อในบทต่อไป!

- ▲ เป็นนายเหนือและควบคุมเทคโนโลยีของตนเอง! อย่าพึ่งพาคนอื่นให้ส่งข้อมูลออกแทนท่าน ถ้าท่านไม่แน่ใจว่าสามารถไว้วางใจคนอื่นๆ ได้
- ▲ รู้สิทธิของท่านและแบ่งปันความรู้นี้กับคนอื่นๆ เช่น รู้สิทธิของตนเองเมื่อท่านถูกจับกุมหรือเมื่อตำรวจต้องการค้นบ้านของท่าน
- ▲ มอบหมายให้มีตัวแทนทำหน้าที่โฆษกเพื่อรับมือสื่อ เลือกผู้ที่ทราบสถานการณ์และการเคลื่อนไหวของท่านเป็นอย่างดี ไม่เกทับผู้อื่น และควบคุมของอารมณ์ความรู้สึกได้ดี
- ▲ โปรดแน่ใจว่าท่านมีทนายความที่เต็มใจช่วยเหลือท่านในกรณีที่มีผู้ถูกจับกุมหรือถูกฟ้องร้อง นอกจากนี้ การเข้าถึงและการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงไปยังองค์กรพัฒนาเอกชนและกลุ่มของทนายความที่ทำงานด้านการคุ้มครองทางกฎหมายให้นักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนในชุมชนย่อมเป็นประโยชน์อย่างมาก
- ▲ สร้างความเป็นปึกแผ่นและความเข้าใจในหมู่ประชาชน ท่านสามารถจัดหรือเข้าร่วมในกิจกรรมทางวัฒนธรรม เพื่อสร้างความเห็นอกเห็นใจในการเคลื่อนไหวของท่าน เช่น การจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา เป็นต้น
- ▲ อย่าปล่อยให้ชุมชนของท่านถูกทำลายโดยผู้ใช้หรือขายยาเสพติด การใช้หรือขายยาเสพติดหรือสารเคมีผิดกฎหมายอื่นๆ มักจะใช้เพื่อสร้างข้อกล่าวหาเท็จและจับกุมแกนนำหรือสมาชิกในชุมชน
- ▲ หลีกเลี่ยงมิให้ฝ่ายตรงข้ามลอบนำวัตถุหรือสารเคมีผิดกฎหมายเข้ามาในบ้านของท่าน ตรวจสอบให้แน่ใจว่าท่านรู้เสมอว่าใครเข้ามาในบ้าน จัดบ้านและทรัพย์สินให้เป็นระเบียบเรียบร้อยเพื่อท่านจะได้ทราบว่ามิบบางสิ่งเปลี่ยนแปลงไปหรือมีการนำของไปซุกซ่อนไว้ในบ้านของท่าน เพื่อหวังผลบางอย่างหรือไม่
- ▲ หากบุคคลภายนอกสามารถเข้า-ออกบ้านของท่านได้ง่าย ให้พิจารณาปรับปรุงไฟส่องสว่างสุนัขหรือท่านสำหรับเฝ้ายาม สร้างรั้ว หรือขอให้เพื่อนบ้านและสมาชิกในครอบครัวของท่านระมัดระวังเป็นพิเศษและคอยเตือนท่าน ในกรณีที่พบว่ามิบบางสิ่งผิดปกติเกิดขึ้น
- ▲ อย่ายั่วความรุนแรง ถ้าสมาชิกในชุมชนไม่สามารถควบคุมอารมณ์และเริ่มหันเหไปใช้ความรุนแรงหรือมีพฤติกรรมเสี่ยง จงพูดคุยกับสมาชิกชุมชนเพื่อให้เข้าใจว่า การใช้ความรุนแรงจะทำให้ทั้งตัวเองและผู้อื่นตกอยู่ในอันตราย

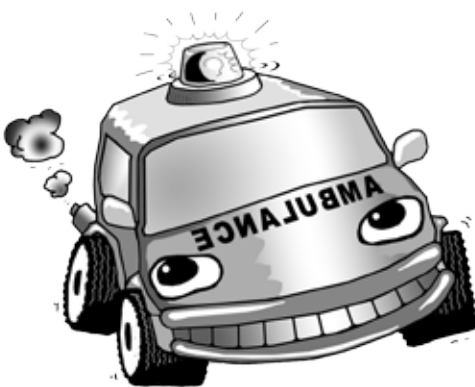

การจัดการความกลัวและความเครียด

มนุษย์ได้ตอบภัยคุกคามด้วยวิธีต่างๆ กันเมื่อเผชิญเหตุสงสัยด้านความปลอดภัยและการมุ่งร้าย ทุกคนมีปฏิกิริยาตอบสนองต่างกันและจะได้ตอบความท้าทายในการรักษาความปลอดภัยต่างกันไปด้วย บางคนอาจจะกลัว เครียด หรือหวาดระแวง ซึ่งอาจนำไปสู่พฤติกรรมประมาทเลินเล่อ เช่น การใช้ยาเสพติดหรือแอลกอฮอล์ ปัญหาความรุนแรงหรือปัญหาด้านจิตวิทยา

ในฐานะชุมชน ท่านจะต้องตระหนักและหาวิธีจัดการกับความเครียดและความกลัวที่เพื่อนๆ ของท่านประสบอยู่ด้วย

พยายามสนับสนุนเพื่อนๆ และพยายามให้เขามีมุมมองเชิงบวก โดยระบุตัวอย่างความสำเร็จที่เกิดขึ้น พฤติกรรมความรุนแรงและเลินเล่อมักจะแสดงออกด้วยการไม่พอใจกับสิ่งใดๆ เลย ท่านควรเสาะหาว่าคนเหล่านั้นต้องการอะไร ถ้าเพื่อนๆ ของท่านปฏิเสธที่จะรับฟัง ลองพิจารณาการลงโทษทางสังคม เช่น ไม่ให้เข้าร่วมประชุมหรือร่วมงานที่จัดขึ้น บางทีเพื่อนบางคนอาจต้องหยุดพักและจะเป็นการดีกว่าถ้าเขาหรือเธอยุติการมีส่วนร่วมในการต่อสู้ของชุมชน

กรณีฉุกเฉิน:

ท่านจำเป็นต้องรู้วิธีตอบโต้ในยามฉุกเฉิน ท่านทราบไหมว่าควรโทรหาใคร? ท่านสามารถโทรออกแบบเร่งด่วนหาทนาย ตำรวจ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือเจ้าหน้าที่ที่จะช่วยดำเนินการเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินหรือไม่ ทำรายชื่อผู้ที่ติดต่อในยามฉุกเฉินและติดไว้ในบ้านของท่าน ศูนย์ชุมชน หรือพกหมายเลขโทรศัพท์ติดตัวไม่ว่าจะเขียนลงกระดาษหรือบันทึกลงในโทรศัพท์ของท่านและหมั่นปรับปรุงรายชื่อให้ทันสมัยเป็นประจำ

เลือกวิธีการที่เหมาะสม

ส่วนใหญ่แล้ว ความเข้มแข็งของชุมชนและความสำเร็จในการต่อสู้ของท่านขึ้นอยู่กับยุทธศาสตร์ระยะกลางและระยะยาวที่ท่านปรับใช้ การสร้างเครือข่ายและพันธมิตรเป็นสิ่งสำคัญมาก ยังมีพันธมิตรมากยิ่งดี แม้จะใช้เวลานานแต่ก็คุ้มค่า! ชุมชนบางแห่งพยายามที่จะรักษาพื้นที่ทางการเมืองด้วย

แกนนำกลุ่มจากสี่ในแปดของชุมชนดำเนินการจนได้รับตำแหน่งในระบบการปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อใดที่เกิดเหตุการณ์เกิดขึ้นและตัวแทนของชุมชนประชุมกัน แกนนำจะพยายามโน้มน้าวให้หมู่บ้านอื่นๆ เข้าใจเหตุผลที่ชุมชนของเรากำลังต่อต้านโรงไฟฟ้า แต่ก่อนคนอื่นๆ จะประณามเรา ภายหลังจากที่ชาวบ้านมีตำแหน่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คนอื่นๆ ก็เริ่มที่จะเข้าใจมุมมองของเรา

(นักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนจากชุมชนจากภาคเหนือของประเทศไทย)

นี่อาจจะเป็นยุทธศาสตร์ที่ดีในการเพิ่มความสนใจและความเข้าใจในสาเหตุการเคลื่อนไหวของท่านมากขึ้น และทำให้ท่านมีแหล่งข้อมูลภายในที่ดี แต่ต้องระวังเพราะบางคนที่มีตำแหน่งทางการเมืองอาจเปลี่ยนข้างและเข้าข้างบริษัทได้ในภายหลัง! ดังนั้น ต้องระวังมิให้สมาชิกในชุมชนใช้ผลประโยชน์จากการต่อสู้ทางการเมือง

ชุมชนยังต้องพิจารณาวิธีการของตนเองอย่างรอบคอบ ยุทธศาสตร์อาจใช้ทั้งการเผชิญหน้ากับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งและสร้างการมีส่วนร่วมมากขึ้นกับฝ่ายอื่นๆ เนื่องจากชุมชนมักจะรู้สึกว่าตนเองจะไม่ได้รับการรับฟังหรือไม่มีดำเนินการใดๆ อย่างจริงจัง เมื่อความรู้สึกท้อแท้คืบคลานเข้ามา สมาชิกบางคนจะรู้สึกว่าจำเป็นต้องใช้วิธีการที่รุนแรงขึ้น ความรู้สึกเช่นนี้เข้าใจได้ ทว่าท่านจะต้องพิจารณาว่าวิธีการเหล่านี้จะทำให้ภาพลักษณ์ของท่านในสายตาประชาชนภายนอกรวมทั้งสื่อเป็นเช่นไร นอกจากนี้ ท่านยังต้องตระหนักว่า บริษัทสามารถอ้างเหตุการณ์ใช้ความรุนแรงโดยชุมชนเพื่อเป็นข้อต่อสู้กับชุมชนในศาลได้อย่างง่ายดาย

โปรดจำไว้ว่า นิยามของนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนคือการต่อสู้โดยวิธีการที่ไม่ใช้ความรุนแรง

ชุมชนเคยใช้วิธีการแรงๆ แต่หลังจากเวลาผ่านไปเราเริ่มตระหนักว่าวิธีการเหล่านั้นก็ไม่ได้มีประสิทธิภาพ หนึ่งในคู้ขัดแย้งของชุมชนคือทหาร เราจะเอาชนะทหารได้อย่างไร? ดังนั้น เราจึงเริ่มที่จะใช้วิธีการที่อ่อนลงและดึงพวกเขามามีส่วนร่วม เมื่อพวกเขาจัดกิจกรรม เขาจะขอให้เรามีส่วนร่วม แต่เราก็ไปร่วมภายใต้

เงื่อนไขของเรา เช่น เราต้องแสดงธงของชุมชนบนเวที ถ้าทางเขาไม่ยอมก็แล้วแต่ แต่อย่างน้อยเราก็มีการติดต่อกับเขาและเราสามารถตำหนิเขาได้ถ้าทำงานร่วมกันไม่ได้

(นักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนจากชุมชนภาคเหนือของประเทศไทย)

เพื่อลดความเสี่ยง เราจำเป็นต้องลดความรุนแรงและก้าวร้าวและดำเนินการจนมั่นใจว่าสมาชิกชุมชนคนอื่นๆ เข้าใจเหตุผลเบื้องหลังสิ่งที่เรากำลังทำ และพยายามควบคุมสมาชิกเพื่อมิให้เขากระทำการโดยประมาทเลินเล่อ นอกจากนี้ เรายังจะต้องระมัดระวังการปลุกปั่นโดยบริษัท ซึ่งบริษัทสามารถใช้เป็นข้ออ้างในทางคดีได้ เราทุกคนจำเป็นต้องใช้ยุทธศาสตร์เดียวกัน ถ้ามีคนใช้ความรุนแรงก็อาจส่งผลไม่ดีต่อการต่อสู้ก็ได้ จึงจำเป็นต้องลดแรงจูงใจไม่ให้สมาชิกในชุมชนกระทำการอย่างก้าวร้าว

(นักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนจากชุมชนจากภาคเหนือของประเทศไทย)

เมื่อเราต้องการการสนับสนุน เราจำเป็นต้องมีส่วนร่วมกับคนอื่น ๆ กิจกรรมด้านวัฒนธรรมและศาสนาเป็นโอกาสที่ดีในการสร้างการมีส่วนร่วม บางทีอาจอาศัยวัด มัสยิด หรือ สถานที่เคารพบูชา

ในหมู่บ้านหรือที่อื่นๆ เป็นพื้นที่เป็นกลางเพื่อการประนีประนอมและการเจรจาระหว่างชุมชนที่อาจไม่เคยพบกันมาก่อน

บางชุมชนได้นำแนวทางต่อต้านผู้ที่ไม่ได้ร่วมการต่อสู้ของตนมาใช้ เช่น การใช้มาตรการคว่ำบาตร เช่น การคว่ำบาตรร้านค้าที่เข้าข้างบริษัท ในอีกกรณีหนึ่ง สมาชิกในชุมชนรวมทั้งผู้ที่ไม่ได้ออกมาพูดต่อต้านโครงการต่อสาธารณะ เลือกติดธงสีเขียวเพื่อแสดงการสนับสนุนการต่อสู้ของชุมชน ตัวอย่างเหล่านี้ประสบความสำเร็จเป็นบางกรณี แต่อาจไม่ประสบความสำเร็จในกรณีอื่นๆ ท่านจะต้องพิจารณาผลของการกระทำดังกล่าวอย่างรอบคอบและดูว่าวิธีใดประสบความสำเร็จในสภาพแวดล้อมของท่าน

บางครั้งความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ในกองกำลังฝ่ายความมั่นคงก็มีประโยชน์ เช่น ฝ่ายความมั่นคงภายในจังหวัด หรือกรมตำรวจประจำจังหวัด เพราะเจ้าหน้าที่มักจะมีเบาะแสว่าฝ่ายตรงข้ามอาจจะวางแผนจัดการท่านหรือคนอื่นๆ ได้อย่างไร

ท่านจะต้องใช้สติปัญญาอย่างมากในการเข้าหาเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคง เนื่องจากเจ้าหน้าที่มักจะต้องการข้อมูลจากท่านเช่นกัน ท่านย่อมไม่ต้องการให้สมาชิกชุมชนของท่านหรือการต่อสู้เป็นอันตราย จึงควรระมัดระวังอย่างยิ่งในการรักษาความสัมพันธ์ดังกล่าวและควรขอให้ผู้อื่นแนะนำ ถ้าท่านไม่แน่ใจว่าจะจัดการหรือดำเนินการตามคำร้องขอที่เจ้าหน้าที่เรียกร้องให้ท่านทำได้อย่างไร

ไม่ว่ากรณีใดๆ ก็ตาม ท่านจะต้องเข้มงวดเกี่ยวกับหลักการแยกตัวและหลีกเลี่ยงการปรากฏตัวร่วมหรือการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่กองกำลังรักษาความมั่นคงหรือหน่วยงานข่าวกรองในกิจกรรมของกลุ่มคนใกล้ชิดของท่านหรือของชุมชน โดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัยและยุทธศาสตร์ภายใน

หมายเหตุเรื่องการใช้อาวุธปืนและอาวุธอื่นๆ:

ในประเทศไทย ผู้ร้ายมักจะใช้อาวุธปืนและอาวุธอื่นๆ คุณความและโจมตีนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชน นักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนในชุมชนบางคนจึงพกอาวุธของตนเอง เพราะรู้สึกว่าจะช่วยให้พวกเขาปลอดภัย องค์กรโพรเทคชั่น อินเตอร์เนชันแนล ไม่สนับสนุนให้นักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนใช้อาวุธปืนและขอเน้นย้ำว่าการใช้อาวุธเป็นสิ่งที่ตรงข้ามกับนิยามของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่ยอมรับในระดับนานาชาติ

อย่างไรก็ตาม การเลือกใช้อาวุธหรือจ้างบอดีการ์ดส่วนตัวติดอาวุธ ที่สุดแล้วขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล แต่ต้องมีการพิจารณาอย่างจริงจัง เช่น ท่านมีใบอนุญาตพกพาอาวุธปืนตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่? ท่านรู้วิธีการใช้อาวุธหรือไม่? การพกพาอาวุธอาจกระตุ้นให้เกิดความรุนแรงมากขึ้น มากกว่าที่จะปกป้องท่านจากการใช้ความรุนแรงหรือไม่? การมีอาวุธปืนส่งผลต่อความปลอดภัยของบุตรของท่านหรือคนอื่นๆ รอบตัวท่านหรือไม่? มีสิ่งอื่นๆ ที่ท่านสามารถใช้เพื่อป้องกันตัวเองนอกจากการพกปืนหรือไม่? อาวุธมักจะสร้างความรับรู้เทียมว่าท่านปลอดภัยกว่าการมีอาวุธไม่ทำให้ท่านรอดพ้นจากการโจมตีได้!

ในกรณีที่มีภัยคุกคามที่รุนแรงและเป็นกรณีเฉพาะ รัฐมีโครงการสำหรับนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชน เพื่อให้สามารถสมัครเข้าร่วมรับการคุ้มครองอย่างเป็นทางการแสดงไว้ที่ในภาคผนวกที่ 2 ในตอนท้ายคู่มือนี้

บททวนยุทธศาสตร์ของท่าน!

ท่านต้องแน่ใจว่า ได้ทบทวนยุทธศาสตร์ของท่านเสมอๆ และจะปรับยุทธศาสตร์เมื่อมีความจำเป็น ท่านอาจจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์เพราะยุทธศาสตร์อาจไม่มีประสิทธิภาพ หรือเป็นเพราะระดับความเสี่ยงที่ท่านต้องเผชิญเพิ่มขึ้น บางที่ท่านอาจได้รับภัยคุกคามที่ร้ายแรงหรือมีการเปลี่ยนแปลงในบริบท เช่น เปลี่ยนผู้บริหารใหม่ หรือเจ้าของบริษัทใหม่ ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงระดับของความเสี่ยงที่ท่านต้องเผชิญ

บทสรุป

ท่านได้เรียนรู้ว่า ..

- ▲ ท่านต้องเข้าใจบริบทและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย วิเคราะห์ความเสี่ยง ตระหนักถึงเหตุสงสัย ด้านความปลอดภัยและประเมินภัยคุกคาม ก่อนที่เราจะเริ่มต้นพัฒนายุทธศาสตร์
- ▲ ยุทธศาสตร์การรักษาความปลอดภัย ประกอบไปด้วย การพัฒนาและการยอมรับ มาตรการการดำเนินการเพื่อรับมือกับ ความเสี่ยง
- ▲ นอกจากนี้ ท่านยังต้องพัฒนาแนวทาง ระยะกลางถึงระยะยาว ซึ่งรวมถึงการ สร้างความเป็นปึกแผ่นและเครือข่ายที่ แข็งแกร่ง
- ▲ ในฐานะที่เป็นนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชน ท่านต้องมุ่งมั่นที่จะไม่ใช้ความรุนแรง

บทที่ 5:

การพัฒนาวัฒนธรรมการรักษาความปลอดภัย: การเตรียมการเก็บเกี่ยวที่ยั่งยืนและให้ผลดี

เมื่อชุมชนและสมาชิกในชุมชนได้มีการพัฒนายุทธศาสตร์การรักษาความปลอดภัย ย่อมเป็นวิธีที่ดีที่จะพัฒนาการรักษาความปลอดภัยและเสริมสร้างความเข้มแข็งของการเคลื่อนไหวให้ดีขึ้น แต่นี้เป็นเพียงขั้นตอนแรก และเรามักจะเห็นว่า การดำเนินมาตรการรักษาความปลอดภัยเป็นส่วนที่ยากที่สุดสำหรับบุคคลและชุมชนโดยรวม

ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น การรักษาความปลอดภัยโดยมากขึ้นอยู่กับอุปนิสัยส่วนบุคคลและพฤติกรรม ท่านอาจจำได้จากบทที่ผ่านมาว่ามีการระบุข้อเสนอแนะจำนวนหนึ่งที่บอก

ให้ท่าน ครอบครัว และสมาชิกในชุมชนของท่าน “ต้องตระหนักอย่างต่อเนื่องว่า ...”, “เปลี่ยนกิจวัตรประจำวัน ...”, “ท่านต้องแน่ใจว่าท่านจะ ...” และ “โปรดแน่ใจว่าท่านจะไม่ทำ ...” ฯลฯ บางมาตรการที่นักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนในชุมชนไทยและองค์กรโพรเทคชั่น อินเตอร์เนชันแนลเสนออาจดูเหมือนเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ที่ทำให้การดำเนินชีวิตประจำวันของท่านซับซ้อนขึ้น แต่บางอย่างก็เป็นสิ่งที่ท่านทำอยู่แล้วเป็นปกติ

สิ่งสุดท้ายที่เราต้องการ คือ การทำให้ชีวิตของท่านยุ่งยากมากกว่าที่เป็น โดยเราพยายามรวบรวมวิธีการทุกอย่างที่จะช่วยให้ท่านสามารถดำรงชีวิตและทำงานด้วยความปลอดภัย เพื่อให้ท่านสามารถดำเนินการปกป้องสิทธิมนุษยชนและปรับปรุงชีวิตของท่านและครอบครัวรวมทั้งชุมชนด้วยความมีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนในชุมชนมีความเสี่ยงที่ต้องเผชิญ จึงต้องมีการจัดการด้านความปลอดภัย การจัดการด้านความปลอดภัยมักจะต้องมาพร้อมกับเปลี่ยนแปลงบางประการและการปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินการ อาจกล่าวได้ว่า **ท่านจะต้องพัฒนาวัฒนธรรมการรักษาความปลอดภัย** นั่นคือ ท่านต้องผนวกการรักษาความปลอดภัยในทุกสิ่งทุกอย่างที่ท่านทำ

การสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยโดยมากขึ้นอยู่กับบุคคล เพราะทุกคนย่อมแตกต่างกันและยังขึ้นอยู่กับโครงสร้างของชุมชน ท่านต้องหาวิธีการโน้มน้าวให้สมาชิกในชุมชนของท่านเล็งเห็นความจำเป็นของยุทธศาสตร์การรักษาความปลอดภัยและหาวิธีการดำเนินการกับสมาชิกชุมชน

เบื้องต้น ลองพิจารณาสิ่งที่บางคนพูดถึงการใช้มาตรการและยุทธศาสตร์การรักษาความปลอดภัย

ท่านจะจัดการกับสถานการณ์นี้อย่างไร และจะทำให้คนอื่นๆ เชื่อว่าการรักษาความปลอดภัยเป็นสิ่งที่ต้องทำ ไม่ใช่แค่ทางเลือกได้อย่างไร?

โชคร้ายที่นักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนในชุมชนหลายคนตระหนักว่า จำเป็นต้องปรับปรุงการรักษาความปลอดภัยและยุทธศาสตร์ของตนก็ต่อเมื่อเกิดเรื่องรุนแรงขึ้นแล้ว เช่น

- ▲ เมื่อถูกโจมตีบนท้องถนนโดยพวกอันธพาล
- ▲ เมื่อเพื่อนนักต่อสู้ฯ ถูกฆ่า
- ▲ เมื่อสำนักงานถูกตำรวจบุกค้น
- ▲ เมื่อถูกกักตัวไว้หลังจากเดินขบวน
- ▲ เมื่อเอกสารสำคัญถูกขโมยมาจากบ้าน

เหตุสังสัยด้านความปลอดภัยเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในการปลูกฝังจิตสำนึกที่จำเป็นสำหรับการจัดการความปลอดภัย แต่ที่จริงแล้วการเริ่มต้นแบบนี้ก็สายเกินไป โดยเฉพาะเมื่อมีการสูญเสียชีวิตเกิดขึ้น

ชุมชนของเราต่อสู้อมาเป็นเวลา 20 ปี เราไม่เคยมีแผนรักษาความปลอดภัยจริงๆ ถ้าเรามีแผนบางที่เราอาจจะไม่ต้องสูญเสียแกนนำไป เราเสียแกนนำ 4 คนภายในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา เมื่อเร็ว ๆ นี้เราตระหนักว่า เราต้องวางแผนมากขึ้นเพื่อรักษาชีวิตคน เราใช้แผนกิจกรรมประจำวัน เช่น การตรวจสอบคนเข้า-ออกในชุมชน นอกจากนั้น ยังมีแผนการเฉพาะเมื่อกำลังจะมีกิจกรรม และเมื่อดำเนินการแล้วก็จะมีการประชุมสรุปกิจกรรม หากเมื่อมีเหตุสงสัยด้านความปลอดภัยเกิดขึ้น เราจะหารือประเมินสถานการณ์และเหตุการณ์ โดยมีการแบ่งหน้าที่ให้ตัวแทนดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการ ทั้งยังตั้งคณะทำงาน และปรึกษานายความที่ช่วยเหลือชุมชน

(นักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนจากชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)

ดังนั้น ย่อมเป็นการดีที่ชุมชนของท่านจะดำเนินการก่อนเกิดเหตุการณ์ร้ายแรง โดยผสมผสานเป็นวัฒนธรรมการรักษาความปลอดภัย ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ควรจะต้องดำเนินการทุกครั้ง วิธีที่ดีที่สุดที่ท่านทำได้ คือ การโน้มน้าวให้สมาชิกในชุมชนคนอื่นๆ เข้าใจระหว่งการประชุมว่า การปฏิบัติตามมาตรการรักษาความปลอดภัยเป็นเรื่องง่าย ไม่ต้องใช้เงินก็ทำได้ เพียงแต่ต้องทำงานร่วมกันและช่วยกันการระมัดระวัง ซึ่งจะทำให้ท่านแข็งแกร่งและสามัคคีกันด้วย

การรักษาความปลอดภัยเป็นเรื่องของทุกคน!

สมาชิกชุมชนบางคนอาจไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนการรักษาความปลอดภัย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อชุมชนเป็นอย่างมาก เนื่องจากการกระทำดังกล่าว ไม่ได้สร้างความเสี่ยงต่อการรักษาความปลอดภัยของคนๆ นั้นเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการทำให้ชุมชนทั้งชุมชนต้องเผชิญความเสี่ยงไปด้วย ถ้ามีผู้ต้องการทำร้ายชุมชน เขาจะมองหาจุดอ่อน เช่น พยายามหาทางใกล้ชิดกับคนที่มักจะเมาสุราในคืนวันเสาร์เพื่อเสาะหาข้อมูล เข้าหาคนที่ปากเบาและพูดเรื่องคนอื่น ๆ ให้ใครก็ได้ที่ถามฟัง เป็นที่ทราบว่ารบภัยยังหาข้อมูลโดยการติดสินบนคนอื่น ๆ ผ่านการให้เงินสด สิ่งตอบแทนอื่นๆ หรือใช้ผู้หญิงสวยๆ มาหลอกล่อให้นักต่อสู้ฯ เปิดเผยข้อมูล

ความประมาทของคนๆ เดียวทำให้ทุกคนมีความเสี่ยง

สิ่งสำคัญอย่างยิ่งคือทุกคนควรร่วมการพูดคุยเรื่องการจัดการความปลอดภัย เพื่อเสนอแนะและแสดงความคิดเห็น ตกลงตามมาตรการที่กำหนด และตระหนักถึงการมีส่วนร่วมและการตัดสินใจร่วมได้ หากท่านมิได้ปรึกษาหารือเรื่องมาตรการกับคนอื่น ๆ พวกเขาอาจรู้สึกเหมือนถูกบังคับจากผู้ที่เหนือกว่า และเป็นเพียงผู้รับคำสั่ง จึงมีโอกาสสูงมากที่พวกเขาจะไม่ปฏิบัติตาม

บางครั้งการพูดคุยกับชุมชนอื่นๆ ก็สามารถช่วยชุมชนของท่านได้ เพราะชุมชนเหล่านั้นอาจมียุทธศาสตร์การรักษาความปลอดภัยขั้นสูงและประสบการณ์จากการต่อสู้มาก่อน บางทีท่านอาจเชิญชุมชนเหล่านี้ไปที่ชุมชนของท่านเองเพื่อซักถาม แบ่งปันประสบการณ์และให้คำแนะนำกับชุมชน

การดำเนินการรักษาความปลอดภัย 4 ระดับ

โปรดใช้เวลาสักครู่ เพื่อทบทวนเนื้อหาในบทก่อนหน้า ท่านอาจจำได้ว่าการรักษาความปลอดภัยมีหลายระดับ โดยทั่วไปเราสามารถแยกการดำเนินการรักษาความปลอดภัยเป็น 4 ระดับดังนี้

1. ระดับปัจเจกบุคคล

ในฐานะปัจเจกบุคคล ท่านย่อมมีความรับผิดชอบต่อผู้อื่น และมีหน้าที่ที่ต้องดูแลความปลอดภัยส่วนบุคคลของท่านเอง! ท่านจะต้องใช้มาตรการที่จะทำให้ตัวท่านปลอดภัย เช่น หลีกเลี่ยงการเดินทางคนเดียวในเวลากลางคืน ถ้าท่านเป็นหญิง อาจเป็นไปได้ว่าท่านอาจถูกล่วงละเมิด ถูกประทุษร้ายทางเพศ หรือถูกข่มขืนจากการเป็นผู้หญิง

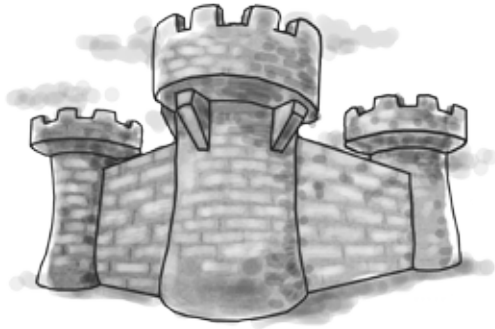

2. ระดับครอบครัว

ในฐานะที่เป็นสมาชิกครอบครัว ท่านย่อมต้องรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัวของท่านและดูแลซึ่งกันและกัน ตลอดจนถึงเตือนกันในเรื่องนี้ที่มีบางสิ่งผิดปกติเกิดขึ้น ในฐานะที่เป็นนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชน ท่านต้องแน่ใจว่าครอบครัวของท่านจะตระหนักว่าท่านเผชิญความเสี่ยงใดบ้าง และครอบครัวของท่านก็มีความเสี่ยงเพราะมีความสัมพันธ์กับท่าน

ท่านจะต้องแลกเปลี่ยนกับครอบครัวและใช้มาตรการรักษาความปลอดภัยสำหรับตัวท่านเองและครอบครัวของท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชน ผู้หญิง คนร้ายอาจพยายามคุกคามหรือทำอันตรายต่อสมาชิกของครอบครัวคนใดคนหนึ่ง เพราะรู้ว่าครอบครัวสำคัญต่อผู้หญิง

3. ระดับชุมชน

ในระดับชุมชน ท่านมีความรับผิดชอบต่อสมาชิกชุมชนคนอื่นๆ ดูแลและดักเตือนซึ่งกันและกันในชุมชน เมื่อมีบางสิ่งผิดปกติเกิดขึ้น ท่านอาจเป็นเป้าในฐานะบุคคลที่เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่ปกป้องสิทธิของตน ทว่าชุมชนทั้งหมดของท่านก็ถือเป็นเป้าหมายการโจมตีด้วย เช่น ในการฟ้องคดี

4. ระดับระหว่างชุมชน

หากชุมชนของท่านเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายชุมชนอื่นๆ ที่ต่อสู้ด้วยเหตุเดียวกัน ซึ่งเป็นสาเหตุที่กว้างกว่าเรื่องในระดับชุมชนของท่านและผู้ที่อยู่ในเครือข่ายก็ร่วมการต่อสู้ครั้งนี้ด้วย หากมีสิ่งใดเกิดขึ้นกับชุมชนแห่งหนึ่ง ชุมชนอื่นๆ ในเครือข่ายควรจะทราบด้วย เพราะอาจส่งผลกระทบต่อการรักษาความปลอดภัยในชุมชนของพวกเขาเช่นกัน ท่านจำเป็นต้องเตือนและสนับสนุนซึ่งกันและกันในกรณีที่มีสิ่งใดเกิดขึ้น

ท่านสามารถเยี่ยมเยียนชุมชนที่ตกเป็นเป้าเพื่อแสดงความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันและความแข็งแกร่ง หรือเยี่ยมแกนนำชุมชนเพื่อพัฒนากลยุทธ์ร่วมกัน และแบ่งปันข้อมูลเรื่องเหตุสงสัยด้านความปลอดภัย ท่านและแกนนำชุมชนอื่นๆ ยังสามารถเชื่อมต่อกับผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆ เช่น หน่วยงาน เจ้าหน้าที่ที่เห็นใจท่าน หรือองค์กรพัฒนาเอกชนระหว่างประเทศ ที่อาจช่วยท่านได้ในสถานการณ์ยากลำบาก

การกำหนดความรับผิดชอบ:

เมื่อท่านตกลงที่จะสร้างมาตรการรักษาความปลอดภัย ท่านต้องแน่ใจว่าทุกคนมีความเข้าใจตรงกันและมีการกำหนดชัดเจนว่าใครเป็นผู้รับผิดชอบการรักษาความปลอดภัยด้านใดบ้าง

- ▲ ใครเป็นผู้เก็บรักษาสมุดบันทึกเมื่อเกิดเหตุสงสัยด้านความปลอดภัย
- ▲ ใครทำหน้าที่ยามรักษาความปลอดภัยและเมื่อใดบ้าง
- ▲ ใครเป็นผู้จัดการเรื่องอาหารให้ยามรักษาความปลอดภัย
- ▲ ใครเป็นผู้รับผิดชอบการพูดคุยกับตำรวจ สื่อ หรือผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ
- ▲ ใครเป็นผู้ประสานงานการพัฒนาแผนฉุกเฉินสำหรับสถานการณ์ฉุกเฉินต่างๆ
- ▲ ใครเป็นผู้ตัดสินใจในสถานการณ์ฉุกเฉิน และถ้าคนๆ นั้นไม่อยู่จะอย่างไร

การจัดสรรและกระจายความรับผิดชอบให้สมาชิกในชุมชนเป็นสิ่งสำคัญมาก เพื่อหลีกเลี่ยงมิให้สมาชิกจำนวนไม่กี่คนมีภาระมากเกินไป ซึ่งจะเพิ่มความเสี่ยงเมื่อมีการโจมตี การแบ่งปันและหมุนเวียนความรับผิดชอบยังจะช่วยให้คนอื่นๆ ได้เรียนรู้งานและความรับผิดชอบต่างๆ เมื่อทำงานมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง

บางที่ท่านอาจใช้รูปแบบคณะกรรมการหรือคณะทำงาน โดยหาหรือประเด็นการรักษาความปลอดภัยทุกครั้งที่ชุมชนประชุมและจัดเป็นวาระประจำในการประชุม เราได้ย้ำหลายครั้งมาจนถึงบัดนี้ว่า การรักษาความปลอดภัยเป็นเรื่องของทุกคน ดังนั้น โปรดแน่ใจว่าท่านให้ความสนใจประเด็นต่อไปนี้

- ▲ ต้องแน่ใจว่าทุกคนมีโอกาสพูด รวมทั้งคนที่มีแนวโน้มว่าจะไม่ชอบแสดงความคิดเห็น
- ▲ ต้องแน่ใจว่าท่านให้ความสนใจกลุ่มผู้หญิงในชุมชนของท่านเป็นพิเศษ ผู้หญิงอาจพบภัยคุกคามที่เฉพาะเจาะจง และอาจมีมุมมองหรือความคิดเห็นที่ผู้อื่นอาจคิดไม่ถึงได้

ผู้หญิงมีความละเอียดถี่ถ้วนและมีความห่วงใยในเรื่องต่างๆ ดังนั้น หากแผนยังใช้การไม่ได้ ผู้หญิงจะลงรายละเอียดและตั้งคำถามที่เหมาะสม

(นักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนจากชุมชนภาคเหนือของประเทศไทย)

เมื่อชุมชนของท่านเห็นด้วยกับท่านและทุกคนจริงจังเรื่องการรักษาความปลอดภัย ท่านจะสามารถเริ่มต้นดำเนินการและปฏิบัติตามมาตรการการรักษาความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อทำงานอย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพมากขึ้น มาตรการบางอย่างต้องดำเนินการตลอดเวลา เช่น การจับตาคูคณภายนอกที่พยายามจะเข้ามายังชุมชนของท่าน หรือการระมัดระวังการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารผ่านการคุยโทรศัพท์อย่างลับๆ หรือในพื้นที่สาธารณะ มาตรการอื่นๆ จะดำเนินการเฉพาะในกรณีที่มีความเสี่ยงสูงหรือหลังการข่มขู่คุกคามรุนแรง เช่น แกนนำต้องหลีกเลี่ยงการเดินทางหรือชุมชนต้องทำการติดตั้งระบบรักษาความปลอดภัยที่ทางเข้าหมู่บ้าน

ไม่ว่าท่านใช้มาตรการใดก็ตาม โปรดแน่ใจว่าท่านประเมินและติดตามมาตรการเหล่านั้นว่าสมาชิกในชุมชนปฏิบัติตามมาตรการจริงๆ หรือไม่ ถ้าพบว่าสมาชิกไม่ปฏิบัติตามหรือยังคงมีเหตุสงสัยด้านความปลอดภัยเกิดขึ้นแม้ทุกคนจะระวังมากแล้ว ท่านจะต้องค้นหาสาเหตุและจัดการสาเหตุนั้น

ทุกชุมชนแตกต่างกัน ดังนั้นจึงไม่มีวิธีการรักษาความปลอดภัยอันใดอันหนึ่งที่เหมาะกับชุมชน ท่านจะต้องพิจารณาองค์ประกอบทั้งหมดที่สร้างขึ้นในชุมชนของท่านอย่างรอบคอบ พิจารณาผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมดในการวิเคราะห์ความเสี่ยงและประเมินเหตุสงสัยด้านความปลอดภัยและการข่มขู่คุกคาม การหาหรือและแบ่งปันประเด็นด้านความปลอดภัยเป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้ชุมชนสามารถเชื่อมโยงทุกคนและร่วมแบ่งปันความรับผิดชอบได้

เครือข่าย

เครือข่ายเป็นวิธีที่ดีที่จะสร้างความเป็นปึกแผ่นและเพิ่มประสิทธิภาพยุทธศาสตร์ทางการเมืองและการรักษาความปลอดภัย เมื่อท่านเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายที่เข้มแข็ง ท่านมักจะมีช่องทางทางการสนับสนุนมากขึ้น ซึ่งอาจช่วยให้ท่านเข้มแข็งเมื่อเผชิญฝ่ายตรงข้าม

ในประเทศไทย กลุ่มระดับชุมชนที่มีความคิดคล้ายๆ กันร่วมผนึกกำลังกันในนามพันธมิตรหรือเครือข่ายที่มีวาระร่วมกันเพื่อสร้างผลสะท้อน รับความคุ้มครองที่เพิ่มขึ้น ตลอดจนสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการรณรงค์ ตัวอย่างของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการเหมืองแร่ตั้งเครือข่ายในนาม “เครือข่ายเจ้าของแร่แห่งประเทศไทย” โดยชื่อดังกล่าวมีที่มาเพื่อเสริมพลังของกลุ่มในฐานะผู้มีสิทธิและความรับผิดชอบต่อการบริหารจัดการและปกป้องพื้นที่ทำเหมืองที่ตั้งอยู่บนที่ดินที่ชุมชนอาศัยอยู่ เมื่อเวลาผ่านไป กลุ่มมีการเติบโตที่แข็งแกร่งและโดดเด่นยิ่งขึ้นในประเด็นการต่อสู้ เช่น มีการเรียกร้องให้ปฏิรูปพระราชบัญญัติการทำเหมืองแร่ เป็นต้น

ขบวนการประชาชนเพื่อสังคมที่เป็นธรรม (พีมูฟ) คือการรวมกลุ่มของเกษตรกรที่ยากจนและด้อยโอกาสจากพื้นที่ชนบทและคนจนเมืองที่ได้รับผลกระทบจากโครงการของรัฐและการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาล ประเด็นที่พีมูฟต่อสู้แบ่งออกเป็น 10 ประเด็นตามเครือข่ายขององค์กร ได้แก่

- 1) เครือข่ายสลัมสี่ภาค
- 2) สหพันธ์เกษตรกรภาคเหนือ
- 3) เครือข่ายปฏิรูปที่ดินภาคอีสาน
- 4) สมัชชาคนจนกรณีเขื่อนปากมูล
- 5) เครือข่ายชุมชนเพื่อการปฏิรูปสังคมและการเมือง
- 6) เครือข่ายการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร
- 7) สหพันธ์เกษตรกรภาคใต้
- 8) เครือข่ายเกษตรกรพันธสัญญา
- 9) เครือข่ายสิทธิสถานะบุคคล
- 10) กลุ่มผู้ได้รับผลกระทบจากโรงไฟฟ้าชีวมวล

พีมูฟจัดการชุมนุมนอกทำเนียบรัฐบาลเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2556 เพื่อกดดันคณะรัฐมนตรีให้ดำเนินการแก้ปัญหาตามความข้อเรียกร้องของกลุ่ม หลังจากการชุมนุม พีมูฟบรรลุข้อตกลงให้มีการตั้งคณะทำงานโดยการแต่งตั้งของนายกรัฐมนตรีหลายคณะ ความสำเร็จหลักของพีมูฟ คือ การลงนามในบันทึกความเข้าใจ (MOU) ระหว่างพีมูฟและตัวแทนของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องรวมทั้งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย และรองเลขาธิการนายกรัฐมนตรี การลงนามในบันทึกความเข้าใจเป็นหนึ่งในขั้นตอนที่จะก้าวไปสู่การแก้ไขปัญหาชุมชนที่รวมเป็นเครือข่ายซึ่งพีมูฟกำลังเผชิญหน้าอยู่ ที่วิสาหธารณะและหนังสือพิมพ์รายวันรายงานข่าวการชุมนุมของพีมูฟ ยิ่งไปกว่านั้น สถานีโทรทัศน์ ไทยพีบีเอส ยังถ่ายทอดสดกระบวนการทำข้อตกลงออกอากาศทั่วประเทศด้วย

กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอุดรธานี (กลุ่มอนุรักษ์อุดรฯ) เป็นพันธมิตรที่ประกอบด้วยสมาชิก เจ็ดสิบกว่าหมู่บ้านในจังหวัดอุดรธานีที่ต่อต้านการทำเหมืองแร่โปแตช ซึ่งเป็นโครงการขนาดใหญ่ จากบริษัทแม่ที่ประเทศแคนาดา เหมืองแร่ครอบคลุมพื้นที่ 5 อำเภอในจังหวัด กลุ่มอนุรักษ์ อุดรฯ มีแกนนำเป็นหญิงชาวบ้านที่แข็งแกร่ง โดยตลอดการต่อสู้ 12 ปี กลุ่มอนุรักษ์อุดรฯ ใช้ประเพณีท้องถิ่นทุกด้านในการประท้วง ทั้งพิธีกรรมเกี่ยวข้าว การจัดตั้งกองทุนฌาปนกิจ ผ้าป่าระดมทุนเพื่อจัดกิจกรรมและการแข่งขันกีฬาโรงเรียน ทุกกิจกรรมมีจุดมุ่งหมายเพื่อความ เป็นปึกแผ่นในชุมชนและให้คนรุ่นใหม่มีส่วนร่วมทุกขั้นตอนของการต่อสู้ที่ยังคงดำเนินอยู่

แกนหลักของกลุ่มซึ่งมีเครือข่ายเชื่อมโยงกันในแต่ละหมู่บ้าน จะทำการประชุมร่วมกัน สัปดาห์ละครั้งเพื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงและพัฒนาแผนป้องกันและแผนฉุกเฉินสำหรับสถานการณ์ ต่างๆ กลุ่มอาศัยการฝึกอบรม การประชุม และการประเมินผลในกลุ่มแกนหลักกับสมาชิกใน ชุมชนเพื่อเรียนรู้การทำแผนการรักษาความปลอดภัยและยุทธศาสตร์สื่ออย่างละเอียด ทั้งยัง เพิ่มขีดความสามารถในการสื่อสารประเด็นที่กลุ่มทำงานอย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

กลุ่มอนุรักษ์อุดรฯ ได้เรียนรู้อย่างมากจากเหตุการณ์การฆาตกรรมนายเจริญ วัดอักษร แกนนำกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอกเมื่อ พ.ศ. 2547 และขณะนี้กำลังเรียกร้องให้สถาบันของรัฐ ให้หลักประกันว่าจะคุ้มครองความปลอดภัยของสมาชิกชุมชน การเคลื่อนไหวของกลุ่มอนุรักษ์ อุดรฯ ยังทำงานร่วมกับกลุ่มอื่นๆ ในระดับชาติ โดยกลุ่มแสวงหาการสนับสนุนจากการรวบรวม ข้อมูลความคืบหน้าของโครงการที่ทางกลุ่มต่อต้านอย่างแข็งขัน บันทึกเหตุการณ์ที่มีความ เสี่ยงสูงรวมถึงการโจมตี และนำเสนอข้อมูลใหม่ๆ ต่อสื่อมวลชนและสาธารณชนอย่างต่อเนื่อง

กลุ่มอนุรักษ์อุดรฯ ยังใช้วิทยุชุมชนอย่างชาญฉลาดเพื่อให้ข้อมูลและระดมความสนับสนุน ในการเรียกร้องและรณรงค์ของกลุ่ม เช่น การสำราญชื่อกว่า 5,000 ชื่อเพื่อให้รัฐบาลไทย ปฏิเสธคำขอประทานบัตรทำเหมืองแร่ของบริษัท

ในพิธีมอบรางวัลมูลนิธิโกมล คีมทอง เพื่อการสนับสนุนชุมชนที่ต่อสู้เพื่อปกป้องสิทธิ ของตนเองจากโครงการขนาดใหญ่ กลุ่มอนุรักษ์อุดรฯ ได้รับรางวัลดังกล่าวและในวันที่ได้รับ รางวัล ทุกคนต่างสวมเสื้อยืดของกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก เพื่อแสดงความสนับสนุนซึ่งกันและ กันและแสดงความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

เนื่องจากชุมชนส่วนใหญ่ใช้สื่อ การชุมนุม การเดินขบวนและการประท้วงรูปแบบอื่นๆ คู่มือนี้จึงมีเคล็ดลับบางประการด้านการใช้ยุทธศาสตร์สื่ออย่างฉลาด คำแนะนำด้านการรักษาความปลอดภัยรอบๆ การชุมนุมและการประท้วง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มักมีความเสี่ยงเฉพาะ โดยท่านสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ในบทต่อไป

บทสรุป

ท่านได้เรียนรู้ว่า ...

- ▲ ความปลอดภัยเป็นเรื่องของทุกคน
- ▲ การรักษาความปลอดภัยดำเนินการได้ทั้งระดับปัจเจกบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน และระหว่างชุมชน
- ▲ ท่านต้องดึงทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมสร้างวัฒนธรรมการรักษาความปลอดภัย ทั้งผู้หญิง เยาวชน และผู้สูงอายุ และโปรดแน่ใจว่าทุกคนเห็นพ้องกับมาตรการการรักษาความปลอดภัยดังกล่าว
- ▲ ท่านจะต้องประเมินและหารือว่ามาตรการที่ท่านใช้มีประสิทธิภาพหรือไม่

บทที่ 6:

การปรับแต่งยุทธศาสตร์และวิธีการ: การเก็บเกี่ยวผลผลิต

ชุมนุม เดินขบวน และประท้วง: เพื่ออะไร

การชุมนุม เดินขบวน และการประท้วง ทั้งหมดเป็นการใช้อำนาจของประชาชนเพื่อแสดงการสนับสนุนสถานะและความต้องการของประชาชน กิจกรรมดังกล่าวยังช่วยสร้างความกดดันจากสาธารณชน โดยการให้ความรู้แก่ประชาชน เพื่อได้รับการสนับสนุนจากสาธารณะต่อปัญหาที่ท่านประสบอยู่และทำให้สื่อมวลชนรายงานข่าว สื่อสามารถช่วยเพิ่มแรงกดดันเพิ่มเติม เพราะสื่อสร้างการเข้าถึงกลุ่มผู้ฟัง-ผู้ชมจำนวนมาก นอกจากนี้ สื่อยังให้ความรู้แก่ประชาชนและสร้างการสนับสนุนที่กว้างขึ้น

ถ้าท่านดำเนินกิจกรรมเหล่านี้อย่างเป็นระบบ ก็สามารถส่งผลกระทบเชิงบวกต่อจุดมุ่งหมายและความต้องการของท่าน แต่ถ้าดำเนินกิจกรรมไม่ดี การบรรลุจุดมุ่งหมายของท่านอาจห่างไกลออกไป และยังทำให้เกิดการต่อต้านด้วย เราหวังว่าเคล็ดลับที่น่าเสนอในที่นี้จะช่วยให้ท่านพิจารณาทบทวนการดำเนินกิจกรรมที่ดีและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อสนับสนุนการต่อสู้ของท่าน ก่อนที่ท่านจะเริ่มดำเนินการชุมนุมหรือประท้วง ท่านควรพิจารณาวิธีการที่เหมาะสมกับยุทธศาสตร์ของท่านและเลือกทำในช่วงเวลาที่เหมาะสมด้วย

ตัวอย่าง:

ห้าปีที่ผ่านมามี ชุมชนของท่านคัดค้านการสร้างโรงงานจัดการขยะขนาดใหญ่ ซึ่งจะก่อให้เกิดมลพิษในแม่น้ำที่ท่านใช้ตกปลาและทำกิจกรรมอื่นๆ บริษัทได้รับใบอนุญาตโดยกระบวนการที่ไม่โปร่งใสและไม่เป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนด เช่น การประเมินความเหมาะสมและวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในเว็บไซต์ นอกจากนี้ ท่านยังสงสัยว่าบริษัทติดสินบนเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ท่านได้ส่งจดหมายร้องเรียนไปยังหน่วยงานต่างๆ เพื่อขอให้ทบทวนใบอนุญาตและเรียกร้องการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม

ข้อเรียกร้องและความต้องการของท่านได้รับการปฏิเสธ ผู้นำชุมชนถูกคุกคามด้วยข้อหาหมิ่นประมาท และมีเหตุสงสัยด้านความปลอดภัย ถูกติดตาม และถูกข่มขู่คุกคาม

เมื่อมีเหตุเกิดขึ้น ท่านมีการกล่าวชื่อกว่า 2,000 รายชื่อจากสมาชิกในชุมชนของท่านเองและชุมชนรอบๆ หมู่บ้าน นอกจากนี้ ชุมชนยังตัดสินใจจะเดินขบวนไปยังสภาบริหารส่วนจังหวัดเพื่อยื่นคำร้องไปที่ประธานสภา ท่านต้องพิจารณาข้อควรคำนึง ก่อน ระหว่าง และหลังการชุมนุม ดังนี้

ก่อนการชุมนุม

- ▲ ประเมินความเสี่ยง: สิ่งนี้อาจเป็นผลมาจากกิจกรรมนี้คืออะไร? กิจกรรมนี้จะเพิ่มความเสี่ยงต่อแกนนำหรือชุมชนของท่านหรือไม่? ถ้าคำตอบคือ ใช่ ท่านจะใช้มาตรการก่อน ระหว่าง และหลังการชุมนุมเพื่อให้ทุกคนปลอดภัยหรือไม่? และอย่างไร?
- ▲ ท่านมีเป้าหมายที่ชัดเจนสำหรับกิจกรรมที่ท่านทำหรือไม่?
- ▲ การชุมนุมหรือการประท้วงคือทางออกที่ดีที่สุดที่ท่านสามารถทำได้ใช่หรือไม่? หรือยังมีทางเลือกอื่นๆ ที่ท่านสามารถทำได้?
- ▲ ท่านมีความสามารถที่จะจัดการการชุมนุมหรือการประท้วงให้ดำเนินไปได้อย่างดีหรือไม่?
- ▲ เป้าหมายของท่านคืออะไร? ท่านต้องการบรรลุเป้าหมายอะไร? เมื่อใดจึงจะถือว่าชุมนุมหรือประท้วงได้ผลเป็นที่พอใจ? (เช่น เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดรับคำร้องเท่านั้น แต่ท่านทราบหรือไม่ว่าผู้ว่าราชการจังหวัดอยู่ในสำนักงานในวันที่ท่านจะไปยื่นหนังสือหรือไม่? ถ้าผู้ว่าฯ ไปที่อำเภออื่นๆ จะยอมรับได้หรือไม่?)
- ▲ ท่านมีทีมงานการเจรจาต่อรองหรือไม่? การที่ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องลงมาพูดคุยกับสมาชิกชุมชนทุกคนเป็นวิธีที่ดีเสมอ แต่การเจรจาอาจเกิดขึ้นในห้องประชุมปิดลับที่มีผู้เข้าร่วมจำกัด ท่านควรเตรียมความพร้อมของทีมเจรจา โดยเลือกผู้นำและสมาชิกในชุมชนที่มีความสามารถพูดแทนในนามของชุมชน นอกจากนี้ ท่านควรกำหนดไว้ด้วยว่าภายใต้วัตถุประสงค์ของท่าน ข้อใดต่อรองได้และข้อใดต่อรองไม่ได้ ทีมเจรจาควรสื่อสารกับสมาชิกในชุมชนคนอื่นๆ ตลอดขั้นตอนการเจรจาต่อรอง
- ▲ ท่านจำเป็นต้องแต่งตั้งตำรวจหรือฝ่ายอื่นๆ หรือไม่ ก่อนที่จะมีการนัดชุมนุมหรือยื่นหนังสือเพื่อการเจรจา

สิทธิการชุมนุมโดยสงบ

สิทธิการชุมนุมโดยสงบเป็นสิทธิตามรัฐธรรมนูญของท่าน แต่ท่านต้องปรึกษากับทนายความของท่านเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกตั้งข้อหาภายใต้มาตรา 116 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ความว่า “ผู้ใดกระทำให้ปรากฏแก่ประชาชนด้วยวาจา หนังสือ หรือวิธีอื่นใดอันมิใช่เป็นการกระทำภายในความมุ่งหมายแห่งรัฐธรรมนูญ หรือถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยเสรีภาพในการแสดงออก” หรือมาตรา 215 แห่งประมวลกฎหมายอาญาความว่า “ผู้ใดมีวสันตสันดานตั้งแต่สิบคนขึ้นไป ใช้กำลังประทุษร้าย ชูเชิงว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายหรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้เกิดการวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง” และ มาตรา 362 364 และ 365 สำหรับกรณี “การบุกรุกโดยใช้ความรุนแรง”

- ▲ ท่านตัดสินใจเลือกเส้นทางการเดินขบวนหรือไม่? ท่านเคยตรวจสอบเส้นทางที่จะเดินขบวนผ่านในวันที่จะดำเนินการหรือไม่? ท่านสามารถกำหนดทีม “สำรวจเส้นทางล่วงหน้า” เพื่อที่จะตรวจสอบเส้นทางในช่วงไม่กี่ชั่วโมงก่อนการเดินขบวนและสื่อสารกับผู้นำในกรณีที่พวกเขาพบอุปสรรคได้หรือไม่? ทีมสำรวจเส้นทางยังมีหน้าที่สอดส่องผู้ก่อวินาศกรรมที่รับจ้างมารบกวนการเดินขบวนของท่าน หากมีการรบกวน ท่านยังมีโอกาสเลือกเส้นทางที่ปลอดภัยหรืออาจขอให้ตำรวจส่งเจ้าหน้าที่ติดตามขบวนไปยังจุดหมายปลายทางของการเดินขบวน
- ▲ ท่านตรวจสอบกำหนดการการประชุมไม่ให้ตรงกับการจัดงานอื่นๆ หรือไม่?
- ▲ ผู้เข้าร่วมการประชุมทุกคนรู้ว่าเป้าหมายการประชุมคืออะไรหรือไม่? ทุกคน “เข้าใจตรงกัน” หรือไม่?
- ▲ ทุกคนเห็นพ้องกับหลักการบางอย่าง เช่น หลักสันติอหิงสา และทุกคนที่มีส่วนร่วมทราบหลักการนี้หรือไม่? มีการประกาศชัดเจนว่าไม่อนุญาตให้มีการพกพาอาวุธโดยเด็ดขาดหรือไม่? หากจำเป็น อาจต้องพิจารณาให้มีการตรวจสอบอย่างละเอียดเพื่อให้แน่ใจว่าไม่มีใครซุกซ่อนอาวุธในการเดินขบวนด้วย
- ▲ ท่านดึงสื่อให้มีส่วนร่วมอย่างไร? ท่านเชิญสื่อมาด้วยหรือไม่?
- ▲ ท่านจัดการแถลงข่าวและ/หรือมีข่าวแจกที่ระบุเป้าหมายและความต้องการของท่านหรือไม่? ท่านจัดให้มีการแจกเอกสารประกอบที่เตรียมไว้หรือไม่?
- ▲ ท่านแจ้งกลุ่มอื่นๆ ในเครือข่ายของท่านที่อาจสนับสนุนการชุมนุมทั้งทางกายภาพ (เข้าร่วมการประชุมกับท่านหรือจัดกิจกรรมคู่ขนานในพื้นที่อื่นๆ ของเครือข่าย) หรือโดยผ่านวิธีการอื่นๆ (เช่น สื่อสังคมออนไลน์ ฯลฯ) หรือไม่?
- ▲ ท่านแจ้งการประชุมให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ เช่น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทนายความของท่าน กลุ่มประชาสังคมอื่นๆ และองค์กรสิทธิมนุษยชนทราบหรือไม่?
- ▲ ทุกคนที่มีส่วนร่วมในการชุมนุมทราบถึงสิทธิของตนในกรณีที่ถูกจับกุมหรือไม่?
- ▲ ท่านกำหนดให้มีทีมงานเฉพาะกิจ (เช่น การรักษาความปลอดภัย ประสานงานสื่อ ปฐมพยาบาล บันทึกภาพและเหตุการณ์การประชุม ฝ่ายกฎหมายและฝ่ายจัดการ) หรือไม่? หากมีการจับกุมผู้กำกับขบวนได้ มอบหมายให้มีผู้ที่เหมาะสมอยู่ในทีมเหล่านี้หรือไม่?
- ▲ ท่านกำหนดให้แต่ละทีมงานสื่อสารกับฝ่ายอื่นๆ อย่างไร? และกำหนดวิธีการตัดสินใจดำเนินการหรือไม่?

จงเลือกคนที่เหมาะสมสำหรับบทบาทและหน้าที่ที่กำหนดไว้!

โดยพิจารณาว่านิสัยหรือบุคลิกของแต่ละคนเหมาะสมกับงานที่มอบหมายให้ ไม่เพียงแต่พิจารณาจากการแสดงออกทางวาจาเท่านั้น แต่ภาษากายก็เป็นสิ่งสำคัญในการพิจารณาด้วย

ฝ่ายประสานงานกับตำรวจ

บทบาทหลักของฝ่ายประสานงานกับตำรวจ คือ การสื่อสารระหว่างกลุ่ม (หรือกับผู้ประสานงานกลุ่ม) กับตำรวจ **ไม่ควรบอกหรือทำให้ตำรวจเข้าใจว่าผู้ประสานงานกลุ่ม คือแกนนำหรือผู้มีอำนาจตัดสินใจ** เพราะอาจทำให้ผู้ประสานงานอยู่ในตำแหน่งที่เปราะบาง

ตำแหน่งผู้ประสานงานกับตำรวจอาจเผชิญความตึงเครียดได้มาก ดังนั้น ท่านจะต้องเลือกคนที่มีประสบการณ์หรือติดต่อผู้ที่มีประสบการณ์เพื่อฝึกอบรมผู้ประสานงานกับตำรวจล่วงหน้า ผู้ประสานงานกับตำรวจที่ดีย่อมสามารถควบคุมความรู้สึกของตนเอง แสดงออกอย่างสงบ รู้แนวทางการประนีประนอม และจะไม่ใจร้อนเมื่อถูกยั่ว

นักสังเกตการณ์ทางกฎหมายหรือทีมรับมือการจับกุมเฉพาะหน้า

หากท่านคิดว่าจะมีความเสี่ยงต่อการถูกจับกุม ท่านควรตกลงกับทนายความก่อนที่จะมีการชุมนุม โพรตทำให้แน่ใจว่าผู้เข้าร่วมการชุมนุมมีหมายเลขโทรศัพท์ของทนายความหรือคณะกรรมการที่ติดตามด้านกฎหมาย (ขึ้นอยู่กับขนาดการชุมนุมของท่าน) นอกจากนี้ ท่านควรจัดให้มีผู้สังเกตการณ์ทางกฎหมายในการชุมนุม เพื่อให้แน่ใจว่าสิทธิการชุมนุมตามกฎหมายของท่านจะไม่ถูกบั่นทอนลงไปในประเทศไทย ท่านสามารถติดต่อสภาทนายความแห่งประเทศไทยหรือ องค์กร Enlaw ทั้งนี้ ถ้าท่านจัดการชุมนุมหรือการประท้วงขนาดใหญ่มาก ท่านยังสามารถติดต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้ส่งทีมสังเกตการณ์มาสำรวจการชุมนุมของท่าน

ทีมรักษาความปลอดภัย

บทบาทหลักของทีมรักษาความปลอดภัย คือ การประเมินความเสี่ยงก่อน ระหว่าง และหลังจากการชุมนุมและประสานงานกับแกนนำและทีมงานอื่นๆ เพื่อเสนอมาตรการการรักษาความปลอดภัยและสร้างความมั่นใจว่าสมาชิกที่เข้าร่วมการชุมนุมจะนำมาตรการไปปฏิบัติ ในกรณีที่มีความเสี่ยงเพิ่มหรือมีการเปลี่ยนแปลงการดำเนินการใดๆ ทีมรักษาความปลอดภัยควรประเมินว่ามาตรการในปัจจุบันเพียงพอหรือไม่ โดยอาจเสนอมาตรการใหม่หรือเพิ่มมาตรการที่เข้มงวดมากขึ้น

หากมีความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในการชุมนุม เช่น การจับกุมหรือมีกลุ่มอันธพาลเข้ามาใกล้การชุมนุม การประสานงานระหว่างทีมอื่นๆ และทีมรักษาความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญมาก ทีมรักษาความปลอดภัยต้องติดต่อประสานงานกับแกนนำ (หรือคณะแกนนำ) ตลอดเวลาและควรจะมีอำนาจในการตัดสินใจอย่างรวดเร็วตลอดระยะเวลาการชุมนุม การดำเนินการทุกอย่างควรจะมีเป้าหมายไปที่การสร้างความปลอดภัย เชื่อมั่นว่า สมาชิกในชุมชนที่ชุมนุมอยู่จะปลอดภัย

ผู้กำกับการณ์ชุมนุม

บทบาทของผู้กำกับการณ์ชุมนุม คือ สั่งการชุมนุมเดินขบวนและอำนวยความสะดวกให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการรักษาความปลอดภัย แกนนำกำกับการณ์ชุมนุมสามารถช่วยควบคุมความเร็วของการเดินขบวนและปกป้องผู้เข้าร่วมจากรถโดยการรักษาความปลอดภัยบนท้องถนนระหว่างที่มีการประท้วง ทั้งยังสามารถช่วยหลีกเลี่ยงปัญหากับตำรวจโดยไม่ขัดแย้งกันซึ่งหน้า และเปลี่ยนความขัดแย้งไปเป็นการประสานงาน (ผ่านการสื่อสารกับผู้ประสานงานของชุมชนกับตำรวจ)

ผู้กำกับการชุมนุมควรสวมเสื้อผ้าที่ทำให้เจ้าหน้าที่มองเห็นได้ชัดเจน เช่น สวมเสื้อสีสดใส สีเดียวกัน สวมเสื้อกั๊ก หรือสวมหมวก นอกจากนี้ผู้กำกับการชุมนุมยังสามารถเป็นผู้สำรวจบรรยากาศ และเป็นผู้นำการกล่าวคำขวัญหรือข้อความปลุกใจในการชุมนุมด้วย

การเตรียมพร้อมด้านอื่นๆ ได้แก่

- ▲ อาหารและเครื่องดื่ม
- ▲ อุปกรณ์กันฝน
- ▲ อุปกรณ์ปฐมพยาบาล
- ▲ โทรโข่งพร้อมถ่านสำรอง
- ▲ อุปกรณ์การสื่อสารสำหรับทีมงาน (โทรศัพท์ หรือ เครื่องส่งรับวิทยุ) หรืออาจใช้วิธีการสื่อสารอย่างรวดเร็วโดยการส่ง SMS (ผ่านโทรศัพท์มือถือ)
- ▲ ระบบเครื่องเสียงเคลื่อนที่
- ▲ เครื่องกำเนิดไฟฟ้าสำหรับระบบเครื่องเสียง
- ▲ กล้องวิดีโอและกล้องถ่ายภาพเพื่อบันทึกภาพการชุมนุม

ระหว่างการชุมนุม

- ▲ ท่านจะอย่างไรเมื่อมีความรุนแรงเกิดขึ้นหรือเมื่อตำรวจพยายามจับกุมผู้ชุมนุม? ท่านจะแยกย้ายกระจายตัวหรือจะถือคานเป็นโซ่มนุษย์และต่อต้าน? ท่านจะเลือกให้คนๆ เดียวถูกจับหรือถูกจับด้วยกันทั้งกลุ่ม?
- ▲ ท่านจะอย่างไรให้รู้จักผู้เข้าร่วมชุมนุมทั้งหมด เพื่อให้ท่านทราบเมื่อมีการส่งคนนอกมาสอดแนมการชุมนุมหรือส่งคนมาแทรกแซงเพื่อก่อความปั่นป่วนในการชุมนุม ท่านอาจต้องการให้ผู้ชุมนุมสวมใส่สัญลักษณ์บางอย่างเพื่อเป็นเครื่องหมายว่าใครคือผู้เข้าร่วมการชุมนุม โปรดตระหนักด้วยว่าวิธีนี้ทำให้ฝ่ายตรงข้ามระบุตัวท่านได้ง่ายขึ้น!
- ▲ ทุกคนทราบว่าจะต้องดำเนินการอย่างไรในกรณีฉุกเฉิน
- ▲ ทุกคนทราบว่าจะต้องดำเนินการอย่างไรในกรณีที่การชุมนุมประสบผลสำเร็จ: ท่านจะกลับไปจุดนัดพบเพื่อเฉลิมฉลอง ร่วมกันหาหรือ และประเมินผลหรือไม่?
- ▲ มีผู้บันทึกภาพการชุมนุมหรือไม่? เช่น ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดออกมาจับคำร้อง ท่านต้องมั่นใจว่าจะมีการบันทึกวิดีโอไว้ หรือถ้ามีความรุนแรงเกิดขึ้น ใครจะเป็นผู้บันทึกภาพเหตุการณ์ เพราะภาพเหล่านี้จะเป็นหลักฐานเมื่อท่านเข้าแจ้งความการละเมิดจากตำรวจ หรือแจ้งขอหาพวกอันธพาล เป็นต้น

หลังการประชุม

- ▲ ในกรณีที่สำเร็จ: เฉลิมฉลอง! และประเมินผล
- ▲ ในกรณีที่ล้มเหลว: ทารือและประเมินผล!
- ▲ ในกรณีที่มีการใช้ความรุนแรงหรือการจับกุม: ท่านจะดูแลผู้ถูกกระทำอย่างไร? จำเป็นต้องมีการดูแลให้ความช่วยเหลือเพิ่มเติมทางกฎหมายหรือไม่? มีสิ่งใดที่ท่านสามารถทำได้เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้ความรุนแรงหรือการจับกุมบ้าง
- ▲ ท่านต้องการออกแถลงการณ์ระบุความสำเร็จของท่าน หรือชี้แจงจุดยืนของท่านหรือไม่?
- ▲ ท่านจะดำเนินการต่อไปอย่างไร? มีขั้นตอนอะไรในอนาคตเพื่อให้แน่ใจว่าการดำเนินการจะมีประสิทธิภาพ

การติดต่อและประสานงานกับสื่อ: สิ่งที่ต้องทำและไม่ควรทำ

ท่านต้องใช้ยุทธศาสตร์ต่างหากในการทำงานกับสื่อ ความสนใจของสื่อ่นั้นเป็นประโยชน์แต่ก็อาจเป็นอันตรายได้เช่นกัน

การรายงานข่าวจากสื่อจะเป็นบวกต่อการต่อสู้ของท่านหรือไม่ ล้วนขึ้นอยู่กับวิธีการทำงานกับช่องทางของสื่อที่ท่านใช้ ท่านควรตั้งข้อสงสัยว่าเจ้าของสื่อเป็นใคร? สื่อมีผลประโยชน์เรื่องอะไรบ้าง? สื่อเกี่ยวข้องกับการเมืองหรือพรรคการเมืองใด? นักข่าวคนใดรายงานข่าวเกี่ยวกับปัญหานี้? จะเป็นการดีที่สุดถ้าท่านทำแผนการวิเคราะห์สื่อ เพื่อให้ท่านเห็นความแตกต่างว่าสื่อใดคือ สื่อ “ดี” สื่อใดคือสื่อ “เลว” สำหรับประเด็นปัญหาเฉพาะด้านของท่าน และดำเนินการตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลว่า ท่านต้องการให้สื่อใดมีส่วนร่วมและสื่อใดไม่ควรเข้าไปข้องแวะด้วย

เมื่อปรากฏชัดเจนว่าสื่อบางรายมีผลประโยชน์ทางธุรกิจเฉพาะด้าน การทำงานร่วมกับสื่อประเภทนี้มักไม่มีประโยชน์มากนัก เพราะสื่อจะไม่นำเสนอการต่อสู้ของท่านในทางบวก แม้ว่านักข่าวแต่ละคนอาจดูเห็นใจกับใจกับการต่อสู้ของท่าน แต่ถ้านักข่าวทำงานกับสื่อที่มีผลประโยชน์ทับซ้อนก็อาจเป็นไปได้เลยที่จะคาดหวังว่า สื่อจะรายงานข่าวในทางบวก ท้ายที่สุดแล้ว บรรณาธิการหนังสือพิมพ์หรือโทรทัศน์จะเป็นผู้ตัดสินใจว่า นักข่าวจะรายงานเนื้อหาอะไรและอย่างไร การรายงานข่าวเชิงบวกยังขึ้นอยู่กับยุทธศาสตร์และระดับการเตรียมตัวของท่าน คำแนะนำด้านล่างนี้จะช่วยให้ท่านพัฒนายุทธศาสตร์บางอย่าง และระบุข้อควรทำและไม่ควรทำในการรับมือกับสื่อ

สมาชิกชุมชนเพียงบางคนเท่านั้นที่มีความเหมาะสมในการทำงานกับสื่อ ท่านควรกำหนดคนที่จะให้สัมภาษณ์กับสื่อ (ชายหรือหญิงก็ได้) ที่มีบุคลิกสงบ เป็นกันเอง ทราบประวัติความเป็นมาและเป้าหมายของการเคลื่อนไหวเป็นอย่างดี

สิ่งที่ควรทำ

- ▲ สื่อสารด้วยข้อเท็จจริง
- ▲ จัดทำข้อเท็จจริงและประเด็นที่จะสื่อสาร

▲ เตรียมความพร้อมเรื่อง “การสื่อสารข้อความสั้นๆ สำหรับการให้สัมภาษณ์โทรทัศน์และวิทยุ” แก่ผู้ที่จะให้สัมภาษณ์สื่อ ฝึกซ้อมต่อหน้าเพื่อนหรือกล้อง (ถ้าท่านมีกล้อง) เพื่อการสื่อสารที่เป็นธรรมชาติและมีข้อความกินใจ

▲ ยิ้มแย้ม

▲ ให้สัมภาษณ์อย่างสงบและชัดเจนไม่ตื่นกลัว

▲ หากท่านไม่ทราบสิ่งที่สื่อถาม ตอบเพียงว่า “ดิฉัน/ผมไม่ทราบ แต่สิ่งที่ดิฉัน/ผมสามารถบอกได้ในขณะนี้คือ ...” หรือ “ดิฉัน/ผมต้องขอตรวจสอบก่อนว่า ...”

▲ ใช้เวลาหยุดคิดชั่วขณะก่อนตอบคำถาม

▲ ทราบประเด็นของเรื่องก่อนเริ่มต้นพูดหรือตอบคำถาม ผู้ให้สัมภาษณ์สามารถถามสื่อก่อนว่าจะถามประเด็นใดบ้าง

▲ ถ้าไม่แน่ใจว่าเข้าใจถูกต้อง ควรตรวจสอบประเด็นให้ชัดเจนเสียก่อน

▲ หนักแน่นในเรื่องราวและประเด็นของท่าน การที่บริษัทสูญเสียรายได้ส่วนหนึ่งเพราะการชุมนุมไม่ใช่เรื่องที่ท่านต้องกังวล ถ้านักข่าวระบุผลกระทบเชิงลบจากการชุมนุมของท่าน ควรชี้แจงให้นักข่าวทราบผลกระทบเชิงลบของโครงการ เช่น ความเสียหายต่อสภาพแวดล้อม ความเสี่ยงต่อสุขภาพที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน ผลกระทบต่อการทำมาหากินของคนหลายพันคน และผลกระทบต่อเด็ก ๆ ฯลฯ

ผู้ที่จะให้สัมภาษณ์สื่อมวลชน: ต้องพร้อมและเตรียมรับมือกับสื่อได้เป็นอย่างดี การพูดประเด็นปัญหาเฉพาะทางต่อหน้าสื่อ อาจทำให้ท่านเสียหลักและหวาดหวั่นกว่าพูดกับเพื่อนๆ โปรดแน่ใจว่าผู้ให้สัมภาษณ์มีเวลาเตรียมพร้อม ผ่านการฝึกฝนและการฝึกซ้อมก่อนเพื่อทำหน้าที่ได้อย่างสบายๆ

ประเด็นในการพูดคุย: ประเด็นในการพูดคุย คือ ข้อความสั้นๆ ที่สามารถอธิบายเป้าหมายของกลุ่มจากการตกลงร่วมกันระหว่างผู้จัดการชุมนุมทั้งหมด เพราะท่านไม่สามารถตรวจสอบว่า สื่อจะขอสัมภาษณ์หรืออ้างอิงคำพูดของสมาชิกผู้ชุมนุมคนใด ถ้าผู้ที่สื่อสัมภาษณ์ไม่ได้เป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายก็ควรบอกนักข่าวให้สัมภาษณ์ผู้ที่เตรียมไว้ แต่สมาชิกคนอื่นๆที่ไม่ใช่คนให้สัมภาษณ์สื่อควรทราบและบอกเล่าประเด็นการพูดคุยสองสามประเด็นได้ ประเด็นในการพูดคุยก็น่าจะเป็นโอกาสสุดท้ายที่จะสร้างความมั่นใจว่า ทุกคนที่มีส่วนร่วมในการชุมนุมเข้าใจตรงกัน

ข้อความเสียงสั้นๆ (Sound bites): ข้อความเสียงสั้นๆ ควรเป็นข้อความการให้สัมภาษณ์ที่กินใจ และชัดเจนมีความยาว 15-30 วินาที สามารถถ่ายทอดมุมมองของกลุ่มผ่านวิทยุหรือโทรทัศน์ที่มีเวลา การนำเสนอสั้นๆ ไม่สามารถถ่ายทอดคำอธิบายและรายละเอียดเป็นเวลานานได้ การที่ท่านมีข้อความเสียงสั้นๆ ในมือ มักมีโอกาสดูสูงที่จะได้ใช้แสดงมุมมองของท่าน เช่น

“ชุมชนของเราไม่ต่อต้านการพัฒนาแต่เราต้องการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีของเราและอาศัยอยู่อย่างกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม โครงการนี้จะละเลยสิทธิมนุษยชนและความต้องการของชุมชน ต้องการพูดคุยกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้ทุกฝ่ายสามารถตกลงกันและได้รับสิ่งที่แต่ละฝ่ายต้องการ”

สิ่งที่ไม่ควรทำ:

- ▲ เกทับ (พูดเรื่องที่ท่านไม่แน่ใจว่าเกินความจริงหรือไม่)
- ▲ โมโห ฉุนเฉียว
- ▲ ผลิตซ้ำข้อความที่มีลักษณะก้าวร้าวหรือไม่เหมาะสมที่นำเสนอโดยนักข่าว
- ▲ ยึดติดรายละเอียดหรือข้อโต้แย้งจากฝ่ายตรงข้ามของท่าน
- ▲ ปฏิบัติต่อนักข่าวราวกับว่าสื่อ นั้นเป็นคนไม่ฉลาดนัก
- ▲ ใช้ศัพท์เฉพาะทางที่คนอื่นไม่เข้าใจ
- ▲ เยาะเย้ย/ถากถาง
- ▲ ยินยอมให้นักข่าวเบี่ยงเบนประเด็นของท่าน กลายเป็นท่านต้องตอบคำถามเรื่องข้อโต้แย้งซึ่งไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ หรือไม่เป็นแนวคิดของท่านตลอดเวลา
- ▲ สนทนาแบบ “บอกความลับ แต่ไม่ให้นำไปเสนอข่าว” ผู้สื่อข่าวย่อมมองหาเรื่องราวที่น่าสนใจ จึงไม่อาจคาดหวังได้ว่า ธรรมชาติของการทำงานข่าวจะทำให้ นักข่าวเก็บความลับได้

หมายเหตุสั้น ๆ เรื่องสื่อสังคมออนไลน์:

สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Twitter หรือ Vine สำหรับเผยแพร่คลิปวิดีโอสั้นๆ สามารถสนับสนุนการรณรงค์ของท่านและช่วยให้ท่านเข้าถึงผู้ชมขนาดใหญ่ทั่วประเทศและระดับกว้างกว่า แต่ท่านต้องตระหนักถึงความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เช่น ความยุ่งยากในการควบคุมเนื้อหา (ทุกคนสามารถโพสต์ข้อความบนหน้าวอลล์ Facebook ของท่านได้), ท่านควรใส่ข้อมูลมากขนาดไหนที่หน้าโปรไฟล์, ท่านจะโพสต์อภิปรายประเด็นร้อนผ่าน Twitter ทันทีหรือท่านจะคอยโพสต์ประเด็นการอภิปรายภายหลังเมื่อสถานการณ์เย็นลงแล้วและหนักแน่นในประเด็นของท่านเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกตั้งข้อหาหมิ่นประมาทหรือข้อหาอื่นๆ, ท่านโพสต์ภาพหรือคลิปวิดีโอที่สามารถระบุตัวสมาชิกในชุมชนอื่นๆ โดยไม่ได้รับความยินยอมบน Facebook หรือเว็บไซต์อื่นๆ หรือไม่ และจะเกิดอะไรขึ้นถ้าสมาชิกชุมชนกลายเป็นเป้าในภายหลังเพราะสมาชิกคนนั้นเป็นส่วนหนึ่งในการเคลื่อนไหวของท่าน

ไม่ว่าท่านจะตัดสินใจดำเนินการอย่างไร ท่านต้องพิจารณาผลกระทบที่อาจเป็นไปได้ ด้านการรักษาความปลอดภัยของตัวเอง ของครอบครัวหรือชุมชนของท่าน และพิจารณาทางเลือกหรือมาตรการที่เหมาะสมเพื่อลดความเสี่ยงที่เกี่ยวข้อง

คู่มือการปกป้อง

และ

ความปลอดภัยสำหรับนักปกป้องสิทธิมนุษยชน
ระดับชุมชน

ภาคผนวก

- ภาคผนวก 1** ตัวอย่างแบบฟอร์มเพื่อนำเสนอเรื่องร้องเรียนไปยังคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- ภาคผนวก 2** หน่วยงานที่นักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนในชุมชนสามารถขอความช่วยเหลือได้
- ภาคผนวก 3** ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิและความรับผิดชอบของปัจเจกบุคคล กลุ่มบุคคล และองค์กรของสังคม ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างสากล

ภาคผนวก 1 ตัวอย่างแบบฟอร์มเพื่อนำเสนอเรื่องร้องเรียนไปยังคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่
ที่อยู่

เรื่อง ขอให้ท่านตรวจสอบการโจมตี หรือทำร้าย หรือละเมิดสิทธิมนุษยชนและหาทางปกป้องนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนกรณีชุมชน.....

เรียน นพ.นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ประธานคณะกรรมการด้านสิทธิชุมชน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการที่ชาวบ้านได้รับผลกระทบ

ตามที่กระผม/ดิฉัน ชาวบ้านหมู่บ้าน.....ได้รับผลกระทบจากโครงการ.....ที่ดำเนินการโดย.....โดยผลกระทบดังกล่าวส่งผลให้.....ชาวบ้านโดยกลุ่ม.....จึงได้ดำเนินการต่อต้านการพัฒนาดังกล่าว

ต่อมาวันที่.....เวลา.....ได้เกิดเหตุการณ์.....(โปรดเล่ารายละเอียดของเหตุการณ์ โดยระบุข้อมูลดังต่อไปนี้)

- เกิดอะไรขึ้นกับใคร/รายละเอียดของผู้ต้องสงสัย/มีผู้ได้รับบาดเจ็บหรือเดือดร้อนอย่างไรบ้าง/สถานที่เกิดเหตุ/มีพยานในเหตุการณ์หรือหลักฐานอะไรบ้าง/ได้แจ้งเหตุดังกล่าวไปที่ใดบ้าง/แต่ละที่มีการดำเนินการอย่างไรบ้าง/มีการสอบสวนจากตำรวจหรือไม่/รายละเอียดของตำรวจที่รับผิดชอบคดี (ชื่อ ตำแหน่ง)/เหตุใดถึงคิดว่าเหตุการณ์นี้เกี่ยวข้องกับการต่อสู้เพื่อสิทธิของชุมชน/ย่ำว่าชาวบ้านได้เรียกร้องต่อสู้เพื่อสิทธิขั้นพื้นฐานโดยรัฐธรรมนูญและสิทธิในการพัฒนาโดยชาวบ้านมีส่วนร่วมแต่การต่อสู้ทำให้มีผู้เสียผลประโยชน์

เหตุการณ์ดังกล่าวได้ก่อให้เกิดความหวาดกลัวต่อชีวิตและทรัพย์สินของชุมชน อีกทั้งเป็นการคุกคามนักต่อสู้เพื่อปกป้องสิทธิชุมชน ดังนั้น ทางกลุ่มจึงเรียนมาให้ท่านทราบและขอให้ท่านดำเนินการดังต่อไปนี้อย่างเร่งด่วน

1. ลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบกรณีดังกล่าว โดยที่ชาวบ้านมีความยินดีจะประสานกับท่านเพื่ออำนวยความสะดวก ในการจัดการตรวจสอบ พบปะกับชาวบ้านที่ได้รับความเดือดร้อนและจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
2. ขอให้ท่านประสานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มั่นใจได้ว่าจะมีการตรวจสอบ สอบสวน เหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นเพื่อความเป็นธรรมต่อผู้ได้รับความเดือดร้อน และหาทางป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์แบบนี้เกิดขึ้นอีก โดยขอให้ประสานกับ (วิเคราะห์ว่าจะให้หน่วยงานใดประสานกับ กสม. เช่น ผู้ว่าฯ หรือกระทรวงมหาดไทย) หรือเรียกร้องทางนโยบายกับนายกรัฐมนตรี และ ผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ระดับสูงในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อมิให้เกิดเหตุการณ์การคุกคามเช่นนี้ขึ้นอีก

ทางกลุ่มฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะดำเนินการโดยเร่งด่วน โดยที่ท่านสามารถติดต่อรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ ชื่อ.....(เบอร์โทรศัพท์.....)

ขอแสดงความนับถือ

ลงนาม

ภาคผนวก 2 หน่วยงานที่นักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนในชุมชนสามารถขอความช่วยเหลือได้

- หน่วยงานราชการ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.)

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือ กสม. มีภารกิจในการรับเรื่องร้องเรียน ตรวจสอบกรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชน และเสนอให้มีการชดเชยเยียวยารายบุคคลหรือองค์กรในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนขึ้น กสม. ยังสามารถให้คำแนะนำองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีหรือเร่งรัดหน่วยงานราชการอื่นๆ ให้ปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนในชุมชน นอกจากนี้ กสม. อาจเป็นผู้ยื่นฟ้องแทนบุคคลหรือองค์กรที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนได้ในกรณีที่มีการร้องขอ

คณะอนุกรรมการด้านสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง
คณะอนุกรรมการด้านที่ดินและป่า
คณะอนุกรรมการด้านสิทธิชุมชน

นายแพทย์นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ (วาระการดำรงตำแหน่ง 25 มิถุนายน 2552 - 24 มิถุนายน 2558)
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550
อาคารรัฐประศาสนภักดี (อาคารบี) ชั้น 6-7
120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง
เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210
โทรศัพท์ 0-2141-3814
โทรสาร 0-2143-9555
ร้องเรียน help@nhrc.or.th

สำนักนายกรัฐมนตรี

นอกจากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีแล้ว สำนักนายกรัฐมนตรียังจัดตั้งศูนย์บริการประชาชนให้เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนถึงนายกรัฐมนตรี การยื่นเรื่องร้องเรียนสามารถทำได้โดยการโทรแจ้งสายด่วน, ส่งไปรษณีย์ หรือติดต่อโดยตรงที่หน่วยงาน

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล
1 ถนนพิษณุโลก เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์ 0-2288-4000

ศูนย์บริการประชาชน

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ตู้ ปณ.1111

ปณ. ทำเนียบรัฐบาล กรุงเทพฯ 10302

โทรศัพท์ 0-2283-1270-84

โทรสาร 0-2281-4358

สายด่วน 1111

กระทรวงยุติธรรม

กระทรวงยุติธรรมมีภารกิจในการอำนวยความสะดวกให้ประชาชนเข้าถึงช่องทางทางกฎหมาย เช่นเดียวกับมีหน้าที่ในการสร้างหลักประกันด้านสิทธิเสรีภาพให้แก่ประชาชน โดยมีกลไกที่สร้างขึ้นเพื่อบรรลุมิติวัตถุประสงค์ดังกล่าว ดังต่อไปนี้

สำนักงานยุติธรรมจังหวัด

สำนักงานยุติธรรมจังหวัดซึ่งมีที่ตั้งในทุกจังหวัดของประเทศไทย และถูกออกแบบให้เป็นช่องทางแรกที่จะอำนวยความสะดวกให้ประชาชนเข้าถึงบริการและความช่วยเหลือทางกฎหมายจากกระทรวงยุติธรรมโดยง่าย สำนักงานยุติธรรมจังหวัดแต่ละแห่งจะมี “คลินิกยุติธรรม” ที่สามารถให้คำปรึกษาทางกฎหมาย ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนยุติธรรม และโครงการคุ้มครองพยาน ในส่วนของกองทุนยุติธรรมนั้นมีขึ้นเพื่อให้ประชาชนมีหลักประกันการปล่อยตัวชั่วคราวเมื่อตกเป็นผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญาตามสิทธิพื้นฐานที่บัญญัติไว้ตามรัฐธรรมนูญ

โทรศัพท์หมายเลขกลาง 0-2141-5100

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ทำงานประสานกับสำนักงานยุติธรรมจังหวัดและเปิดให้การช่วยเหลือเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนโดยตรงโดยมีหน่วยงานในสังกัด ได้แก่ กองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ, กองทุนยุติธรรม, คลินิกยุติธรรม, สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา

- กองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ

กองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพมีหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพผ่านทางโทรศัพท์และไปรษณีย์

รับเรื่องราวร้องทุกข์ 0-2141-2905-14

- กองทุนยุติธรรม

กองทุนยุติธรรมให้ความช่วยเหลือทางการเงินเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในกระบวนการยุติธรรม เช่น เงินทุนเพื่อการประกันตัวชั่วคราว (เงินที่ให้ยืมไปใช้ในการประกันตัวในคดีอาญา หากไม่มีการรับฟ้องเงินจำนวนนั้นจะต้องถูกนำมาคืน), ค่าจ้างทนายความ, ค่าธรรมเนียมศาล, ค่าอุปกรณ์ และค่าใช้จ่ายในกระบวนการตรวจสอบหาข้อเท็จจริงในกระบวนการยุติธรรม, ค่าเดินทางและการชดเชยเยียวยา

โทรศัพท์ 0-2141-2915-20

- สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา

ตามพรบ. การช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาพ.ศ. 2544 และตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 245, 246 และ 247 ของรัฐธรรมนูญ ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญามีสิทธิขอรับการเยียวยาจากความเสียหายที่เกิดขึ้นในคดีอาญาหลังจากที่มีคำพิพากษาว่าไม่มีความผิดในกรณีที่ถูกกล่าวหาหรือเป็นผู้เสียหายจากคดีอาญาที่บุคคลอื่นกระทำผิด โดยผู้ขอรับสิทธิสามารถติดต่อคลินิกยุติธรรมหรือหมายเลขตรงตามที่ระบุด้านล่าง

โทรศัพท์ 0-2141-2838-99

โทรสาร 0-2143-9665-8

สำนักงานคุ้มครองพยาน

สำนักงานคุ้มครองพยานจัดทำโครงการคุ้มครองพยานสำหรับผู้ที่ตกอยู่ในความเสี่ยงในฐานะที่เป็นพยานคดีอาญา โดยมีระดับความคุ้มครองสองประการ คือ การเฝ้ายาม 24 ชั่วโมงและการย้ายที่อยู่ไปยังสถานที่ปลอดภัย

โทรศัพท์ 0-2141-2941-65

โทรสาร 0-2143-9672-3

กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI)

กรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือ DSI ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อการสืบสวนสอบสวนคดีอาญาที่มีความซับซ้อน ได้แก่ คดีที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและระบบเศรษฐกิจของชาติ, อาชญากรรมระหว่างประเทศและคดีที่เกี่ยวข้องกับบุคคลผู้มีอิทธิพล หรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐและเจ้าหน้าที่ทางการเมืองระดับสูง DSI จะไม่รับสืบสวนคดีปกครอง นอกเสียจากว่าเป็นคดีที่อยู่ในข่ายความซับซ้อนข้างต้น

รับเรื่องร้องทุกข์ 0-2831-9888 ต่อ 3101

นอกจากนี้ หน่วยงานราชการโดยทั่วไปมักมีส่วนราชการที่รับเรื่องราวร้องทุกข์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หน่วยงานราชการที่มีภารกิจโดยตรงในการสร้างหลักประกันการปกครองที่ดี การใช้อำนาจรัฐอย่างชอบธรรม และการให้ความคุ้มครองแก่ประชาชน

กระทรวงมหาดไทย

กลุ่มงานร้องทุกข์

สำนักงานรัฐมนตรี

ถนนอัษฎางค์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200

โทรศัพท์ 02-222-1201, 02-226-4814

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ฝ่ายรับเรื่องราวร้องทุกข์

สำนักงานจรตำรวจ

อาคาร 1 ชั้น 1 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ

โทรศัพท์ 0-2205-1184, 0-2205-1194

สำนักผู้ตรวจการแผ่นดิน

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550

อาคารรัฐประศาสนภักดี (อาคารบี) ชั้น 5

120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210

โทรศัพท์ 0-2141-9100

โทรสาร 0-2143-8341

สายด่วน 1676

ศาลปกครอง (ขณะนี้ไม่มีแผนคดีสิ่งแวดล้อม)

ศูนย์บริการประชาชน

สำนักประชาสัมพันธ์

สำนักงานศาลปกครอง

อาคารศาลปกครอง ชั้น 1

120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ

แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210

โทรศัพท์ 0-2141-1111

สายด่วน 1355

- **องค์กรอิสระ**

สภาพทนายความ

สภาพทนายความประกอบไปด้วยผู้ทรงคุณวุฒิทางกฎหมายและทีมทนายความที่ยินดีให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่นักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนในชุมชน

7/89 อาคาร 10 ถนนราชดำเนินกลาง
แขวงบวรนิเวศน์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200
โทรศัพท์ 0-2629-1430

สำนักงานอัยการสูงสุด

สำนักงานอัยการสูงสุดจัดตั้งขึ้นเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของรัฐ ในขณะที่เดียวกันมีหน้าที่ในการสร้างหลักประกันด้านสิทธิเสรีภาพให้กับประชาชนด้วย

สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายให้ประชาชน
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550
อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์
120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210
โทรศัพท์ 0-2142-5128, 0-2142-2076-77, 0-2142-2099
โทรสาร 0-2143-9169

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.)

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือ ปปช. รับเรื่องร้องเรียนเพื่อการตรวจสอบการกระทำอันเป็นเหตุสงสัยเกี่ยวกับการทุจริตภาครัฐ

361 ถนนนนทบุรี ตำบลท่าทราย
อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000
ตู้ ปณ. 100 เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์ 0 2528 4800 - 49

- **องค์กรภาคประชาสังคม**
 - **องค์กรภาคประชาสังคมไทย**

โครงการนิติธรรมสิ่งแวดล้อม (EnLaw)

เอนลอว์ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายและให้การสนับสนุนการรณรงค์ให้เกิดความยุติธรรมในคดีที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ฐานทรัพยากรและสิทธิชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการต่อสู้คดีปกครอง

505/12 ซอยรามคำแหง 39
 แขวงพลับพลา เขตวังทองหลาง
 กรุงเทพฯ 10310
 โทรศัพท์ 02-318-9439, 02-184-4523
 โทรสาร 02-318-9439
 อีเมลล์ enlawthai@gmail.com

ศูนย์ข้อมูลชุมชน

ศูนย์ข้อมูลชุมชนให้ความช่วยเหลือทางคดีความที่เกี่ยวข้องกับสิทธิชุมชน และมีการจัดอบรมเพื่อสร้างศักยภาพและเพิ่มองค์ความรู้ด้านกฎหมายและสิทธิมนุษยชนแก่นักต่อสู้เพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชนในชุมชนปีละครั้ง

1838/37 ซอยจรัญทรัพย์ ถนนสิรินธร
 เขตบางพลัด กรุงเทพฯ 10700
 โทรศัพท์ 0-2881-1599

มูลนิธิศักยภาพชุมชน (PECF)

มูลนิธิศักยภาพชุมชนมีเครือข่ายกับองค์กรภาคประชาสังคมอย่างกว้างขวางและสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับกลไกสิทธิมนุษยชนและการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งในกลไกระดับประเทศและกลไกระหว่างประเทศ

1/546 ถนนนวลจันทร์
 แขวงคลองกุ่ม เขตบึงกุ่ม
 กรุงเทพฯ 10230
 โทรศัพท์/โทรสาร 0-2946-6104
 อีเมลล์ info@peoplesempowerment.org

สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.)

สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชนรณรงค์เพื่อการเปลี่ยนแปลงในประเด็นที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และสามารถประสานงานเพื่อการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่นักต่อสู้เพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชนในชุมชน

109 ซอยสิทธิชน ถนนสุทธิสารวินิจฉัย
แขวงสามเสนนอก เขตห้วยขวาง
กรุงเทพฯ 10310
โทรศัพท์ 0-2275-4230
อีเมล ucl@loxinfo.co.th

- **องค์กรภาคประชาสังคมต่างประเทศ**

ฮิวแมนไรท์วอตช์ (HRW)

ฮิวแมนไรท์วอตช์เป็นหนึ่งในองค์กรอิสระที่มีชื่อเสียงของโลกที่อุทิศตนเพื่อการปกป้องสิทธิมนุษยชน องค์กรดังกล่าวมีสำนักงานในประเทศไทยและเจ้าหน้าที่ที่สามารถสื่อสารภาษาไทยได้

<http://www.hrw.org/asia/thailand>

แอมเนสตี้ ประเทศไทย

องค์กรแอมเนสตี้สากล คือ ขบวนการเคลื่อนไหวระดับโลกซึ่งมีสมาชิกให้การสนับสนุนจำนวนสามล้านคน โดยสมาชิกและนักกิจกรรมเหล่านี้มาจาก 150 ประเทศ ร่วมกันทำงานรณรงค์เรียกร้องให้ยุติการละเมิดสิทธิมนุษยชน แอมเนสตี้ประเทศไทยและแอมเนสตี้สากลมีสาขาในประเทศไทย

90/24 ซอย 1 ถนนลาดพร้าว
แขวงจอมพล เขตจตุจักร
กรุงเทพฯ 10900
โทรศัพท์ 0-2513-8745
โทรสาร 0-2939-2534
อีเมล info@amnesty.or.th
<http://www.amnesty.or.th>

สมาพันธ์สิทธิมนุษยชนสากล (FIDH)

FIDH เป็นเครือข่ายองค์กรระหว่างประเทศที่ประกอบด้วยองค์กรสมาชิก 178 องค์กรทั่วโลก รวมถึงองค์กรสมาชิกในประเทศไทยด้วย

<http://www.fidh.org/-Thailand->

ฟรอนต์ไลน์ดีเฟนเดอร์

ฟรอนต์ไลน์ฯ เป็นมูลนิธิสากลสำหรับการปกป้องนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชน โดยมีการจัดสรรเงินกองทุนด้านความปลอดภัย ให้การสนับสนุนงานรณรงค์เรียกร้องด้านสิทธิมนุษยชน และมีสายด่วนเพื่อการปกป้องนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนที่ตกอยู่ในความเสี่ยงตลอด 24 ชั่วโมง

Hotline: +353 (0) 1 21 00 489

<http://www.frontlinedefenders.org/>

- **องค์กรระหว่างประเทศ**

องค์กรระหว่างประเทศมีพันธกรณีที่ถูกบัญญัติขึ้นจากกฎหมายระหว่างประเทศในการทำหน้าที่และให้ความรับผิดชอบต่อการสร้างหลักประกันด้านการปกป้องสิทธิมนุษยชนและนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชน โดยสามารถส่งข้อร้องเรียนหรือขอความช่วยเหลือจากองค์กรเหล่านี้ได้ในภาษาไทย เนื่องจากองค์กรเหล่านี้มักมีเจ้าหน้าที่ที่สามารถสื่อสารภาษาไทยประจำการอยู่

สำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (OHCHR)

OHCHR สนับสนุนและเรียกร้องให้เกิดความตระหนักในประเด็นด้านสิทธิมนุษยชน นักต่อสู้เพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชนในชุมชนสามารถส่งข้อร้องเรียนหรือข้อกังวลเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนในชุมชนไปยังสำนักงาน เพื่อเชิญให้ตัวแทนเจ้าหน้าที่เข้าร่วมสังเกตการณ์คดีหรือเยี่ยมเยียนชุมชนเพื่อขยายผลในงานรณรงค์และการต่อสู้เพื่อสิทธิชุมชน

อาคารสหประชาชาติ ชั้น ๑

ถนนราชดำเนินนอก กรุงเทพฯ 10200

โทรศัพท์ 0-2288-1235

โทรสาร 0-2288-3009

อีเมล OHCHR.Bangkok@un.org

ผู้ตรวจการพิเศษสหประชาชาติ (UNSR)

ผู้ตรวจการพิเศษสหประชาชาติได้รับการกิจเฉพาะด้านในการติดตามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยผู้ตรวจการพิเศษสหประชาชาติสามารถวิจารณ์ เขียนจดหมายแสดงข้อซักถาม และให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายแก่รัฐบาลประเทศที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนดังกล่าวให้ปฏิบัติตามข้อกฎหมายระหว่างประเทศที่ประเทศนั้นๆ ให้การรับรอง

สำหรับการติดต่อผู้ตรวจการพิเศษสหประชาชาติในกรณีเร่งด่วน

อีเมล: urgent-action@ohchr.org

ผู้ตรวจการพิเศษสหประชาชาติในด้านที่เกี่ยวกับการปกป้องนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชน ได้แก่

ผู้ตรวจการพิเศษสหประชาชาติด้านนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

Palais des Nations

CH-1211 Geneva 10

Switzerland

แฟกซ์: + 41 22 917 9006

อีเมล: urgent-action@ohchr.org

ผู้ตรวจการพิเศษสหประชาชาติด้านเสรีภาพในการแสดงออก

Palais des Nations

CH-1211 Geneva 10

Switzerland

แฟกซ์: +41 22 917 9006

อีเมลล์: freedex@ohchr.org

ผู้ตรวจการพิเศษสหประชาชาติด้านเสรีภาพในการชุมนุม

Palais des Nations

CH-1211 Geneva 10

Switzerland

แฟกซ์: + 41 22 917 9006

อีเมลล์: freeassembly@ohchr.org

ผู้ตรวจการพิเศษสหประชาชาติด้านการซ้อมทรมาน

Palais des Nations

CH-1211 Geneva 10

Switzerland

แฟกซ์: + 41 22 917 9006

อีเมลล์: sr-torture@ohchr.org

ผู้ตรวจการพิเศษสหประชาชาติด้านความรุนแรงต่อผู้หญิง

Palais des Nations

CH-1211 Geneva 10

Switzerland

แฟกซ์: + 41 22 917 9006

อีเมลล์: vaw@ohchr.org

ผู้ตรวจการพิเศษสหประชาชาติด้านการสังหารนอกกฎหมาย

Palais des Nations

CH-1211 Geneva 10

Switzerland

แฟกซ์: + 41 22 917 9006

อีเมลล์: urgent-action@ohchr.org

คณะผู้แทนสหภาพยุโรปประจำประเทศไทย

คณะผู้แทนสหภาพยุโรปประจำประเทศไทยอำนวยความสะดวกด้านการสื่อสารและการประสานงานกับผู้แทนทางการทูตของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปในประเทศไทย ภายใต้แนวทางปฏิบัติของสหภาพยุโรปเพื่อคุ้มครองนักท่องเที่ยวเพื่อสิทธิมนุษยชน คณะผู้แทนสหภาพยุโรปและประเทศสมาชิกต่างมีพันธกรณีในการสนับสนุนและปกป้องนักท่องเที่ยวเพื่อสิทธิมนุษยชนในประเทศที่ตนประจำการอยู่ โดยคณะผู้แทนทางการทูตเหล่านี้สามารถเข้าร่วมสังเกตการณ์คดีหรือออกแถลงการณ์แสดงความกังวลใจต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้น

อาคารเคียนทงวน 2 ชั้น 19

140/1 ถนนวิทญู กรุงเทพฯ

ประเทศไทย 10330

โทรศัพท์ 0-2305-2600 / 2700

โทรสาร 0-2255-9113

อีเมล delegation-thailand@eeas.europa.eu

http://eeas.europa.eu/delegations/thailand/index_th.htm

- **สื่อ**

หนังสือพิมพ์ออนไลน์ประชาไท

409 ซอยโรหิตสุข ประชาราษฎร์บำเพ็ญ 5

แขวงห้วยขวาง เขตห้วยขวาง

กรุงเทพฯ 10310

โทรศัพท์ 0-2690-2711

โทรสาร 0-2690-2712

อีเมล info@prachatai.com

สำนักข่าวประชาธรรม

77/1 หมู่ 5 ตำบลสุเทพ

อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50200

โทรศัพท์ 053-810-779

อีเมล newspnn@hotmail.com, pnn.thailand@gmail.com

ศูนย์สื่อชุมชนเพื่อสังคมที่เป็นธรรม (ศสร.)

ตึกปูน. 14 อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41000

โทรศัพท์ 081-3696266

อีเมล dech_61@yahoo.com; huktin.ud@gmail.com

สำนักข่าวอิศรา

ศูนย์ข่าวเพื่อชุมชน

สถาบันอิศรา มูลนิธิพัฒนาสื่อมวลชนแห่งประเทศไทย

538/1 ถนนสามเสน

แขวงดุสิต เขตดุสิต

กรุงเทพมหานคร 10300

โทรศัพท์ 0-2241-3160

โทรสาร 0-2241-3161

ศูนย์ข้อมูลและข่าวสืบสวนเพื่อสิทธิพลเมือง (TCIJ)

1371 ถนนพหลโยธิน

แขวงสามเสนใน เขตพญาไท

กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ 0-2278-7904

อีเมล info@tcijthai.com

ภาคผนวก 3 ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิและความรับผิดชอบของปัจเจกบุคคล กลุ่มบุคคล และองค์กรของสังคม ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างสากล

สมัชชาใหญ่สหประชาชาติ

ยืนยัน ความสำคัญในการปฏิบัติตามจุดมุ่งหมายและหลักการของกฎบัตรสหประชาชาติ ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งปวงสำหรับทุกคนในทุกประเทศของโลก

ยืนยันด้วย ถึงความสำคัญของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และกติการระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนทั้งหลาย ตามข้อมติที่ 2200 (XXI) ว่าเป็นพื้นฐานของความพยายามระหว่างประเทศในการส่งเสริมให้มีการเคารพและปฏิบัติตามสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานอย่างเป็นสากล และให้ความสำคัญแก่ตราสารสิทธิมนุษยชนอื่นๆ ที่ได้รับการรับรองภายใต้ระบบสหประชาชาติ และในระดับภูมิภาค

ย้ำว่า สมาชิกของประชาคมระหว่างประเทศทั้งปวงต้องดำเนินการโดยร่วมกันและแยกกัน ในการปฏิบัติตามพันธกรณีอย่างจริงจัง เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้เกิดการเคารพสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานสำหรับทุกคนโดยปราศจากการแบ่งแยกทั้งหมด รวมทั้งที่มีพื้นฐานจากเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรืออื่นใด ต้นกำเนิดแห่งชาติและสังคม ทรัพย์สิน สถานะการเกิดหรืออื่นใด และยืนยันถึงความสำคัญอย่างยิ่งในการให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อทำให้เกิดการปฏิบัติตามพันธกรณีตามกฎบัตรให้เป็นจริง

ยอมรับ บทบาทความสำคัญของความร่วมมือระหว่างประเทศ ผลงานที่มีคุณค่าของปัจเจกบุคคล กลุ่มบุคคล และสมาคมทั้งหลาย ที่ส่งผลให้เกิดการขจัดการละเมิดสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งปวงของประชาชาติและปัจเจกบุคคล รวมถึงการละเมิดอย่างเป็นระบบรุนแรงและกว้างขวาง เช่น การละเมิดอันเป็นผลมาจากการเหยียดผิว การเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติทุกรูปแบบ ลัทธิล่าอาณานิคม การยึดครองหรือการครอบงำโดยต่างชาติ การรุกรานหรือคุกคามต่ออธิปไตยของชาติ เอกภาพของชาติ หรือบูรณภาพของดินแดน และจากการปฏิเสธการยอมรับในสิทธิของประชาชาติในการกำหนดเจตจำนง รวมถึงสิทธิของประชาชนทุกคนในการมีอธิปไตยเหนือความมั่งคั่งและทรัพยากรธรรมชาติอย่างเต็มที่

ตระหนักถึง ความสัมพันธ์ระหว่างสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศกับการได้รับสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน และระลึกว่าความไร้สันติภาพและความมั่นคงปลอดภัยไม่สามารถเป็นข้ออ้างในการละเมิดได้

ย้ำว่า สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งปวงเป็นสากล ไม่สามารถแบ่งแยกได้ ขึ้นต่อกันเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันและควรได้รับการส่งเสริมและนำไปปฏิบัติด้วยความยุติธรรมและเป็นธรรม โดยปราศจากความอคติในการปฏิบัติเฉพาะประเภทของสิทธิและเสรีภาพเหล่านั้น

ย้าว่า ความรับผิดชอบและหน้าที่เบื้องต้นในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพ
ขั้นพื้นฐานเป็นของรัฐ

ตระหนักถึง สิทธิและความรับผิดชอบของปัจเจกบุคคล กลุ่มบุคคล และสมาคมทั้งหลายในการ
ส่งเสริมความเคารพและก่อให้เกิดความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานในระดับประเทศและ
ระหว่างประเทศ

จึงประกาศว่า

ข้อ 1

บุคคลทุกคนมีสิทธิ โดยลำพังหรือร่วมกับผู้อื่นที่จะส่งเสริมและต่อสู้เพื่อให้เกิดการคุ้มครอง และ
ตระหนักถึงสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ในระดับประเทศและระหว่างประเทศ

ข้อ 2

1. รัฐแต่ละรัฐมีความรับผิดชอบและหน้าที่ในเบื้องต้นที่จะคุ้มครอง ส่งเสริมและนำสิทธิมนุษยชน
และเสรีภาพขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติ อาทิ โดยการดำเนินขั้นตอนต่างๆ ที่อาจจำเป็นต่อการสร้างสภาพที่
เหมาะสมในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และอื่นๆ รวมถึงการประกันทางกฎหมายที่จำเป็นเพื่อให้
มั่นใจว่า ทุกคนที่อยู่ภายใต้อำนาจรัฐโดยลำพังและโดยร่วมกับผู้อื่น ได้รับสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน
ในทางปฏิบัติจริง

2. รัฐแต่ละรัฐต้องดำเนินขั้นตอนด้านนิติบัญญัติ การบริหาร และอื่นๆ ที่จำเป็นเพื่อให้มั่นใจ
ว่า สิทธิและเสรีภาพทั้งหลายแห่งปฏิญญานี้ได้รับการประกันอย่างเป็นผล

ข้อ 3

กฎหมายภายในประเทศที่สอดคล้องกับกฎบัตรสหประชาชาติและพันธกรณีระหว่างประเทศอื่นๆ
ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ถือเป็นกรอบกระบวนการยุติธรรมที่จะให้
มีการปฏิบัติและใช้สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน รวมทั้งเป็นกรอบสำหรับการดำเนินกิจกรรม
ทั้งปวงที่ควรปฏิบัติตามปฏิญญานี้ เพื่อการส่งเสริม คุ้มครอง และได้รับสิทธิและเสรีภาพเหล่านี้

ข้อ 4

ข้อความใดในปฏิญญานี้จะต้องไม่นำไปตีความในทางที่เสื่อมเสียหรือขัดแย้งกับวัตถุประสงค์
และหลักการของกฎบัตรสหประชาชาติ หรือจำกัด หรือลดทอนจากบทบัญญัติของปฏิญญาสากลว่าด้วย
สิทธิมนุษยชน กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ตราสารระหว่างประเทศ และคำมั่นสัญญา
อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้

ข้อ 5

ด้วยจุดประสงค์ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน บุคคลทุกคนมี
สิทธิโดยลำพังหรือโดยร่วมกับผู้อื่น ในระดับประเทศและระหว่างประเทศในการ

- (1) พบหรือชุมนุมกันอย่างสันติ
- (2) ก่อตั้ง ร่วม หรือมีส่วนร่วมในองค์การเอกชน สมาคมหรือกลุ่มทั้งหลาย
- (3) ติดต่อสื่อสารกับองค์การเอกชน หรือองค์การระหว่างประเทศ

ข้อ 6

บุคคลทุกคนมีสิทธิ โดยลำพังหรือโดยร่วมกับผู้อื่นในการ

(ก) รับรู้ เสาะหา ได้มา ได้รับ และครอบครองข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งปวง รวมทั้ง การเข้าถึงข้อมูลว่าสิทธิและเสรีภาพเหล่านั้นจะทำให้มีผลในทางกฎหมาย การศาล และการบริหารภายในประเทศได้อย่างไร

(ข) จัดพิมพ์ แจ้าง หรือ เผยแพร่ ความคิดเห็น ข้อมูล หรือความรู้ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งปวงได้อย่างเสรี ทั้งนี้ ตามที่กำหนดไว้ในตราสารด้านสิทธิมนุษยชนหรือตราสารระหว่างประเทศอื่นที่เกี่ยวข้อง

(ค) เรียนรู้ อภิปราย ก่อตั้ง หรือมีความคิดเห็นในการเคารพสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งปวงในด้านกฎหมายและปฏิบัติจริงด้วยวิธีการดังกล่าวหรือวิธีอื่นที่เหมาะสม เพื่อให้สาธารณชนมีความสนใจเกี่ยวกับเรื่องนี้

ข้อ 7

บุคคลทุกคน โดยลำพังหรือโดยร่วมมีกับผู้อื่น มีสิทธิที่จะพัฒนา และอภิปรายแนวคิดใหม่ด้านสิทธิมนุษยชน หลักการ และการรณรงค์ให้เกิดการยอมรับ

ข้อ 8

1. บุคคลทุกคนมีสิทธิโดยลำพังหรือโดยร่วมมีกับผู้อื่นในการเข้าถึงอย่างมีประสิทธิภาพโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ ในการมีส่วนร่วมกับรัฐบาลของตน และการดำเนินงานสาธารณะ

2. ทั้งนี้ รวมถึงสิทธิ โดยลำพังหรือโดยร่วมกับผู้อื่น ในการยื่นข้อวิจารณ์ต่อองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐบาล เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานสาธารณะ รวมทั้งการชี้ให้เห็นถึงเรื่องใดก็ตามของการดำเนินการที่อาจขัดขวางหรือหยุดยั้งการส่งเสริม ค้ำครอง และการบรรลุถึงสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

ข้อ 9

1. ในการใช้สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน รวมทั้งการส่งเสริมและค้ำครองสิทธิมนุษยชนตามที่อ้างถึงในปฏิญญานี้ บุคคลทุกคนมีสิทธิ โดยลำพังหรือโดยร่วมกับผู้อื่นที่จะได้รับประโยชน์จากการเยียวยาอย่างมีประสิทธิภาพ และได้รับการคุ้มครองเมื่อมีการละเมิดสิทธิเหล่านั้น

2. เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายดังกล่าว บุคคลทุกคนที่เห็นว่าสิทธิหรือเสรีภาพของตนถูกละเมิด ย่อมมีสิทธิ ไม่ว่าด้วยตนเองหรือผ่านทางผู้แทนที่ได้รับมอบอำนาจตามกฎหมายที่จะร้องเรียน และให้มีการนำเรื่องร้องเรียนสู่การพิจารณาโดยพลันอย่างเปิดเผย โดยคณะตุลาการหรือหน่วยงานที่มีอำนาจเกี่ยวข้อง ที่เป็นอิสระและเป็นกลาง และให้มีการตัดสินตามที่กฎหมายบัญญัติในการแก้ไขการละเมิด รวมทั้งค่าชดเชย หากเกิดการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพบุคคลนั้น รวมทั้งการบังคับการให้เป็นไปตามคำตัดสินและเงินชดเชยในขั้นสุดท้ายโดยมิชักช้า

3. เพื่อให้เป็นไปตามจุดหมายเช่นเดียวกัน บุคคลทุกคนมีสิทธิ โดยลำพังหรือโดยร่วมกับผู้อื่น ในการ

(ก) ร้องเรียนนโยบายหรือการกระทำของเจ้าหน้าที่เฉพาะรายและของหน่วยงานของรัฐบาล ในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน โดยการยื่นคำร้องหรือวิธีการอื่นที่เหมาะสมไปยังองค์กรที่มีอำนาจด้านตุลาการ บริหาร หรือนิติบัญญัติภายในประเทศ หรือองค์กรที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องอื่นตามที่ระบบกฎหมายของรัฐนั้นระบุที่จะตัดสินคำร้องเรียนได้โดยมิชักช้า

(ข) เข้าร่วมกระบวนการรับฟัง พิจารณา และไต่สวนสาธารณะเพื่อให้ได้ความเห็นที่จะสร้างมติในการปฏิบัติตามกฎหมายภายในประเทศ และพันธกรณีค้ำประกันสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

(ค) เสนอและให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมายอย่างมีคุณภาพของวิชาชีพ หรือคำแนะนำและความช่วยเหลืออื่นใดที่เกี่ยวข้องอื่นในการพิทักษ์สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

4. เพื่อให้เป็นไปตามจุดหมายเช่นเดียวกัน และเพื่อให้เป็นไปตามตราสารและกระบวนการระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง บุคคลทุกคนมีสิทธิ โดยลำพังหรือโดยร่วมกับผู้อื่นที่จะเข้าถึงและสื่อสารโดยไม่ถูกกีดกันกับหน่วยงานระหว่างประเทศทั่วไปหรือมีหน้าที่เฉพาะในการรับพิจารณาคำร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน

5. รัฐควรดำเนินการสอบสวนโดยฉับพลันอย่างเป็นกลาง หรือประกันว่าจะมีการสืบสวนเมื่อมีเหตุที่น่าเชื่อถือได้ว่าการละเมิดสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานในดินแดนที่อยู่ภายใต้เขตอาณาของรัฐนั้น

ข้อ 10

บุคคลจะต้องไม่เข้าร่วมโดยการกระทำหรือเพิกเฉยไม่กระทำเมื่อจำเป็น ที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน และบุคคลจะต้องไม่ถูกลงโทษหรือได้รับการปฏิบัติเยี่ยงปรปักษ์ใดๆ ในการปฏิเสธการกระทำดังกล่าว

ข้อ 11

บุคคลทุกคนมีสิทธิ โดยลำพังหรือโดยร่วมกับผู้อื่น ในการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพที่ถูกต้องตามกฎหมาย บุคคลทุกคนที่โดยอาชีพของบุคคลนั้นอาจมีผลกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิมนุษยชน และเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลอื่นแล้ว ควรเคารพสิทธิและเสรีภาพเหล่านั้น และปฏิบัติตามมาตรฐานในประเทศและระหว่างประเทศเกี่ยวกับหลักปฏิบัติหรือจริยธรรมของอาชีพและวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง

ข้อ 12

1. บุคคลทุกคนมีสิทธิ โดยลำพังหรือโดยร่วมกับผู้อื่น ที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยสันติ เพื่อต่อต้านการละเมิดสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

2. รัฐต้องดำเนินมาตรการที่จำเป็นเพื่อประกันให้มีการคุ้มครองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแก่บุคคลทุกคน โดยลำพังหรือโดยร่วมกับผู้อื่น จากความรุนแรง การข่มขู่ การตอบโต้ การเลือกปฏิบัติที่เป็นการปฏิบัติโดยพหุชนหรือนิตินัย การกีดกัน หรือการปฏิบัติโดยพลการอื่นใด ที่เป็นผลจากการที่บุคคลนั้นได้ใช้สิทธิอย่าง ชอบธรรมตามที่อ้างถึงในปฏิญานี้

3. เกี่ยวกับเรื่องนี้ บุคคลทุกคนมีสิทธิ โดยลำพังหรือโดยร่วมกับผู้อื่น ในการได้รับการคุ้มครองอย่างมีประสิทธิภาพตามกฎหมายภายในประเทศ ในการที่จะได้ตอบหรือคัดค้านอย่างสันติต่อกิจกรรมและการกระทำใด รวมถึงการละเลย ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับรัฐ ซึ่งส่งผลให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนและ

เสรีภาพขั้นพื้นฐาน เช่นเดียวกับการใช้ความรุนแรงที่เกิดจากกลุ่มบุคคลหรือปัจเจกบุคคลอื่น ที่มีผลกระทบต่อการอุปถัมภ์สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

ข้อ 13

บุคคลทุกคนมีสิทธิ โดยลำพังหรือโดยร่วมกับผู้อื่น ในการทว่านล้อม ได้รับ และใช้ทรัพยากรทั้งหลายเพื่อจุดประสงค์ในการส่งเสริมและปกป้องสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานโดยสันติวิธี ตามบทบัญญัติข้อ 3 แห่งปฏิญญานี้

ข้อ 14

1. รัฐมีความรับผิดชอบในการดำเนินมาตรการด้านนิติบัญญัติ ตุลาการ และบริหาร หรืออื่นๆ ที่เหมาะสม เพื่อเป็นการส่งเสริมความเข้าใจของทุกคนภายใต้อำนาจของรัฐ ถึงสิทธิด้านพลเมือง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

2. มาตรการดังกล่าว รวมถึง

(ก) จัดพิมพ์ และจัดให้มีกฎหมายและระเบียบภายในและที่เกี่ยวข้องกับตราสารสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง

(ข) การเข้าถึงอย่างเต็มที่และเท่าเทียมกันถึงเอกสารระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนรวมทั้งรายงานตามช่วงเวลาต่อรัฐคณะกรรมการประจำสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่รัฐนั้นเป็นภาคี เช่นเดียวกับบันทึกสรุปการหารือ และรายงานอย่างเป็นทางการขององค์กรนั้นๆ

3. รัฐต้องประกันและสนับสนุนการก่อตั้งและพัฒนาองค์กรอิสระแห่งชาติ เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานในทุกดินแดนภายใต้เขตอำนาจรัฐตามความเหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือสถาบันแห่งชาติในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง

ข้อ 15

รัฐมีความรับผิดชอบในการส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการสอนสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานในการศึกษาทุกระดับชั้น และประกันว่าผู้รับผิดชอบทั้งปวงในการฝึกอบรมนายความเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมาย บุคลากรในกองทัพ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้รวมเรื่องการสอนสิทธิมนุษยชนไว้ในหลักสูตรการฝึกอบรมอย่างเหมาะสม

ข้อ 16

ปัจเจกบุคคล องค์กรเอกชน และสถาบันที่เกี่ยวข้อง มีบทบาทที่สำคัญในการช่วยให้สาธารณชนได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน โดยผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น การศึกษา การฝึกอบรม การวิจัยในสาขาที่จะช่วยให้เกิดความเข้มแข็งในการสร้างความเข้าใจ ขั้นตอนธรรมสันติภาพ และมิตรภาพระหว่างชาติ และระหว่างกลุ่มเชื้อชาติและศาสนาทั้งปวง โดยคำนึงถึงภูมิหลังของสังคม และชุมชนที่หลากหลายในการทำกิจกรรมต่างๆ

ข้อ 17

ในการใช้สิทธิและเสรีภาพที่บัญญัติไว้ในปฏิญญานี้ บุคคลทุกคนไม่ว่าจะดำเนินการโดยลำพังหรือโดยร่วมมือกับผู้อื่น ต้องอยู่ภายใต้ข้อจำกัดที่สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง และ

กำหนดไว้ในกฎหมายเท่านั้น เพื่อจุดประสงค์ในการให้เกิดการตระหนักและเคารพอย่างเหมาะสมในสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และเพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่เป็นธรรมในด้านศีลธรรม ความสงบเรียบร้อยของสาธารณะ และสวัสดิการทั่วไปของสังคมประชาธิปไตยเท่านั้น

ข้อ 18

1. บุคคลทุกคนมีหน้าที่ต่อและภายในชุมชน ที่บุคคลนั้นสามารถพัฒนาบุคลิกภาพได้อย่างเสรีและเป็นอิสระได้เท่านั้น

2. บัณฑิตบุคคล กลุ่มบุคคล สถาบัน และองค์กรเอกชน มีบทบาทที่สำคัญและความรับผิดชอบที่จะปกป้องประชาธิปไตย ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานและช่วยให้เกิดการส่งเสริมและความก้าวหน้าของสังคม สถาบันและกระบวนการที่เป็นประชาธิปไตย

3. บัณฑิตบุคคล กลุ่มบุคคล สถาบัน และองค์กรเอกชน มีบทบาทที่สำคัญและความรับผิดชอบเช่นกัน ในการช่วยให้เกิดการส่งเสริมสิทธิของทุกคนตามความเหมาะสม ที่จะมีระเบียบสังคมและระเบียบระหว่างประเทศที่สิทธิและเสรีภาพบัญญัติไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและตราสารสิทธิมนุษยชนอื่น ได้รับการเคารพอย่างเต็มที่

ข้อ 19

ข้อความในปฏิญญานี้จะนำไปตีความในทำนองให้บัณฑิตบุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์กรของสังคมใด หรือรัฐใดที่มีสิทธิในกิจกรรมหรือการกระทำใดที่ขัดแย้งกับการทำลายสิทธิและเสรีภาพที่กล่าวถึงในปฏิญญานี้มิได้

ข้อ 20

ข้อความในปฏิญญานี้จะนำไปตีความเพื่อยอมให้รัฐทั้งหลายสนับสนุน และส่งเสริมกิจกรรมของบัณฑิตบุคคล กลุ่มบุคคล สถาบัน หรือองค์กรเอกชนในทางที่ขัดกับบทบัญญัติของกฎบัตรสหประชาชาติมิได้

“การสนับสนุนของพีไอช่วยให้เราได้มาแลกเปลี่ยน
พบปะ แשרประสบการณ์ร่วมกับพี่น้องที่ร่วมต่อสู้
กับความไม่เป็นธรรมในสังคมร่วมกัน ซึ่งเป็นผลดี
เมื่อเราได้มาแลกเปลี่ยนกันแล้ว ก็ได้้นำเอาไป
ประยุกต์ใช้กับการต่อสู้เรื่องที่ดินของชุมชน”

นักปกป้องสิทธิมนุษยชนจากชุมชนคลองไทรพัฒนา
จังหวัดสุราษฎร์ธานี

“ก่อนที่เราจะรู้จักพีไอ ชุมชนไม่รู้ว่าจะจัดการ
ปัญหาเรื่องความปลอดภัยอย่างไร ได้แต่จัดการ
ตามสภาพและข้อจำกัดที่มี พีไอช่วยสนับสนุน
ให้องค์ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยของนัก
ปกป้องสิทธิมนุษยชน สมาชิกชุมชนก็ยอมรับว่า
มีประโยชน์ เราจะนำความรู้ไปสานต่ออย่างเป็น
รูปธรรมให้ได้”

นักปกป้องสิทธิมนุษยชนจากชุมชนสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู

“พีไอเข้ามาให้ความรู้ในการป้องกันตนเอง การดูแลความปลอดภัยและการลดความเสี่ยง เราได้แשר
ประสบการณ์กับหลายพื้นที่ ทำให้ทราบว่าเมื่อเกิดความไม่ปลอดภัยขึ้นแล้ว จะมีวิธีจัดการอย่างไร
เพื่อนำมาลดความเสี่ยงในชุมชนตัวเอง”

นักปกป้องสิทธิมนุษยชนจากชุมชนบ้านแหง จังหวัดลำปาง

“พีไอให้ความรู้ในการปกป้องสิทธิและการจัดการความเสี่ยงที่ชุมชนอาจได้รับ นอกจากนี้ ยังช่วยเติมเต็ม
การวิเคราะห์ เพื่อจัดการความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการต่อสู้เพื่อสิทธิชุมชนได้”

นักปกป้องสิทธิมนุษยชนจากชุมชนเวียงเหนือ จังหวัดเชียงราย

SIGRID RAUSING TRUST

โพรเทคชัน อินเตอร์เนชันแนล (ประเทศไทย)

ซอยสิทธิชน ถนนสุทธิสารวินิจฉัย แขวงสามเสนนอก เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร 10310
pi@protectioninternational.org www.protectioninternational.org

แหล่งข้อมูลสำหรับนักปกป้องสิทธิมนุษยชน
www.protectionline.org